

Strategia Rozwoju Gminy Cewice na lata 2016-2022

Wykonanie zlecił:

Urząd Gminy w Cewicach
84-312 Cewice, ul. W. Witosa 16
www.cewice.pl

Opracowanie wykonała:

Altra Consulting spółka z o. o.
80-432 Gdańsk ul. Konrada Leczkowa 24/5
www.altraco.pl

Spis treści

Wstęp	3
Metodyka opracowania.....	4
Struktura dokumentu	6
Przebieg prac nad dokumentem	7
Raport o Stanie Gminy Cewice – diagnoza społeczno-gospodarcza	9
Położenie i podział administracyjny Gminy.....	9
Infrastruktura, układ komunikacyjny oraz gospodarka odpadami.....	16
Historia i dziedzictwo kulturowe	19
Walory przyrodnicze i turystyczne	28
Demografia.....	35
Przedsiębiorczość, rynek pracy	39
Bezrobocie.....	42
Mieszkalnictwo.....	44
Pomoc społeczna, wsparcie wykluczonych, przeciwdziałanie przemocy.....	44
Opieka zdrowotna	46
Bezpieczeństwo publiczne.....	46
Edukacja i oświata	49
Kultura i sport.....	50
Stowarzyszenia, organizacje pozarządowe	53
Raport Społeczny - Badanie ankietowe wśród mieszkańców gminy Cewice	55
Analiza SWOT	67
Wizja Gminy.....	72
Misja Gminy.....	73
Obszary i cele strategiczne	74
Obszar społeczny	74
Obszar gospodarczy.....	77
Obszar przestrzeń.....	80
Wskaźniki operacyjne i strategiczne	83
Zgodność celów strategicznych z krajowymi i wojewódzkimi dokumentami o charakterze strategicznym	86
System wdrożenia monitoringu i ewaluacji	91
Spis rysunków.....	93
Spis tabel	93
Spis źródeł	94

Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Cewice na lata 2016-2022 to dokument planistyczny, który określa najważniejsze kierunki rozwoju danego obszaru w celu jego harmonijnego i zrównoważonego rozkwitu oraz ciągłego polepszenia jakości życia jego mieszkańców. Potrzeba posiadania w/w dokumentu wynika z ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju [tj. Dz. U. z 2014, poz. 1649], gdzie określono, że **...politykę rozwoju w skali lokalnej prowadzi samorząd gminny i powiatowy na podstawie strategii rozwoju.**

W związku z dynamicznym rozwojem gminy istniała bieżąca konieczność określenia kierunków jej rozwoju na podstawie lokalnych potencjałów i uwarunkowań. W trakcie prac uwzględniono nowe kierunki działań wynikające z Długofalowej Strategii Rozwoju Kraju do 2030 oraz Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do 2020.

Prace nad Strategią rozpoczęto z inicjatywy władz samorządowych i trwały 3 miesiące. Dokument został skierowany do mieszkańców całej społeczności gminy oraz wszystkich podmiotów publicznych i prywatnych działających na jej obszarze.

Strategia zakłada aktywne uczestnictwo wszystkich przedstawicieli lokalnej wspólnoty jako pełnoprawnych inicjatorów, decydentów i realizatorów założonych działań.

Partycypacja (współdecydowanie) w trakcie opracowania dokumentu składała się z:

- utworzenia zespołu strategicznego złożonego z lokalnych liderów, którzy realnie wpływali na zapisy dokumentu,
- przeprowadzenia badania ankietowego na reprezentatywnej grupie mieszkańców, która określiła największe potencjały oraz najbardziej odczuwalne braki tego obszaru,
- sformułowania ostatecznej treści dokumentu w trakcie konsultacji społecznych.

Strategia została przyjęta Uchwałą Rady Gminy Cewice i stanowi **element wyjściowy przygotowywania wszystkich planistycznych dokumentów gminy. Jest także dokumentem wyrażającym wspólną wizję rozwoju oraz wyznaczającym drogę do osiągnięcia celów strategicznych na lata 2016-2022. Realizacja tych celów umożliwi pełny i zrównoważony rozwój, ułatwi realizację oddolnych inicjatyw, określi rodzaj najważniejszych kierunków działań oraz będzie „drogowskazem” dla całej społeczności Gminy Cewice.**

Metodyka opracowania

Strategia Rozwoju Gminy Cewice na lata 2016-2022 powstała w oparciu o partycypacyjny model planowania strategicznego z uwzględnieniem perspektywy zrównoważonego rozwoju. Wszystkie analizy i decyzje podejmowane w trakcie wypracowywania strategicznych rozwiązań uwzględniały trzy obszary: społeczny, gospodarczy i przestrzenny.

Wykorzystano diagnozę społeczno-gospodarczą Gminy oraz badanie ankietowe dotyczące poziomu zadowolenia i jakości życia. Cele i kierunki rozwoju gminy na lata 2016-2022 zostały przyjęte w trakcie konsultacji społecznych.

Zadbano o korelacje dokumentu ze strategią powiatu, województwa, kraju co umożliwi swobodne aplikowanie po środki zewnętrzne i wpisanie się w krajowe programy rozwoju.

Podstawowym założeniem opracowania Strategii Rozwoju Gminy Cewice było wyznaczenie długofalowych kierunków i celów rozwoju samorządu lokalnego oraz wskazanie narzędzia ich realizacji.

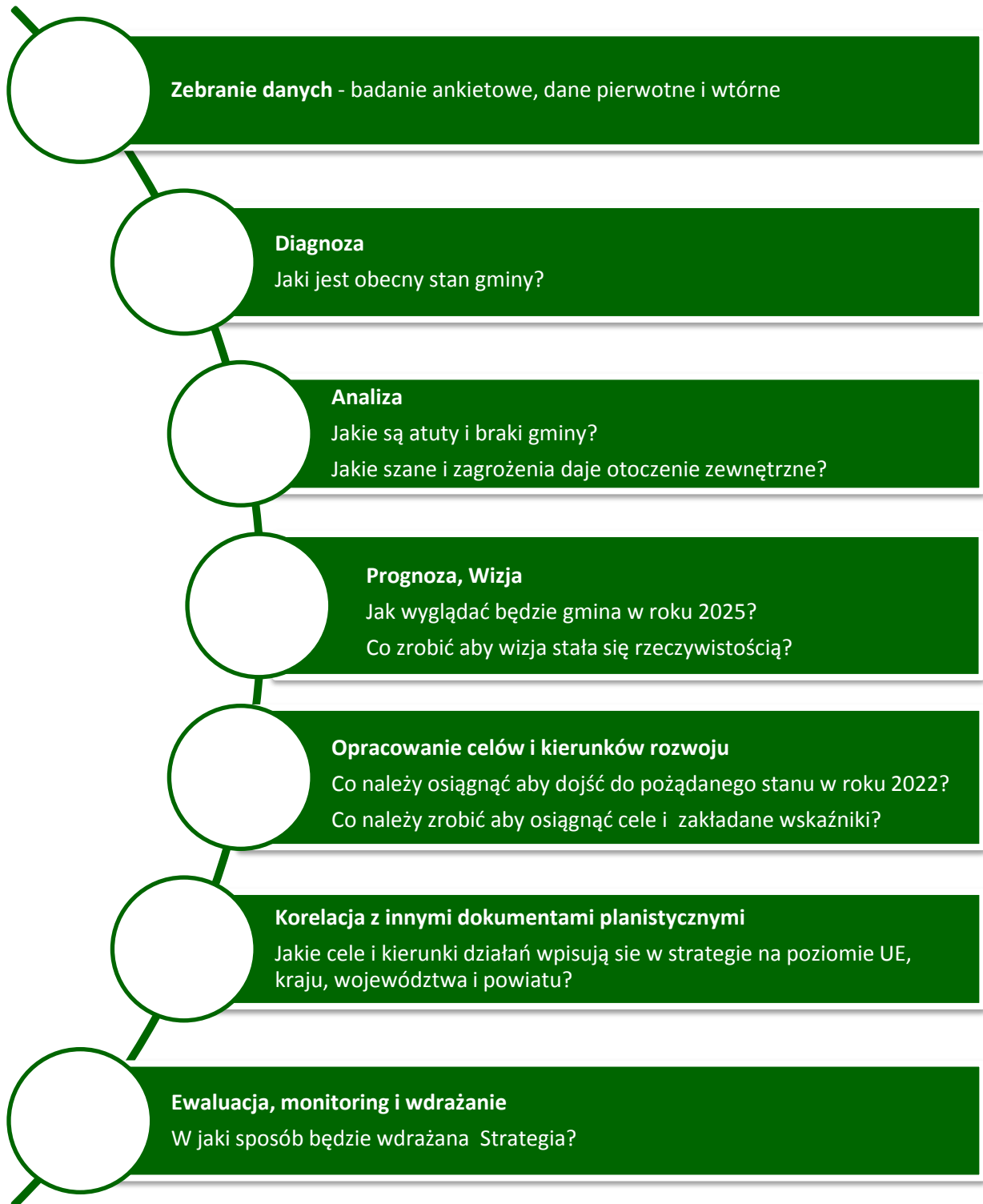
Strategia jest punktem wyjścia dla bieżących decyzji inwestycyjnych i prorozwojowych podejmowanych przez lokalne władze i inwestorów prywatnych.

Horyzont czasowy Strategii Rozwoju Gminy Cewice sięga do roku 2022. Dokument ten jest opracowaniem długookresowym, a jego okres wdrażania jest zgodny ze stosowanymi praktykami planistycznymi oraz umożliwi stosowanie Strategii w horyzoncie spójnym z perspektywą finansową Unii Europejskiej (2014-2020) z możliwością aplikowania po środki w latach 2021 i 2022.

Proces tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Cewice na lata 2016-2022 obrazuje poniższy wykres.

Rysunek 1 - Etapy powstawania dokumentu strategicznego

Źródło: Opracowanie własne

Struktura dokumentu

Rysunek 2 - Struktura dokumentu

Źródło: Opracowanie własne

Przebieg prac nad dokumentem

Praca nad opracowaniem dokumentu metodą **partycypacyjno-eksperską** była związana z powołaniem zespołu strategicznego w skład którego weszli przedstawiciele reprezentujący gminę (pracownicy instytucji publicznych, radni, przedstawiciele organizacji pozarządowych, lokalni liderzy, przedsiębiorcy). Spotkania były prowadzone przez ekspertów Altra Consulting.

Eksperci określili wcześniej metodologię prac nad dokumentem oraz kierunek prac warsztatowych. Główne tezy dokumentu zostały oparte na diagnozie społeczno-gospodarczej gminy, badaniu ankietowym mieszkańców, analizie problemowej, analizie SWOT oraz określeniu kluczowych obszarów strategicznych gminy.

W trakcie opracowywania dokumentu odbyły się 2 spotkania zespołu strategicznego.

W ramach pierwszego warsztatu określono z wykorzystaniem analizy SWOT najważniejsze elementy rozwoju gminy oraz wypracowano wnioski diagnostyczno-projektowe z uwzględnieniem bliższej i dalszej przyszłości. Odpowiedziano na pytania:

Jak wygląda gmina dzisiaj?

Jakie dostrzegamy atuty i braki tego obszaru?

Jak wyglądać będzie gmina w roku 2025?

Co należy zrobić aby wizja stała się rzeczywistością?

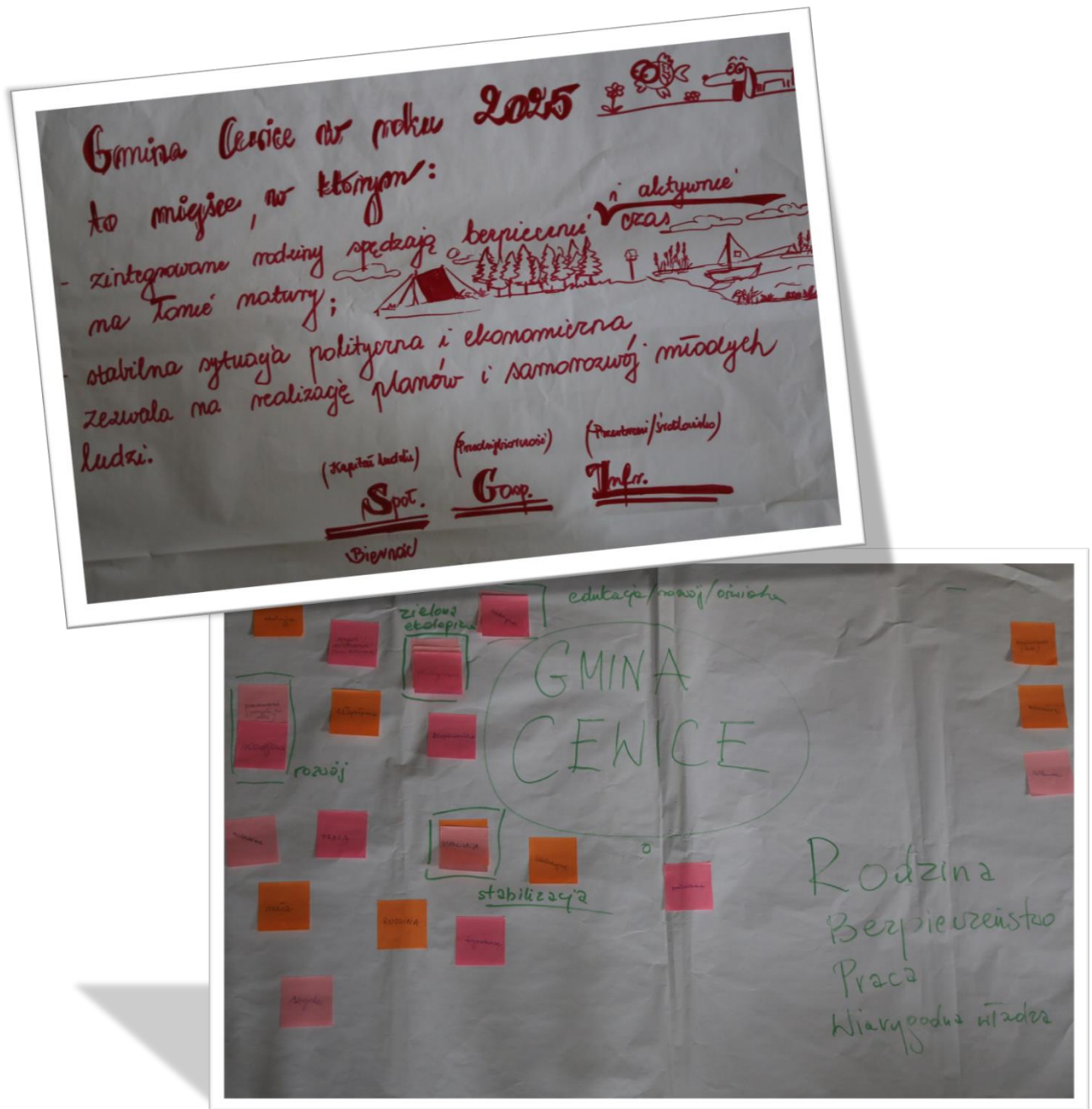
W trakcie drugiego warsztatu opracowano kierunki działań oraz wskaźniki kontekstowe konieczne do monitoringu i ewaluacji wdrażanej koncepcji rozwoju. Sformułowano wizję rozwoju gminy do 2025, określono strategiczne i operacyjne cele rozwojowe.

Dodatkowo odbyły się konsultacje społeczne w trakcie których mieszkańcom gminy prezentowany był dokument oraz kierunki rozwoju dla tego obszaru na lata 2016-2022.

Dokument został przyjęty przez Radę Gminy.

Rysunek 3 - Karty pracy zespołu strategicznego

Źródło: opracowanie własne

Raport o Stanie Gminy Cewice – diagnoza społeczno-gospodarcza

Raport stanowi swoisty portret obecnej sytuacji i jest analizą istniejących uwarunkowań społeczno-gospodarczych. Podstawą jego opracowania były przede wszystkim:

- dane statystyczne, publikowane przez Główny Urząd Statystyczny,
- dane z ewidencji własnych prowadzonych przez Urząd Gminy,
- dokumenty o charakterze strategicznym wyznaczające kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach, w tym plany zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków rozwoju, uchwały budżetowe, wieloletnia prognoza finansowa i inne.

Położenie i podział administracyjny Gminy

Gmina Cewice jest gminą wiejską położoną w północnej części województwa pomorskiego, na południowych rubieżach powiatu lęborskiego. W granicach powiatu znajdują się trzy gminy wiejskie: Cewice, Nowa Wieś Lęborska, Wicko oraz dwie gminy miejskie: Lębork oraz Łeba.

Gmina zajmuje obszar 187,61 km², co stanowi 26,57% powierzchni powiatu lęborskiego i 1,02% województwa pomorskiego. W powiecie lęborskim zajmuje trzecią pozycję pod względem obszaru, jak i pod względem ludności - na 5 gmin. Gmina Cewice graniczy z następującymi (siedmioma) gminami:

<i>Powiat Słupski:</i> (od zachodu)	• Potęgowo
<i>Powiat Bytowski:</i> (od południowego-zachodu)	• Czarna Dąbrówka
<i>Powiat Kartuski:</i> (od południowego-wschodu)	• Sierakowice

*Powiat Wejherowski:
(od wschodu)*

- Linia
- Łęczyce

*Powiat Lęborski:
(od północy)*

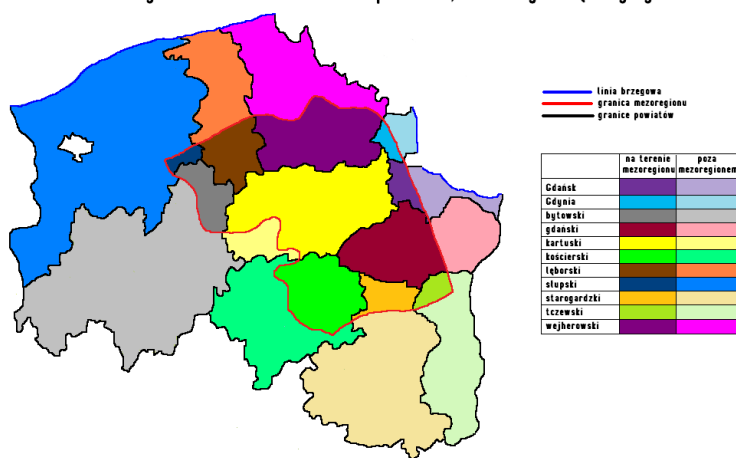
- Lębork
- Nowa Wieś Lęborska

Gmina należy do Związku Gmin Pomorskich, Lokalnej Organizacji Turystycznej „Łeba – Błękitna Kraina”, Kaszubsko-Pomorskiego Forum Ekologicznego, Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Łeby”.

W ujęciu fizycznogeograficznym (wg J. Kondrackiego) cały obszar Gminy należy do mezoregionu Pojezierze Kaszubskie [makroregion Pojezierze Wschodniopomorskie, podprovincia Pojezierza Południowobałtyckie, prowincja Niż Środkowoeuropejski, megaregion Pozaalpejska Europa Środkowa]. Pojezierze Kaszubskie jest pokryte osadami czwartorzędowymi pochodzenia lodowcowego. Na terenie mezoregionu występują głównie surowce mineralne wykorzystywane w budownictwie: glina zwałowa, piaski, żwiry, głązy narzutowe, ił warwowy. Przeważają gleby słabe głównie bielnicowe i pseudobielnicowe, miejscami występują gleby szarobrunatne. Dominującą klasą gleb jest klasa IVa i IV b rzadko występują gleby klasy III i V. Rzeźba terenu Pojezierza Kaszubskiego jest silnie pofałdowana. Relief jest znacznie silniejszy niż w pozostałych mezoregionach województwa, miejscami zbliżony do reliefu typowo górskiego, w którym są znaczne deniwelacje terenu.

Rysunek 4 – Mezoregion Pojezierze Kaszubskie na tle powiatów województwa pomorskiego

Pojezierze Kaszubskie na tle powiatów, na których się znajduje

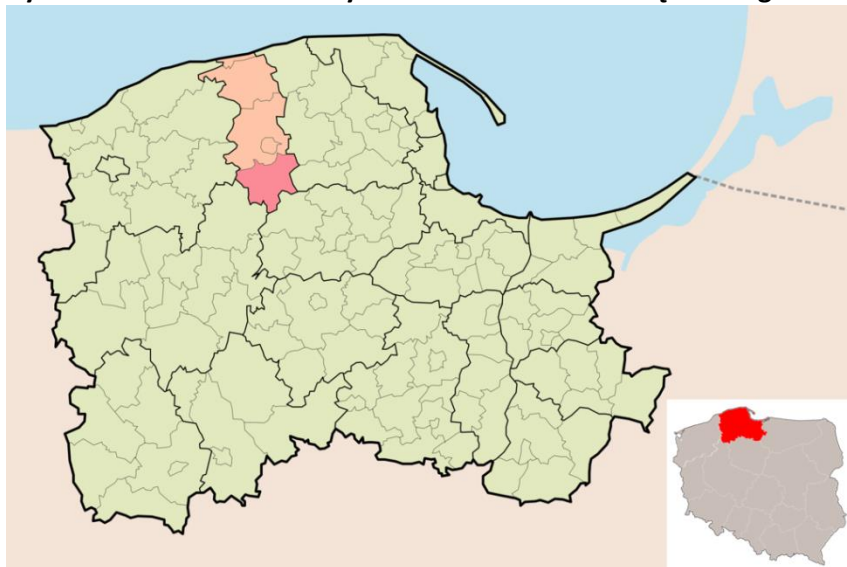

Źródło: commons.wikimedia.org

Rzeźba terenu została ukształtowana przez szereg różnych czynników, spośród których decydującą rolę odegrał lądolód skandynawski oraz wody fluwioglacjalne. Z tego względu rzeźba jest określana jako glacialna. Kolejnym czynnikiem mającym wpływ na rzeźbę jest późniejsza działalność erozyjno-akumulacyjna rzek. Pojezierze Kaszubskie jest ponadto centrum występowania jezior lobeliowych.

Rysunek 5 - Położenie Gminy Cewice na tle Powiatu Lęborskiego oraz Województwa Pomorskiego

Źródło: commons.wikimedia.org

Przez Gminę przebiegają Drogi Wojewódzkie 212 i 214 oraz Linia Kolejowa nr 237. Odległość z Cewice do (centrum) Lęborka to około 16 km, Bytowa 40 km, Kościerzyny 50 km, Słupska 57 km, Gdyni 70 km oraz Gdańska 76 km. Mieszkańcy Gminy mogą korzystać z połączeń komunikacyjnych realizowanych przez: PKS Słupsk, PKS Bytów oraz przewoźników prywatnych.

Sieć osadniczą Gminy tworzy 23 miejscowości, podzielone pomiędzy 12 sołectw. Siedzibą Gminy jest miejscowość Cewice, będąca centrum administracyjno-usługowym, położona przy Drodze Wojewódzkiej nr 212. Cewice są również największą miejscowością Gminy, powyżej pięciuset mieszkańców posiadają również: Bukowina, Łebunia, Maszewo Lęborskie oraz Siemirowice.

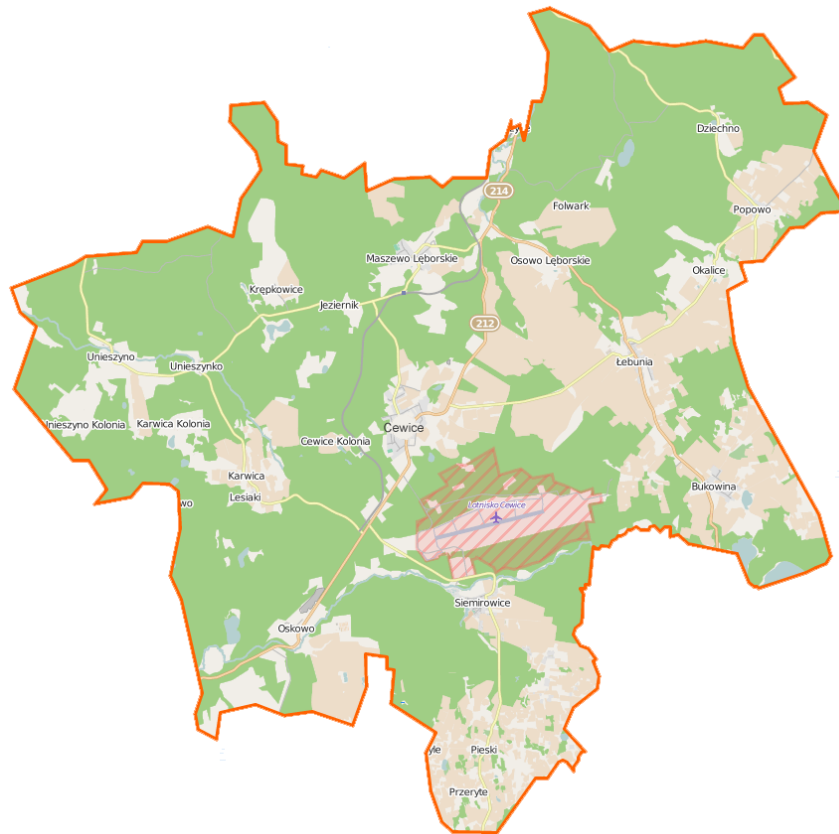
**Tabela 1 - Wykaz ilościowy mieszkańców Gminy Cewice z podziałem na sołectwa
[stan na 31 XII 2015 r.]**

Lp.	Sołectwo	Miejscowości	Liczba osób zameldowanych
1	Bukowina	Bukowina	656
2	Cewice	Cewice, Kamieniec, Leśnik	1 979
3	Karwica	Karwica, Lesiaki	160
4	Łebunia	Łebunia	673
5	Maszewo Lęborskie	Maszewo Lęborskie, Roztopczyn, Krępkowice, Krępkowo	921
6	Osowo Lęborskie	Osowo Lęborskie, Osowiec, Malczyce	349
7	Oskowo	Oskowo	236
8	Pieski	Pieski	343
9	Popowo	Popowo, Okalice, Dziechno	438
10	Siemirowice (wieś)	Siemirowice (wieś)	503
11	Unieszyno	Unieszyno, Unieszynko, Unieszyniec	278
12	Siemirowice (Osiedle Na Skarpie)	Siemirowice (Osiedle Na Skarpie)	937

Źródło: UG Cewice

Rysunek 6 - Mapa Gminy Cewice

Źródło: commons.wikimedia.org

Gmina Cewice jest gminą o charakterze rolniczym pomimo tego, że najwięcej powierzchni (62,19%) zajmują grunty leśne i zadrzewione. Wśród użytków rolnych (30,49%) największą część stanowią grunty orne, które zajmują 4 576 ha. Następne w kolejności są pastwiska oraz łąki i zajmują one odpowiednio 573 i 423 ha.

Tabela 2 - Powierzchnia geodezyjna Gminy Cewice według kierunków wykorzystania [w ha]

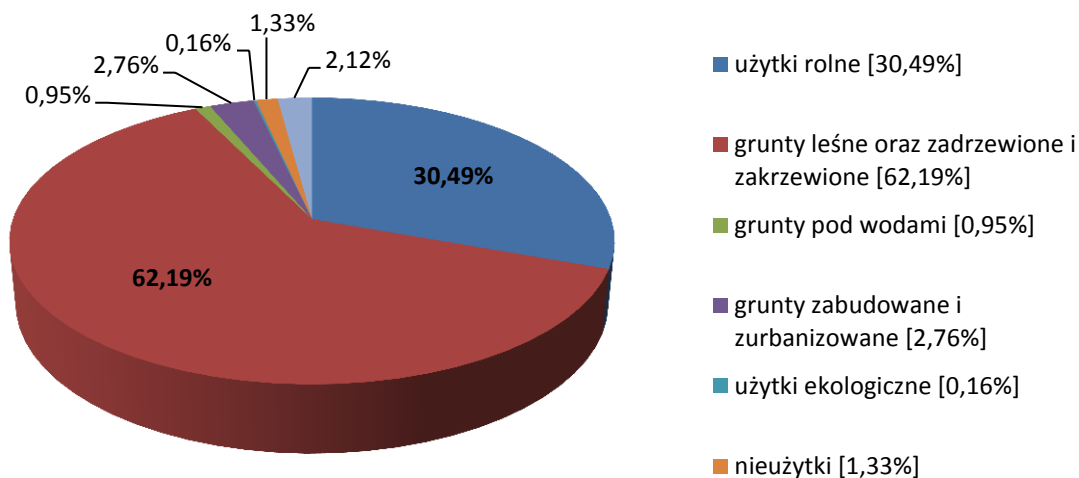
powierzchnia ogółem	18 761
użytki rolne	5 720
- grunty orne	4 576
- sady	6
- łąki trwałe	423
- pastwiska trwałe	537
- grunty rolne zabudowane	140
- grunty pod stawami	15
- grunty pod rowami	23
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	11 668
- lasy	11 611
- grunty zadrzewione i zakrzewione	57
grunty pod wodami	178
- pod wodami powierzchniowymi płynącymi	175
- pod wodami powierzchniowymi stojącymi	3
grunty zabudowane i zurbanizowane	517
- tereny mieszkaniowe	72

- tereny przemysłowe	21
- tereny inne zabudowane	55
- tereny zurbanizowane niezabudowane	12
- tereny rekreacji i wypoczynku	10
- tereny komunikacyjne - drogi	300
- tereny komunikacyjne - kolejowe	45
- użytki kopalne	2
użytki ekologiczne	30
nieużytki	250
tereny różne	398

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Rysunek 7 - Formy użytkowania gruntów Gminy Cewice w ujęciu procentowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Dane z roku 2015 wskazują, iż na terenie Gminy jest 594 gospodarstwa rolne o średniej powierzchni gospodarstwa 9,3 ha prze średniej powiatu łębskiego wynoszącej ponad 20 ha.

Tabela 3 - Struktura gospodarstw rolnych na terenie Gminy Cewice

Wielkość gospodarstwa [ha]	Ilość gospodarstw	Obszar [ha]
0,00 - 1,00	63	214,0700
1,01 - 2,00	132	190,6673
2,01 - 5,00	144	460,5760
5,01 - 7,00	44	262,5138
7,01 - 10,01	68	593,1136
10,01 - 15,00	60	728,0758
powyżej 15,01	83	3 092,6270

Źródło: Urząd Gminy Cewice

Gmina Cewice charakteryzuje się rozdrobnioną strukturą agrarną. Pod względem ilości ponad 57% stanowią gospodarstwa do 5 ha. Grupa gospodarstw o powierzchni 5-15 ha użytków rolnych stanowi blisko 29%, a gospodarstwa powyżej 15 ha użytków rolnych stanowią tylko 14% gospodarstw ogółem (równocześnie zajmują blisko 56% powierzchni).

Specyficzny przejściowy klimat Gminy Cewice ukształtowany jest przez bezpośrednie sąsiedztwo Morza Bałtyckiego – łagodniejsze zimy i chłodniejsze lata w porównaniu w resztą kraju, przesunięcie pór roku w stosunku do Polski centralnej tj. wydłużone zimy, okres przedzimowy i wydłużone przedwiośnie. Specyficzny klimat powoduje, że skraca się okres wegetacji roślin, opóźnia się termin sadzenia okopowych roślin i siewu ozimin, ogranicza uprawę roślin ciepłolubnych i poplonów ścierniskowych. Warunki dla rozwoju rolnictwa nie są korzystne – grunty klas RIII i ŁIII stanowią zaledwie 3,7%, a grunty RIV to tylko 39% powierzchni użytków rolnych. Dominującym kierunkiem produkcji rolnej jest hodowla zwierząt (w 40% ogólnej liczby gospodarstw).

Na terenie gminy, w Siemirowicach zlokalizowane jest lotnisko wojskowe, gdzie stacjonuje część sił 44 Bazy Lotnictwa Morskiego (ze składu Brygady Lotnictwa Marynarki Wojennej) oraz Morska Jednostka Raketowa (wcześniej Nadbrzeżny Dywizjon Raketowy).

Obecnie bazuje tu Grupa Lotnicza Siemirowice 44.BLotM wyposażona w samoloty PZL M28 Bryza:

- 7 egz. patrolowo-rozpoznawczych PZL M28R Bryza 1R
- 1 egz. patrolowo rozpoznawczych i ZOP PZL M28RM Bryza 1RM bis
- 2 egz. monitoringu ekologicznego PZL M28E Bryza 1E

Rysunek 8 - Samoloty PZL M28R Bryza 1R na lotnisku w Siemirowicach

Źródło: www.expresskaszubski.pl

Urząd Gminy w Cewicach wydaje Bezpłatny Informator Samorządowy Urzędu Gminy w Cewicach „Cewice”. Biuletyn wydawany jest jako aperiodyk (z częstotliwością 3-4 razy do roku), w nakładzie 1 500 egzemplarzy. Wydania biuletynu w formie elektronicznej znajdują się na stronie internetowej urzędu.

Rysunek 9 - Strona tytułowa biuletynu "Cewice", numer wrzesień 2016 r.

Źródło: UG Cewice

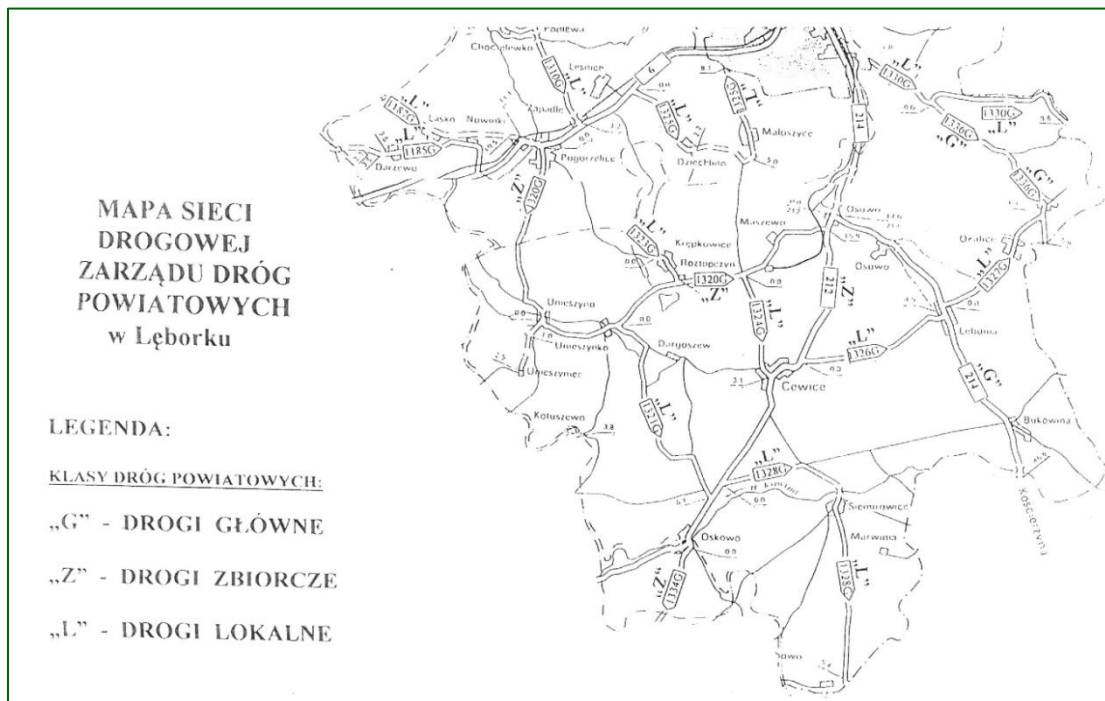

Infrastruktura, układ komunikacyjny oraz gospodarka odpadami

Infrastruktura drogowa

Sieć drogową w Gminie Cewice tworzy: 2 drogi wojewódzkie (DW), dziewięć dróg powiatowych (DP) oraz drogi gminne (DG).

Rysunek 10 - Infrastruktura drogowa na terenie Gminy Cewice

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Lęborku

Droga wojewódzka nr 212 (DW 212) to droga o długości 116 km łącząca Osowo Lęborskie z Kamionką (województwo pomorskie), stanowiąc element połączenia drogowego Lębork-Bytów-Chojnice-Bydgoszcz. Droga przebiega przez 3 powiaty: lęborski (gmina Cewice), bytowski (gminy Czarna Dąbrówka, Bytów i Lipnica), chojnicki (gmina Konarzyny, miasto Chojnice). Na terenie Gminy Cewice znajduje się odcinek o długości 13,645 km. **Droga wojewódzka nr 214 (DW 214)** to droga w województwach pomorskim i kujawsko-pomorskim o łącznej długości 170 km (12,075 km na terenie Gminy Cewice) łącząca Łebę z Warlubiem. Droga przebiega przez 5 powiatów: lęborski (gminy: Łeba, Wicko, Nowa Wieś Lęborska, Lębork i Cewice), kartuski (gminy: Sierakowice, Sulęczyńsko i Stężycza), kościerski (gminy: Kościerzyna i Stara Kiszewa), starogardzki (gminy: Zblewo, Lubichowo, Skórcz i Osiek) i świecki (gmina Warlubie) w województwie kujawsko-pomorskim. W bezpośrednim pobliżu północnych granic gminy przebiega **Droga Krajowa nr 6 (DK 6)** [prowadzi od granicy z Niemcami w Kołbaskowie do Łęgowa, o łącznej długości ok. 351 km] oraz planowana **Droga Ekspresowa nr 6 (S6)** [zwana potocznie Trasą Kaszubską na odcinku Lębork – Obwodnica Trójmiasta].

Sieć dróg powiatowych (DP) o łącznej długości 55,054 km na terenie Gminy Cewice tworzą:

- **1320G** Pogorzelice – Unieszyno – Maszewo Lęborskie – DW 212 [zbiorcza, 12,598 km];
- **1321G** Unieszyno – Karwica – Lesiaki – DW 212 [lokalna, 6,118 km];
- **1324G** DP 1320G (Unieszyno, Maszewo Lęborskie) – Cewice [lokalna, 3,110 km];
- **1330G** Lębork (ul. Kaszubska) – gmina Łęczycze [lokalna, 6,706 km];

- **1336G** DP 1330G – Popowo – gmina Linia [główna, 6,552 km];
- **1326G** DW 212 – Cewice – Łebunia – DW 214 [lokalna, 4,523 km];
- **1327G** DW 214 – Łebunia – Popowo – DP 1336G [lokalna, 4,341 km];
- **1328G** DW 212 – Siemirowice – Pieski – gmina Sierakowice [lokalna, 9,404 km];
- **1334G** DW 212 – Oskowo – gmina Czarna Dąbrówka [zbiorcza, 1,702 km].

Długość sieci dróg gminnych wynosi łącznie 48,8 km - o nawierzchni bitumicznej, gruntowej, betonowej, brukowanej - która wymaga remontów oraz modernizacji.

Linia kolejowa

Przez Gminę Cewice przebiega Linia kolejowa nr 237 łącząca pierwotnie Łębork z Bytowem. Linia powstała etapami w 1902 roku i miała przeznaczenie stricte lokalne dla mieszkańców miejscowości pomiędzy stacjami końcowymi. W roku 1945 linia została rozebrana przez Armię Czerwoną i wywieziona do ZSRR. Fragment linii (Łębork – Cewice) został odbudowany i uruchomiony w 1947 roku dla utworzonej jednostki wojskowej w Siemirowicach. Linia została zamknięta dla ruchu pasażerskiego w 1979 r., a dla towarowego w 2004 r.

Linia kolejowa nr 237 Łębork - Maszewo Łęborskie jest ujęta w wykazie linii kolejowych o znaczeniu państwowym i w roku 2013 zmodernizowano ją. Na linii jednak nie planuje się wznowienia ruchu pasażerskiego

Publiczny transport zbiorowy

Usługi publicznego transportu zbiorowego na terenie Gminy Cewice realizowane są przez: Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Słupsku SA (Słupsk), Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Bytowie SA (Bytów), Boguś-Bus Przewóz Osób (Łębork) oraz Trede-Trans Prywatny Transport Osobowy (Łębork).

Gmina Cewice w ramach środków własnych zapewnia transport dzieci do placówek oświatowych na terenie gminy. Wykluczone komunikacyjnie w okresie wakacyjnym są miejscowości: Unieszyno, Unieszynko, Lesiaki oraz Karwica. Na pewną formę wykluczenia komunikacyjnego wpływa również zbyt mała (lub niedostosowana do potrzeb mieszkańców gminy) częstotliwość kursowania autobusów.

Infrastruktura wodna, kanalizacyjna, gospodarka odpadami

Sieć wodociągowa w Gminie Cewice jest dobrze rozwinięta. Z sieci wodociągowej korzysta 98% mieszkańców. Długość sieci wodociągowej wynosi 63,2 kilometry. Na niewielkich terenach nieobjętych siecią wodociągową ludność zaopatruje się w wodę z własnych ujęć (studni kopanych).

Tabela 4 - Infrastruktura wodociągowa w Gminie Cewice [stan na 31 XII 2015 r.]

długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	63,2
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	1 053
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³ - dekametr sześcienny]	182
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [os.]	6 232
roczne zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca [m ³]	29

Źródło: UG Cewice

Zaopatrzeniem w wodę (a także odprowadzeniem ścieków) mieszkańców gminy zajmuje się Referat ds. gospodarki komunalnej i mieszkaniowej (Urząd Gminy).

Okolo 78% mieszkańców gminy korzysta ze zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki. Na terenie Gminy Cewice nie występują oczyszczalnie ścieków.

Tabela 5 - Infrastruktura kanalizacyjna w Gminie Cewice [stan na 31 XII 2015 r.]

długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	57,2
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	745
ścieki odprowadzone [dam ³ – dekametr sześcienny]	274
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [os.]	4 960

Źródło: UG Cewice

Na terenie gminy znajduje się siedemnaście hydroforni, które zasilają następujące miejscowości:

1. Oskowo;	10. Popowo i Okalice;
2. Maszewo Łębskie;	11. Bukowina;
3. Siemirowice;	12. Łebunia;
4. Unieszyno;	13. Cewice (ul. Wasilewskiej, ul. Węgrzynowicza);
5. Unieszynko;	14. Cewice (pozostałe ulice) i Kamieniec;
6. Unieszyniec;	15. Dziechno;
7. Karwica;	16. Malczyce;
8. Krępkowice;	17. Pieski.
9. Osowo Łębskie;	

Gmina posiada czternaście przepompowni zlokalizowanych w następujących miejscowościach: Bukowina (5 szt.), Siemirowice (2 szt.), Oskowo (2 szt.), Kamieniec (1 szt.), Łebunia (1 szt.), Cewice (2 szt.), Osowo Łębskie (1 szt.).

Gmina Cewice należy do Północnego Regionu Gospodarki Odpadami. Na terenie gminy nie znajduje się RIPOK ani czynne składowisko odpadów. Odpady z terenu Gminy Cewice przekazywane są do RIPOK w Czarnówku oraz RIPOK w Chlewnicy. Strukturę odebranych w 2015 roku odpadów z terenu Gminy Cewice przedstawia poniższa tabela:

Tabela 6 - Rodzaje odpadów komunalnych na terenie Gminy Cewice w 2015 r.

Kod odpadu	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Ilość odpadów 2015 rok [Mg]
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	2,1
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	0,0
15 01 04	Opakowania z metali	2,2
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	123,1
15 01 07	Opakowania ze szkła	107,5
16 01 03	Zużyte opony	0,0
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	6,3
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	10,8
17 01 82	Inne niewymienione odpady	6,0
17 02 02	Szkło	0,2
17 02 03	Tworzywa sztuczne	0,4

17 03 80	Odpadowa papa	1,7
17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	1,2
20 01 08	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	0,0
20 01 35	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	3,1
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	4,0
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	58,5
20 02 03	Inne odpady nieulegające biodegradacji	26,8
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	1 152,40
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	50,9
20 03 99	Odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach	0,0
RAZEM:		1 557,20

Źródło: UG Cewice

Z terenu gminy odbiera się całą masę odpadów komunalnych przekazywanych przez właścicieli nieruchomości, w tym zarówno zmieszanych odpadów komunalnych, jak i odpadów gromadzonych w sposób selektywny. Wprowadzono cztery kolory worków i pojemników:

- zielony – odpady ze szkła,
- brązowy – komunalne odpady zielone ulegające biodegradacji,
- żółty – tworzywa sztuczne, metale, odpady wielomateriałowe, papier, tektura;
- szary – popiół z palenisk domowych.

Do zbiórki zmieszanych odpadów komunalnych służą pozostałe pojemniki.

Historia i dziedzictwo kulturowe

Pierwsze ślady osadnictwa na terenie dzisiejszej Gminy Cewice pochodzą z epoki brązu. Cmentarzisko kurhanowe w Siemirowicach zaliczane jest do grupy wschodniopomorskiej (kaszubskiej) kultury łużyckiej (XII-VII w p.n.e.). W Siemirowicach odnajdywano również kamienne groby skrzynkowe, urny z brązu, a także rzymskie złote monety bite za czasów cesarza Nerona. W okolicach Unieszynka znajduje się kolejne cmentarzisko kurhanowe z epoki brązu (30 kurhanów), a w Unieszynie znajduje się cmentarzisko płaskie ludności kultury pomorskiej (wczesny okres lateński, tj. 400–100 lat p.n.e.). Do innych cennych stanowisk archeologicznych na terenie gminy zaliczyć należy znaleziska kultury pomorskiej VII-II w p.n.e. w Bukowinie, Cewicach, Maszewie, Krępkowicach, Łebuni i Siemirowicach. Tak liczne nekropolie oraz inne ślady archeologiczne wskazują, że tereny te były chętnie wybierane jako miejsca osad – jednak nie odkryte jeszcze osady wciąż czekają na archeologów pod wielowiekową warstwą ziemi.

Cmentarzisko kultury łużyckiej XII - VII w p.n.e. Siemirowice

Cmentarzisko w Siemirowicach położone jest w lesie, przy drodze prowadzącej z Siemirowic do Oskowa, zajmując obszar 1500 na 500 m. Większość z dwunastu mogił została naruszona jeszcze w czasach starożytnych.

Na podstawie wydobytych na cmentarzysku wyrobów metalowych oraz ceramiki, kurhany datowane są na IV okres epoki brązu (1000-800 r. p.n.e.) oraz początku V okresu tej epoki (ok. 700 r. p.n.e.). Zaliczane są do stanowisk grupy wschodniopomorskiej (kaszubskiej) kultury łużyckiej.

Na podstawie badań antropologicznych ustalono, iż średnia życia pochowanych na cmentarzysku wynosiła 25-35 lat dla kobiet i 35-45 lat dla mężczyzn. Stwierdzono też dużą liczbę pochówków

dziecięcych. Do wielu popielnic złożono szczątki kostne kilku osób, najczęściej matek z dziećmi. Kurhany miały w większości w rzucie poziomym kształt kolisty lub do niego zbliżony o średnicy od 5 do 10 m. Największy kurhan miał średnicę 18 m. Maksymalna wysokość kurhanów dochodziła do 1,5 m. Kolisty kształt kurhanów osiągnięto przez układanie u ich podstawy kręgów z dużych, ściśle przylegających do siebie kamieni. Podstawę stanowiły przeważnie pojedyncze kręgi. W ich środku znajdowały się skrzynie zbudowane z płasko łupanych kamieni. Nad skrzyniami, w granicach kręgu usypywano płaszcz z kamieni polnych. We wnętrzu skrzyń stały popielnice i naczynia gliniane pełniące funkcję przystawek oraz przepalone ludzkie kości. Towarzyszyły im nierzadko wyroby metalowe, najczęściej biżuteria oraz przedmioty użytku codziennego zmarłego. Dna skrzyń wyłożone były płaskimi kamieniami.

Inną formę stanowiły groby obwarowane. Miały one średnicę około 1 m i zbudowane były z kamieni polnych, które zabezpieczały wewnątrz umieszczone popielnice.

Trzecią grupę pochówków stanowiły popielnice dość często umieszczane pomiędzy kamieniami płaszcz. W jednym z siemirowickich kurhanów odkryto dwie płaskie stele (kamienie ustawione pionowo), zamykające od strony wschodniej krąg kamienny i wzmocnione od zewnątrz trzema małymi kamieniami. Ich usytuowanie należy wiązać z panującymi w kulturze łużyckiej wierzeniami, związanym z kultem słońca i przodków.

W jednym z kurhanów odkryto kamień o kształcie graniastostupa, z wyraźnymi śladami ciosania. Większość z obiektów usypana była z wielu warstw kamieni, przysypanych żółtym, drobnym piaskiem. Przy tworzeniu cmentarzyska użyto ogromnych ilości materiałów budulcowych. Przyjmując za średnią obiekt o średnicy 8 m i wysokości 1 m, zgromadzić trzeba było 1500 m sześciennych budulca.

Ostateczna chrystianizacja tych ziem nastąpiła około roku 1123 i należały wtedy do biskupstwa włocławskiego, a w 1140 r. zostały włączone do biskupstwa kamieńskiego. Pierwszą miejscowością która pojawia się na kartach historii są Krępkowice w roku 1283 kiedy to ostatni książę Pomorza Gdańskiego Mściwój II nadaje wieś na rzecz Mikołaja Jankowicza (protoplaście gdańskiego rodu Janowiczów). Dekadę później po bezpotomnej śmierci ostatniego z książąt gdańskich i koronacji Przemysła II - ziemie cewickie znalazły się w strukturach Królestwa Polskiego. Wtedy to, w roku 1295 król darował kilka wsi klasztorowi Norbertanek w Żukowie – a wśród nich znalazła się Bukowina.

Kościół w Bukowinie p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny

Pierwsze wzmianki o miejscowym kościele pojawiają się w 1571 r., w związku z napływającą na tereny Ziemi Łębskiej reformacją. W roku tym w Bukowinie osiadł pierwszy pastor ewangelicki Gregorius Licetzki. Pomimo akcji rekatolizacyjnej, przeprowadzonej po śmierci Bogusława XIV w latach 1637-1657, kościół w Bukowinie pozostał pod władaniem protestantów aż do 1945 r.

Obecny kościół, wybudowany w miejscu, w którym pierwotnie stała dawna świątynia, ma konstrukcję ryglową. Został ufundowany w 1728 r. przez Ernesta von Weihera, co uwidocznione zostało w formie inicjałów na wiatrowskazie - choraławce na szczycie wieży. Ściana zachodnia świątyni wraz z wieżą obłożona jest okładziną z desek, zaś konstrukcja okien sięga aż po dach. Zniszczenia ostatniej wojny oraz powojenny remont zatarty w sposób znaczny pierwotny wystrój świątyni. Z nielicznych zachowanych obiektów zabytkowych na uwagę zasługuje znajdujący się w ołtarzu obraz olejny na płótnie z XVIII w. przedstawiający scenę ukrzyżowania Chrystusa oraz znajdującą się po lewej stronie przy ołtarzu chrzcielnicę, pierwotnie znajdującą się na wyposażeniu kościoła w Łebuni. Poza tym warto zwrócić uwagę na dwie nagrobne płyty (przed ołtarzem) poświęcone fundatorowi kościoła Ernestowi von Weiherowi oraz innemu przedstawicielowi rodu Weiher - Franciszkowi Jerzemu.

Wnętrze kościoła oświetlane jest przez półkuliście zakończone, współczesne witraże. Jest to świątynia orientowana z charakterystycznym wejściem od zachodu. Nad kruchtą znajduje się mała, dwukondygnacyjna wieża.

Rysunek 11 - Kościół w Bukowinie

Źródło: www.polskaniezwykla.pl

W roku 1313 kolejną miejscowością wymienioną w annałach historycznych było Oskowo, kiedy został podpisany akt graniczny pomiędzy margrabią brandenburskim Waldemarem Wielkim, a Zakonem Szpitala Najświętszej Maryi Panny Domu Niemieckiego w Jerozolimie (Zakonem Krzyżackim). Stało się pięć lat po zagarnięciu Pomorza Gdańskiego przez Zakon Krzyżacki. Cała historia tych ziem była naznaczona piętnem granicznych terenów, które wielokrotnie zmieniały przynależność państwową. W okresie władztwa Zakonu Krzyżackiego w mroku dziejów zaczęły wyłaniać się kolejne miejscowości: Unieszyno (1310 r.), Osowo Lęborskie (1360 r.), Maszewo Lęborskie (1360 r.), Cewice (1362 r.), Siemirowice (1379 r.), Łebunia (1410 r.) – choć wiele z tych wsi istniało już w czasach przedkrzyżackich. Cewice po raz pierwszy zostały wymienione (1362 r.) w akcie nadania ich pomorskiej szlachcie: braciom Grela. Ten ród prawie do końca XVIII wieku posiadał większość dużych majątków w granicach obecnej Gminy Cewice – należały do nich: Łebunia, Maszewo, Bukowina, Siemirowice i Osowo. W roku 1440 w imieniu rycerstwa lęborskiego Czycibor Grela opieczętował akt przystąpienia do Związku Pruskiego. Czternaście lat później Związek Pruski wypowiedział posłuszeństwo Zakonowi, a Gunter Grela z Łebuni (syn Czycibora) reprezentujący całe rycerstwo gdańskie, złożył hołd i przywiesił swoją pieczęć do aktu poddania stanów pruskich królowi polskiemu Kazimierzowi Jagiellończykowi. Przygraniczna kłątwa wisiła jednak nad tymi ziemiami, bo król polski

oddał w lenno (1455r.) ziemię łęborsko-bytowską księciu zachodniopomorskiemu. W roku 1460 książę Eryk II oddał te ziemie Zakonowi Krzyżackiemu, by sześć lat później je ostatecznie wykupić. Stany pruskie próbowały bezskutecznie odzyskać ziemię łęborsko-bytowską w latach: 1480, 1482, 1485. W roku 1526 książęta pomorscy przejęli lenno z ziemi łęborskiej. Po bezpotomnej śmierci (1637 r.) Bogusława XIV, ostatniego księcia zachodniopomorskiego, ziemia bytowsko-łęborska została włączona do Polski i weszła w skład województwa pomorskiego. W 1657 roku na mocy traktatów welawsko-bydgoskich, w trakcie potopu szwedzkiego ziemia łęborsko-bytowska została przekazana Brandenburgii (od 1701 r. Królestwo Prus) jako wieczne lenno. Starania Jana III Sobieskiego o odzyskanie tej ziemi zakończyły się niepowodzeniem.

Po Pokoju Oliwskim (1660r.) na polecenie elektora brandenburskiego Fryderyka Wilhelma w granicznym Oskowie stworzono urząd pocztowy, zmieniając jednocześnie przebieg szlaku pocztowego z Berlina do Królewca z pominięciem Gdańska, który był w polskich rękach. Wybudowano także dwór („dom królewski”) - który stanowił miejsce noclegowe dla elektorskiej (a następnie królewskiej) rodziny w trakcie podróży do Prus Wschodnich. W Oskowie w roku 1773 zatrzymał się w trakcie podróży do rodzinnego Gdańska malarz i rysownik Daniel Chodowiecki. To dzięki jego pracom mamy okazję zobaczyć jak wyglądało Oskowo i okolice.

Rysunek 12 - Gospoda pocztowa w Oskowie (rys. Daniel Chodowiecki)

Źródło: Portrety wsi Gminy Cewice. Historia i współczesność.

Pałac i park w Łębuni

Posiadłość dworska posiada kształt zbliżony do prostokąta wydłużonego w osi północny-zachód, południowy-wschód. Jego powierzchnia wynosi 3,5 ha. Granice założenia wyznaczają: od wschodu szosa Łębork - Kartuzy, od południa droga łącząca Łębunię z Cewicami. Od zachodu granica biegnie ścieżką na krawędzi skarpy. Granice od północy wyznacza ogrodzenie folwarku. W kompozycji przestrzennej założenia wyróżnić można: część północną - gospodarczą oraz południową - ogrodową. Główny wjazd na teren usytuowany jest po stronie wschodniej. Jest to zachowana, historyczna brama o słupach ceglanych.

Pałac znajduje się w południowej części majątku. Położony jest na osi wschód - zachód z elewacją

wjazdową od północy i ogrodową od południa, gdzie znajduje się park. Pałac posiada złożoną bryłę, wykazującą w swojej postaci liczne przebudowy oraz rozbudowę jakie miały miejsce w stosunku do jego pierwotnej postaci. W całości podpiwniczony - część piwniczna wykonana jest z kamienia - wzniesiony został z cegły otynkowanej i zdobionej boniowaniem. W XIX wieku do bryły głównej dobudowano od strony zachodniej dwuosiową, piętrową część pokrytą czterospadkowym dachem. Część ta wyróżnia się obramowaniami i zwieńczonymi łukowo oknami na parterze. Na piętrze są one proste.

W pobliżu pałacu - w jego południowej części - mieści się interesujący z uwagi na porastającą go florę, zrujnowany obecnie, park. Skład gatunkowy jest stosunkowo jednorodny i opiera się na rodzimych gatunkach drzew liściastych, wśród których zdecydowanie dominuje buk pospolity. W drzewostanie wyróżnia się grupa starych choin kanadyjskich, rosnąca po południowej stronie pałacu. Na terenie parku ok. 260 m na południowy - zachód od zabudowań dworskich, na zadrzewionym stoku rośnie uznany za pomnik przyrody dąb szypułkowy o obwodzie pnia 3,3 m, wysokości ok. 27 m oraz pierśnicy ok. 1 m. Do pomników zalicza się również rosnący na zadrzewionej skarpie obniżającej się ku doływowi Okalicy, ok. 300 m na południowy zachód od zabudowań dworku, buk pospolity, którego obwód pnia wynosi 3,5 m, pierśnica 1,8 m, zaś wysokość ok. 25 m. Uznany pomnikiem przyrody jest potężny, owocujący okaz bluszczu pospolitego - heder helix - porastający fragment muru przy głównym wjeździe na posesję. Najliczniejszą grupę stanowią drzewa w wieku od 70 do 100 lat. Najstarsze drzewa, buki i lipy - kilka sztuk - osiągnęły wiek około 130 lat. Warstwa krzewów jest bardzo uboga. Niewielkie ich skupienia stanowią: śnieguliczka biała, rosnąca przy historycznym ogrodzeniu od strony szosy, oraz gęsta grupa bzu czarnego.

Rysunek 13 - Pałac w Łebuni

Źródło: www.polskiezabytki.pl

Rozwój tych terenów nastąpił na przełomie XIX i XX wieku, wraz z budową linii kolejowej Lębork – Bytów oraz szosy na tej samej trasie. W Maszewie Lęborskim przedsiębiorca Rudolf Sinner z Karlsruhe wybudował drożdżownię, fabrykę likieru oraz osiedle robotnicze. Drożdżownia, jak na owe czasy, była nowoczesną fabryką, posiadała bowiem własną elektrownię o mocy 35 kW, ujęcie wodne, siłownię parową oraz wewnętrzną kolejkę linową. Po zakończeniu pierwszej wojny światowej obecne tereny Gminy Cewice ponownie stały się rejonem przygranicznym (po stronie niemieckiej) i dopiero rok 1945 i postanowienia Traktatu Poczdamskiego sprawiły, iż znalazły się ponownie w granicach państwa polskiego.

Tabela 7 – Historia miejscowości w Gminie Cewice i obiekty zabytkowe

Miejscowość	Historia / zabytki
Bukowina	<p>Bukowina to stara osada, w której już w 1150 r. istniała parafia kościelna. Najstarsze zachowane dokumenty pochodzą z 1295 r. i dotyczą nadania wsi klasztorowi norbertanek z Żukowa. W późniejszych czasach wieś stanowiła majątek szlachecki. Wielokrotnie zbywana stanowiła własność rodów Zitzewitz, Grella i Pirch. W XVIII wieku majątek nabyli Weiherowie, w rękach których posiadłość pozostawała aż do 1796 r. Wielokrotne zmiany właścicieli nie miały dobrego wpływu na rozwój wsi. Ostatecznie w 1906 r. Bukowina została sprzedana za kwotę 510 000 marek porucznikowi armii weimarskiej Siebenbürgerowi, który w 1918 r. przekazał ją armii, celem prowadzenia na jej terenie adaptacyjnych prac szkoleniowych w zawodzie osadnika. Prace te skierowane były do sierżantów oraz podoficerów armii weimarskiej, zamierzających odejść do cywila.</p> <hr/> <p>We wsi znajduje się ufundowany w 1728 r. kościół pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny.</p>
Cewice	<p>Po raz pierwszy wzmiankowane w 1362 r. w akcie nadania przez komtura krzyżackiego Winrycha von Kniprode dóbr włościańskich braciom Klausowi, Walterowi, Günterowi oraz Walterowi Grella. Cewice już wtedy nie były małe, skoro lokowano je na 60 łanach, co stanowiło obszar około 1000 ha. Wieś nadano na prawie magdeburskim.</p> <p>Do 1749 r. majątek wchodził w skład rozległych posiadłości rodu Grella. W 1749 r. dobra w całości zostały nabyte przez ród Demińskich, zaś w 1784 r. przez podkomorzego Joachima Wobessera - Objezierzyckiego.</p> <p>Rozwój miejscowości związany był z utworzeniem w 1653 r. nowego szlaku pocztowego z Berlina do Królewca, który wiódł m.in. przez Cewice, a także z późniejszą budową nowej szosy z Lęborka do Bytowa oraz linii kolejowej na tej samej trasie. W latach 1911 - 1945 wieś należała do dóbr przedsiębiorcy Rudolfa Sinnera z Karlsruhe. W rozbudowanym przez niego, a wybudowanym w 1880 r., dworku mieści się obecnie szkoła. Po wojnie Cewice stały się siedzibą władz gminnych oraz nadleśnictwa.</p> <hr/> <p>W miejscowości należy zwrócić uwagę na neoklasycystyczny dworek z 1880 roku wraz z przyległym do niego parkiem przydworskim oraz aleją składającą się z wiekowych (180 - 220 lat) buków zwyczajnych, uznanych jako grupa drzew za pomnik przyrody.</p>

Krępkowice	<p>Miejscowość po raz pierwszy wymieniona jest w pochodzącym z 1283 r. akcie nadania wsi przez Mściwoja II na rzecz Mikołaja Jankowicza.</p> <p>Przez wieki była to wieś folwarczna, która wielokrotnie zmieniała właścicieli. Spośród nich wymienić można rody Grubbów i Białków. W XVIII wieku majątek znajdował się we władaniu Czapskich.</p> <p>Pod koniec XIX wieku we wsi wybudowano neogotycki kościół, istniejący po dzień dzisiejszy. W tym czasie w pobliskich zbiornikach wodnych eksploatowano margiel jeziorny. W latach 20. XX wieku właściciel Krępkowic - hrabia von Osten - wybudował tu drewniany dworek myśliwski. Częstym gościem był tu Herman Goering, który polował w okolicznych lasach.</p> <hr/> <p>Warto tu odwiedzić neogotycki kościół pod wezwaniem św. Antoniego Padewskiego z 1871 roku, a w odległości około dwóch kilometrów w kierunku północnym od Krępkowic znajduje się ścieżka edukacyjno-przyrodnicza "Dąb Świętopełk".</p>
Lesiaki	<p>Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1686 r., kiedy to wieś stanowiła własność lenną rodziny von Lietzen. W 1781 r., razem z wsiami Kozy i Rokitki, znalazła się w posiadaniu Friedricha von Massow - Maszewskiego. Ostatnimi właścicielami wsi byli Max Deinert a po nim Fritz Strobell i jego rodzina. W 1939 r. we wsi było jedynie 6 gospodarstw.</p>
Łębunia	<p>Przez kilka stuleci wspólnie z Cewicami i Maszewem wchodziła w skład dóbr rodowych rodziny Grella. Pierwsze wzmianki o tej miejscowości pochodzą z 1410 r. w związku z hipotetyczną datą budowy miejscowego kościoła oraz z 1412 r., kiedy to wywodzący się z Łębuni Walter z rodu Grella występował w sporze sądowym przeciwko niejakiemu Slepkiowi z Łęborka.</p> <p>W 1440 r. Czibor Grella z Łębuni reprezentował szlachtę Ziemi Łęborskiej na zjeździe Związku Miast i Ziem Pomorskich w Kwidzynie, gdzie doszło do zawązania Związku Pruskiego. Ród Grella posiadał Łębunię aż do lat 30. XIX wieku. Przed II wojną światową majątek stanowił własność rodu Grumbkow, następnie zaś rodziny von Roth.</p> <hr/> <p>We wsi znajduje się, pochodzący z 1863 roku, neoromański dworek z parkiem przydworskim i kościół pod wezwaniem Michała Archanioła z 1870 roku.</p>
Maszewo Łęborskie	<p>Miejscowość założona na planie zbliżonym do miejskiego, należy do najstarszych w gminie. Istniała już w czasach przedkrzyżackich. Po raz pierwszy pojawiła się w akcie nadania pochodzącym z 1360 r. Jako własność rycerska została wymieniona w 1400 r. w wykazie powinności wojskowych, który zobowiązywał właścicieli majątku do wystawienia jednego służebnego na czas wojny. Maszewo wraz z Maszewkiem podlegały w tym czasie władzy gdańskiego komtura Giselbrechta.</p> <p>W czasach późniejszych przez długie lata, aż do 1780 r. majątek stanowił własność rodu Grella, a następnie przeszedł pod władanie Adolfa Bogumiła Warszawicza, który kupił go za 9 000 talarów, aby w 1804 r. sprzedać go Adamowi von Böhne vel Chmielińskiemu za sumę 21 000 talarów. W 1894 r. Maszewo nabyło Niemieckie Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie w drodze licytacji przeprowadzonej w toku postępowania upadłościowego jego ówczesnego właściciela Hartmanna.</p>

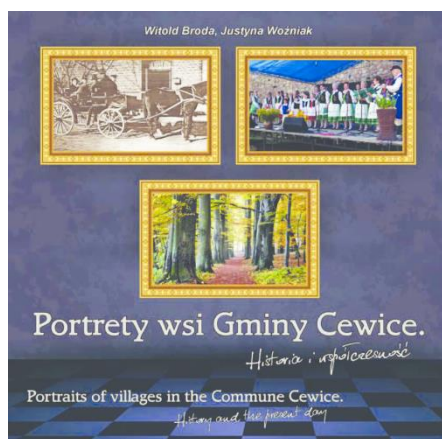

	<p>Obiektami zasługującymi na uwagę zwiedzającego jest osiedle robotnicze i dwa domy ziemiańskie z początku XX wieku oraz budynek stacji kolejowej z 1891 roku.</p>
Okalice	<p>Usytuowane na wzgórzu w formie warownej osady, stanowiły w średniowieczu przygraniczną strażnicę. W 1781 r. weszła w skład majątku rodu Weiher. W miejscu grodziska wzniesiony został folwark otoczony okazałym parkiem. Pod koniec XIX wieku Okalice były siedzibą gminy. Na terenie majątku znajdują się źródła rzeki Okalicy. Tereny te wraz z okolicznymi polami w 1906 r. zakupił magistrat Lęborka. Źródlika wykorzystywane są jako źródło pitnej wody dla Lęborka.</p>
Oskowo	<p>Najstarsza wzmianka pochodzi z aktu granicznego z 1313 r., sporządzonego przez margrabię pomorskiego Waldemara. Przygraniczne położenie powodowało, iż nazwa miejscowości pojawiała się wielokrotnie i w późniejszych dokumentach związanych z wytyczaniem i regulacją granicy a także z zatargami na tym tle. W 1621 r. jako właściciele wzmiankowana była rodzina von Lietzen. Po pokoju oliwskim w 1660 r. elektor brandenburski Fryderyk Wilhelm utworzył tu urząd pocztowy, co spowodowało zmianę szlaku pocztowego z Berlina do Królewca, z ominięciem podówczas polskiego Gdańska. Na okoliczność wielu podróży, jakie Fryderyk Wilhelm odbywał z Berlina do Prus, w Oskowie wybudowano w tym czasie rezydencję elektorską zwaną "domem królewskim". Rodzina elektora przebywała w nim podczas podróży tą trasą. Przechodziła też tędy droga pocztowa z Lęborka do Bytowa. W 1773 roku zatrzymał się tu Daniel Chodowiecki w czasie swej podróży do Petersburga. Wnętrze tutejszej karczmy zostało uwiecznione na rycinie.</p> <p>Od 1766 r. Oskowo stanowiło własność rodu von Somnitz. W XIX wieku miejscowe dobra przeszły w ręce Johanna Friedricha Lübbecke. Następnie władali tu Ferdynand Lange oraz Conrad Hasse. Od 1906 r. stały się własnością państwową, przy czym pozostawały aż do wybuchu II wojny światowej w dzierżawie Gustawa Sernau.</p> <p>W miejscowości znajduje się dwór z drugiej połowy XIX wieku. W okolicznym lesie (na nieistniejącej już linii kolejowej) odnaleźć można kamiennie-ceglany most typu akweduktowego pod którym przepływa rzeka Bukowina. Z kolei okolicznościowy obelisk upamiętnia napad i morderstwo pocztyliona Poczty Królewskiej (1781 r).</p>
Osowo Lęborskie	<p>Osowo to stara wieś szlachecka - gniazdo rodowe rodu von Wussow, czyli rodu Ossowskich. W skład ich majątku wchodziła przez dłuższy okres czasu. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1360 r. W późniejszych czasach stanowiło własność rodu Somnicz.</p>
Popowo	<p>Przyjmuje się, iż pierwsza parafia istniała tu już w okresie 1050 - 1138, jednakże Popowo po raz pierwszy pojawia się na kartach historii dopiero w 1628 r. jako szlachecka posiadłość kaszubska.</p> <p>Miejscowość przez wieki należała do rodów Grella, Weiher, Wittka. W systemie administracyjnym Popowo stanowiło już od początków XVIII wieku tzw. "gminę chłopską", z uwagi na dość duże skupisko chłopskich zagrod i gospodarstw.</p> <p>W okresie międzywojennym Popowo jako wieś przygraniczna znajdowała się na terenie III Rzeszy. Po II wojnie światowej w podziale administracyjnym państwa Popowo wchodziło początkowo w skład gminy Rozłazino. Od 1 czerwca 1975 r. należy nieprzerwanie do gminy Cewice.</p>

Siemirowice	<p>We wczesnym średniowieczu prawdopodobnie należała do opolnego związku rodowego. Choć istnieją przypuszczenia, iż miejscowość powstała jeszcze przed opanowaniem Pomorza przez zakon krzyżacki, to jednak pierwsza wzmianka dotycząca wsi pochodzi dopiero z 1379 r. W akcie wytyczającym granice Ziemi Łęborskiej wspomina się o pasie ziemi granicznej, przebiegającej pomiędzy miejscowościami Siemirowice i Oskowo. Na tej podstawie, w tych okolicach, wytyczano w późniejszych czasach granice międzypaństwowe. Według tabliczek woskowych z 1402 r., stanowiących protokoły odbywających się podówczas spraw sądowych - wywiezione w XVII wieku przez Szwedów, znajdują się obecnie w muzeum w Kopenhadze - niejaki Namsich z Siemirowic został ukarany karą 3 marek grzywny. W wykazie danin i służebności z 1437 r. miejscowość podawana jest pośród włości szlacheckich zobowiązanych do świadczenia daniny w naturze.</p> <p>Miejscowość wielokrotnie zmieniała właścicieli. Z możliwych rodów szlacheckich w Siemirowicach notowano Dzięcielskich, Gostkowskich, Rożków, Rekowskich i Sobotków. W okresie międzywojennym niedaleko miejscowości przebiegała polsko - niemiecka granica państwowa. Podczas II wojny światowej w okolicach Siemirowic działała Tajna Organizacja Wojskowa "Gryf Pomorski".</p> <p>Znaczenie miejscowości wzrosło jednakże dopiero w latach powojennych, za sprawą utworzonego tu lotniska wojskowego. Budowa potężnego zaplecza socjalnego dla kadry wojskowej oraz cywilnej, pracującej w jednostce, spowodowały znaczący rozwój wsi.</p>
Unieszyno	<p>Pierwsze źródła wspominają miejscowość już w latach 1310 i 1313. Najstarsi posiadacze majątku - Unieszynscy, wywiedli swe nazwisko od nazwy miejscowości. W początkach XVII wieku miejscowe dobra weszły w posiadanie rodu Somnicz (von Somnitz), który około 1804 r. zbył włości na rzecz rodu Maszewskich (von Massow). W tym czasie w miejscowości zarejestrowano folwark, młyn wodny, 3 chłopów, 3 zagrodników, kuźnię, razem około 17 domów mieszkalnych.</p> <p>W początkach XX wieku włości te zostały przejęte przez Skarb Państwa Pruskiego.</p>
Unieszynko	<p>Najstarszymi znanymi posiadaczami włości - okres 1520-1620 - byli Grubbowie, Płochniccy i Białkowie. W 1784 r. w miejscowości znajdowały się 4 folwarki należące do Marcina i Henryka Czapskich, Jerzego Wawrzyńca Ossowskiego, a także rodów Grubba i Maszewski. Udział Czapskich, w początkach XIX wieku, wykupiła rodzina szlachecka von der Osten. W początkach XX wieku, podobnie jak pobliskie Unieszyno, zostało wykupione przez Skarb Państwa Pruskiego.</p>

Źródło: www.cewice.pl

Dziedzictwo to też ludzie tworzący jej społeczność i tradycje. W 2015 roku dzięki inicjatywie władarzy gminy i lokalnych miłośników historii została wydana publikacja „Portrety wsi Gminy Cewice. Historia i współczesność” autorstwa Witolda Brody i Justyny Woźniak, które w barwny, subiektywny i emocjonalny sposób przedstawia historię tego regionu. Pan Witold Broda zabiera czytelnika w podróż sentymentalną opisując wszystkie urokliwe i niezwykle miejsca Gminy Cewice.

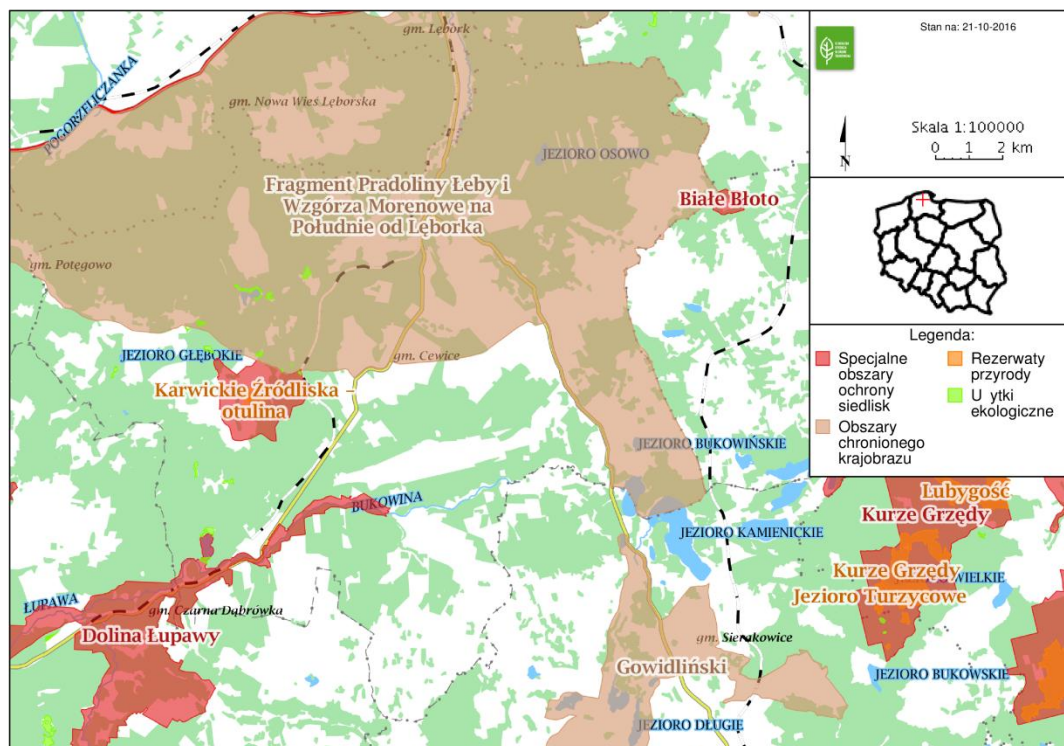
Walory przyrodnicze i turystyczne

Walory przyrodnicze

Większa część terenu Gminy Cewice znajduje się w zbiegu obszaru chronionego (51% powierzchni gminy). Piękne lasy, liczne jeziora, urokliwe rzeczki i łąki oraz ukształtowanie terenu decydują o bogactwie przyrodniczo-krajobrazowym gminy. Rzeźba terenu gminy jest bardzo zróżnicowana i na jej uformowanie wpłynęło najmłodsze ze zlodowaceń plejstoceny (zlodowacenia północnopolskie, ostatnie zlodowacenie). Skutkiem zlodowacenia są charakterystyczne dla gminy różne formy ukształtowania terenu - od wysokich wzniesień po rozległe płaskowizny o lekko falistej powierzchni. W okolicach wsi Malczyce teren wznosi się do wysokości 140 m n.p.m. Bardziej na południe, w okolicach miejscowości Cewice i Maszewo, wzgórza osiągają często wysokości przekraczające 170 m. Najwyższe wzniesienia znajdują się w okolicach wsi Dziechno (196,6 m) i Bukowina (193,7 m). Pomiędzy zalesionymi w większości wzgórzami rozciągają się niewielkie równiny z małymi strumyczkami.

Cennym przyrodniczym zasobem gminy stanowią lasy o powierzchni 11 611 ha (blisko 62% całkowitej powierzchni), zarządzane w większości przez Nadleśnictwo Cewice. Część północna charakteryzuje się dużą różnorodnością drzewostanów w zakresie struktury gatunkowej i wiekowej, z których większość powstała na siedliskach bogatszych - z przewagą buka i dębu, cenne pod względem botanicznym. Natomiast w części południowej dominują drzewostany iglaste, m.in. piękne bory sosnowe. Atrakcyjność przyrodniczą gminy zwiększa bogactwo świata zwierzęcego. W okolicznych lasach i na łąkach mają swoje siedliska: bekasy, czajki, dziki, jenoty, kaczki czernice, lisy, łabędzie nieme, perkozy dwuczube oraz wróblowce.

Rysunek 14 - Obszary chronione na terenie Gminy Cewice

Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; portal www.geoserwis.gdos.gov.pl

W Gminie Cewice znajdują się: liczne pomniki przyrody, rezerwat, obszar krajobrazu chronionego, siedliskowy obszar Natura 2000 oraz liczne użytki ekologiczne. Przez teren gminy przepływają cztery rzeki: Bukowina, Okalica, Struga Krępkowicka oraz Unieszynka. Na obszarze gminy położonych jest 18 jezior. Największe z nich to: Brody, Oskowo, Osowskie oraz Święte. Jezioro Święte ma unikatową wartość przyrodniczą - jest jednym ze 160 istniejących w Polsce jezior lobeliowych. W wodach rzek, strumieni i jezior żyją liczne gatunki ryb: karaś, kleń, leszcz, lipień, płoć, sandacz, stynka, szczupak, śliz.

Rezerwat - obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Rysunek 15 – Rezerwat Karwickie Źródła

Źródło: Nadleśnictwo Cewice

Karwickie Źródła – [pow. całk. 0,03 km²] - PL.ZIPOP.1393.RP.1196

Rezerwat tworzy niezwykle ciekawa forma geomorfologiczna. Na ukośnym dnie erozyjnej niszy geologicznej, tzw. cyrku źródłiskowym „zawieszono” jest torfowisko niskie przepływowe, zasilane wodami podziemnymi z licznych wysięków i wychodni warstw wodonośnych zlokalizowanych wzdłuż podstawy zboczy.

Torfowisko powstało wskutek odkładania się na podłożu mineralnym materii z obumarłej roślinności torfotwórczej wykształconej w otoczeniu źródeł. Złoże torfów turzycowo-drzewnych osiąga tu maksymalną głębokość 2 metrów. Proces torfotwórczy trwa, jednak złoże nie przyrasta na grubość wskutek erozyjnego oddziaływania gęstej sieci kilkudziesięciu strumyków o cechach górskich, które płynąc bystrym nurtem, często zakolami i przez progi, rozcinają torfowisko na wiele kopu. Strumyki te

formują się następnie w bezimienny prawostronny dopływ Unieszynki, wchodzący po jej połączeniu z Pogorzelicą w skład dorzecza Łeby.

Obszar wodno-błotny o fizjonomii kopolowo-dolinkowej porośnięty jest lasem bagiennym typu łąg jesionowo-olszowy. W warstwie krzewów występuje wawrzynek wilczelyko, trzmielina zwyczajna i leszczyna. Żyzne i dobrze nawodnione błotnoziemi kopol porośnięte są bujnym wielogatunkowym runem roślin kwiatowych, paproci o wys. do 2 m i mszaków. Bagnisty obszar źródliskowy ma pow. 1,81 ha, siedlisko buczyny występującej na stromych zboczach niszy i ich strefy krawędziowej pow. ok. 1 ha. Fragmentami obszar buczyny ma charakter grądu pomorskiego z okazami starodrzewu grabu, buka i dębu. W jego podszycie obficie płóży się bluszcz pospolity, występuje marzanka wonna, łuskiewnik różowy i skrzyp zimowy. Maksymalna wysokość skarpy niszy geologicznej wynosi 25 m. Rezerwat ma wysoką wartość przyrodniczą i krajobrazową, jest siedliskiem rzadkich i chronionych gatunków roślin oraz małych zwierząt.

W celu zabezpieczenia rezerwatu przed zagrożeniami zewnętrznymi wyznaczono jego otulinę o pow. 38,84 ha.

Obszar Chronionego Krajobrazu – forma ochrony przyrody, której obszary zajmują różnej wielkości tereny, zwykle rozległe, obejmujące pełne jednostki środowiska naturalnego takie jak doliny rzeczne, kompleksy leśne, ciągi wzgórz, pola wydumowe, torfowiska.

Fragment Pradoliny Łeby i Wzgórza Morenowe na Południe od Łęborka – [pow. całk. 168,23 km²] - PL.ZIPOP.1393.OCHK.408

Położony jest w mezoregionach Pradolina Łeby-Redy i Pojezierze Kaszubskie. W większości jest to obszar pagórkowaty położony w zasięgu zlodowacenia Bałtyckiego fazy pomorskiej. Stąd też charakteryzuje się wyraźną rzeźbą młodoglacjalną z licznymi jeziorami w zagłębieniach terenu. Urozmaicenie krajobrazu podkreśla szeroka pradolina Łeby na północy oraz przełomy rzek płynących z południa. Wzgórza morenowe porośnięte są lasami o urozmaiconym składzie gatunkowym i zróżnicowanej strukturze wiekowej. Gatunkami lasotwórczymi są tu sosna, buk, dąb, świerk oraz olsza i brzoza.

Obszary Natura 2000 - głównym celem funkcjonowania sieci Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Drugim jej celem jest ochrona różnorodności biologicznej. Na terenie Gminy Cewice znajdują się dwa obszary siedliskowe:

- „Karwickie Źródła” – obszar siedliskowy (pow. całk. 3,72 km², PLH220071),
- „Dolina Łupawy” – obszar ptasi (pow. całk. 55,09 km², PLH220036).

Użytki ekologiczne – to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt, i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

W Gminie Cewice ustanowiono piętnaście użytków ekologicznych:

- „Sarnia łąka” [0,04 km²] – zachowanie biocenoz łąkowych;
- „Margłowa łąka” [0,03 km²] - zachowanie biocenoz łąkowych;
- „Storczykowa łąka” [0,05 km²] - zachowanie biocenoz łąkowych i cennych gatunków roślin;
- „Trójkątna łączka” [0,02 km²] - zachowanie biocenoz łąkowych;

- „Nad Rzeką Unieszynką” [0,002 km²] - zachowanie biocenoz łąkowych;
- „Ciągi Słonek” [0,02 km²] - zachowanie biocenoz łąkowych i szuwarowych;
- „Karwicka Łąka” [0,03 km²] - zachowanie biocenoz łąkowych;
- „Nad Grąźelowym Jeziolem” [0,02 km²] - zachowanie biocenoz łąkowych i oczka śródleśnego;
- „Wąska Łączka” [0,002 km²] - zachowanie biocenoz łąkowych;
- „Torfowa Łąka” [0,002 km²] - zachowanie biocenoz łąkowych;
- „Łąka nad Torfowiskiem” [0,002 km²] - zachowanie biocenoz łąkowych;
- „Długa Łączka” [0,02 km²] - zachowanie biocenoz łąkowych i szuwarowych;
- „Rozlewiska Jeziora Święte” [0,02 km²] - zachowanie biocenoz łąkowych i szuwarowych;
- „Łąka nad Jeziolem Oskowskim” [0,04 km²] - zachowanie biocenoz łąkowych;
- „Oskowskie Szuwary” [0,02 km²] - zachowanie biocenoz łąkowych i szuwarowych.

Na obszarze gminy zaewidencjonowano siedemnaście obiektów uznanych za pomniki przyrody (w tym 3 grupowe, jedna aleja oraz głąz narzutowy) - zlokalizowanych głównie w parkach i przy obiektach sakralnych. Na północ od wsi Krępkowice znajduje się jeden z najstarszych dębów szypułkowych na terenie kraju. Wiek dębu szacuje się na około 650 lat, kiedy to Pomorze Gdańskie należało do Zakonu Krzyżackiego. Jego wysokość wynosi 22 metry, a obwód (w pierśnicy) 770 cm. Nazwa drzewa najprawdopodobniej nawiązuje do księcia pomorskiego Świętopełka II Wielkiego, który w XIII wieku władał tymi ziemiami. Około 700 m na północ od Maszewa, przy polnej drodze do Małoszyc, znajduje się potężny głąz narzutowy zwany Wysokim Kamieniem. Eratyk wystaje z ziemi na ponad 1,5 m, a jego obwód wynosi 12,1 m. Głąz spod Maszewa wyróżnia się bordowo-wiśniową barwą, stąd niekiedy nazywany jest również Czerwonym Kamieniem. Warto wspomnieć, że jest on jednym z większych na terenie powiatu lęborskiego.

Rysunek 16 – Dąb Świętopełk

Źródło: Nadleśnictwo Cewice

Turystyka i rekreacja

W Gminie Cewice istnieje wiele miejsc wypoczynku i rekreacji dla dzieci, młodzieży całych rodzin, turystów oraz osób odwiedzających ten teren. Ciche i spokojne otoczenie jest idealną przestrzenią relaksu. Do aktywnego spędzania czasu wolnego i promocji sportu zachęca infrastruktura sportowa: boisko wielofunkcyjne Orlik w Łebuni oraz siłownie zewnętrzne. Mieszkańcy i turyści mogą korzystać z tras rowerowych, pieszych, konnej, ścieżki edukacyjno-przyrodniczej oraz terenu rekreacyjno-wypoczynkowego nad jeziorem w Siemirowicach, gdzie odnajdą idealne miejsce dla osób lubiących wypoczynek nad wodą. Znajduje się tu mała plaża, pomosty, miejsce na ognisko, stanowiska dla wędkarzy. Istnieje tu również możliwość bezpłatnego korzystania z kajaków i rowerów wodnych.

Miłośnikom spływów kajakowych przypaść do gustu może również zmierzenie się z rzeką Bukowiną. Jest to rzeka o charakterze górskim - miejscami ma silny i szybki nurt, obfituje także w kamieniste bystrza. Na tym wyjątkowym szlaku napotkać można wiele przeszkód w postaci powalonych drzew, jednak wspaniałe krajobrazy i przyroda rekompensują wszelkie niedogodności.

Tabela 8 - Szlaki rowerowe na terenie Gminy Cewice

Trasa	Dystans [km]	Przebieg
1	26	Cewice - Łebunia - Bukowina - Siemirowice - Oskowo – Cewice
2	26	Łębork - Osowo Skrzyż.- Maszewo - Krępkowice - Dziechlino - Leśnice – Łębork
3	33	Łębork - Osowo - Łebunia - Okalice - Popowo – Łębork

Źródło: Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemia Łębska - Łeba

Przez teren Gminy Cewice przebiegają trzy szlaki Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

Szlak "Krajobrazów młodoglacjalnych" PM - 164 z /długość 146,8 km/

*Łeba - Nowęcín - Wrzeście - Białogarda - Krępa Kaszubska - Janowice - Redkowice - Łębork - **Krępkowice** - Mikorowo - Czarna Dąbrówka - Park Krajobrazowy "Dolina Słupi" - Jezioro Jasień - Łupawsko - Jezioro Głębokie - stare koryto rzeki Słupi - Barnowo - Barnowiec - Rzeka Pokrzywna - Wiatrołom - Kwisno - Jezioro Skąpe - Lubkowo - Miastko*

Szlak (łączeniowy) "Księcia Świętopetka" PM - 1604 s /długość 5,5 km/

Małoszyce - Dziechlino - Dąb Świętopetk - Krępkowice, szlak PM-164 z

Szlak (łączeniowy) "Karwickie Źródlika" PM - 1605 s /długość 7,6 km/

Unieszynko - Rezerwat "Karwickie źródlika" - Jezioro Brody, szlak PM-164 z

Szlaki jakubowe wykształciły się w średniowieczu i przetrwały prawie bez zmian do dnia dzisiejszego. Wiodły on do grobu św. Jakuba Starszego, apostoła Jezusa Chrystusa, brata Jana Ewangelisty, pierwszego biskupa Jerozolimy, i pierwszego męczennika spośród Dwunastu - świętego przez Heroda Agryppę I w roku 44 r. n.e. Tradycja podaje, że w VI w. ciało św. Jakuba miano sprowadzić z Jerozolimy do Hiszpanii do miasta Iria, gdzie zaginęło. Dopiero w 813 roku grób odnalazł pustelnik Pelayo (Pelagiusz). Na jego lokalizację pustelnika naprowadził deszcz spadających gwiazd

na cmentarnej wzgórce – znalazł tu marmurowy sarkofag z szczątkami apostoła Hiszpanii. Pielgrzymki do grobu apostoła rozpoczęły się już w IX w. Wtedy nad relikwiami wzniesiono pierwszy kościół. W średniowieczu rejestrowano w Santiago de Compostela do 500 tys. pątników rocznie. Pod koniec dwudziestego wieku wraz z ponownym „odkryciem” Composteli zaczęto wytyczać (odtworzać) pielgrzymkowe Drogi św. Jakuba w całej Europie. Pomorska Droga św. Jakuba (Camino Polaco del Norte) została odtworzona w latach 2011-2013 przy wsparciu środków z UE. W średniowieczu trasa ta wiodła od Estonii przez Litwę, Polskę, Niemcy. Droga św. Jakuba przebiega w północno-wschodniej części Gminy Cewice leśnymi duktami pośród bukowych i dębowych lasów, jedyną miejscowością na trasie są Okalice.

Przez teren gminy przebiega **pieszo-konny szlak Daniela Chodowieckiego** zwany też traktem Chodowieckiego. Trakt rozpoczyna się w Gdańsku Oliwie, a kończy się na Zamku Rycerskim „Krağ”. Jest szlakiem łatwym, urozmaiconym niewielkimi wzniesieniami i wąwozami, które stanowią piękne punkty widokowe. Składa się z 12 odcinków dobrze oznakowanej trasy. W zamierzeniu ma to być odtworzenie trasy odbytej przez Daniela Chodowieckiego w 1773 roku i opisaną w Dzienniku podróży do Gdańska.

Gdańsk- Oliwa - Tuchom - Załęże - Koleczkowo - Potęgowo - Karłowo – (Cewice) Unieszynko (Oskowo) - Mikorowo - Osieki - Przyborze - Wiatrołom - Warcino - Krağ (łącznie 283 km)

Ścieżka edukacyjno-przyrodnicza "Dąb Świętopęk"

Ścieżka została oddana do użytku w roku 2004 i znajduje się około 2 km od wsi Krępkowice. Droga do niej została oznakowana, dzięki czemu można ją bez problemu odnaleźć. Jest to idealne miejsce wypoczynku dla osób, które lubią spędzać wolny czas na łonie natury.

Na trasie (900 m długości) ustawiono tablice informacyjne, opisujące walory przyrodnicze miejsc, w których odwiedzający właśnie się znajdują. Dla osób, które chciałyby odpocząć i podziwiać piękno otaczającej przyrody, ustawiono ławki. Na końcu ścieżki znajduje się wiekowy dąb szypułkowy "Świętopęk". Ścieżka, oprócz walorów turystycznych, pełni również funkcję dydaktyczną. Służy edukacji ekologicznej społeczeństwa, w szczególności dzieci i młodzieży. To doskonałe miejsce do organizowania lekcji przyrody w terenie.

Koń trojański w Oskowie – Faktoria rzymska

Znajdujący się w drewniany koń- replika Konia Trojańskiego - 24 sierpnia 2013 r. został oficjalnie wpisany do polskiej „Księgi rekordów i osobliwości”. Konstrukcja ma wysokość 16,35 m, długość 15,50 m oraz szerokość 6,25 m. Na budowę użyto ok. 56 m³ drewna świerkowego i modrzewiowego, łączna waga wkrętów, łączników i śrub wykorzystanych w konstrukcji to 900 kg. Jest największą tego typu konstrukcją na świecie. Dzięki schodom postawionym obok, koń stanowi wieżę widokową. Z jego grzbietu rozpościera się przepiękny widok na okolicę. Pomysłodawcą budowy tego imponującego obiektu jest przedsiębiorca z gminy Cewice – pan Wiesław Formela – fascynat czasów rzymskich, który sam określa budowlę jako „dzieło swojego życia”. Sponsorem była firma Agrochembud, inwestycję wspierała również Gmina Cewice.

Rysunek 17 - Koń Trojański w Oskowie

Źródło: UG Cewice

Koń Trojański znajduje się na terenie Faktorii Rzymskiej, stanowiącej kolejną atrakcję turystyczną, a jednocześnie jest to miejsce spotkań, szkoleń oraz organizacji różnego rodzaju imprez edukacyjno-historycznych Legionu X Juliusza Cezara.

Na terenie faktorii można też obejrzeć replikę onagera (mangonela) - rodzaj starożytnej maszyny wojennej. Wyposażony w „łyżkę” na sztywnym ramieniu, wyrzucał kamienne pociski oraz płonące bale na dużą odległość. Udostępniona jest też makieta zimowego obozu rzymskiego (Castra Hiberna).

Cyklicznie, co roku w sierpniu na terenie faktorii organizowany jest turniej rycerski i łuczniczy, podczas którego zjeżdżają się z różnych stron kraju grupy odtwórstwa historycznego. Odbywają się inscenizacje walk Rzymian i średniowiecznych rycerzy. Odwiedzający mogą też przyjrzeć się pokazom tańca dawnego, a nawet samemu wziąć udział w organizowanych warsztatach nauki tańców folkowych. Dla najmłodszych zwiedzających organizowane są gry i zabawy z czasów starożytnych i średniowiecznych.

Zgłodniali turyści mogą posilić się oryginalną strawą z rzymskiego kotła, lub odpocząć w znajdującym się na terenie factorii swoistym „atrium”. Do dyspozycji najmłodszych zwiedzających udostępniony jest pełen atrakcji plac zabaw wraz z małą kopią Konia Trojańskiego. Factoria Konia Trojańskiego udostępniona jest dla zwiedzających od maja do września.

Izba Regionalna

Izba Regionalna im. Remusa przy szkole w Popowie (Popowo 2a) powstała w 2001 roku z inicjatywy nauczycieli: Renaty Hopa, Barbary Czajka, Danuty Klawikowskiej oraz mieszkańców sołectwa Popowo, którzy czynnie włączyli się do remontu izb oraz gromadzenia eksponatów. W ciągu roku urządzono dwie sale. Pierwsza z nich ma charakter izby mieszkalnej, w której głównie umieszczono dawne meble (łóżka, szafy), naczynia, sprzęt używany dawniej w gospodarstwach domowych, bogatą kolekcję haftów oraz literaturę kaszubską. W izbie gospodarczej znajdują się natomiast narzędzia do młócenia ziarna, wypieku chleba, wyrobu masła, miodu, przędzenia wełny, a ponadto kilka uprzęży końskich i innych elementów zaprzęgu oraz narzędzia pracy kołodzieja i szewca.

Celem założenia izby regionalnej było kultywowanie tradycji kaszubskich nie tylko wśród uczniów pobliskiej szkoły, ale także wśród mieszkańców sołectwa i gminy. Jest ono doskonałym miejscem do przeprowadzania lekcji języka kaszubskiego i organizowania uroczystości regionalnych.

Demografia

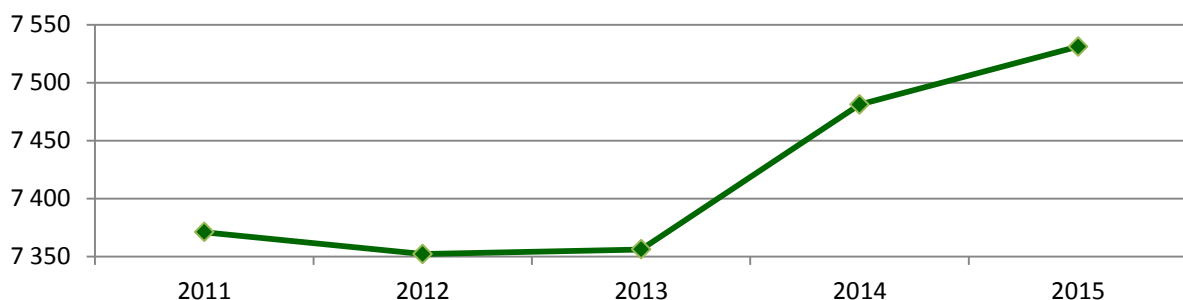
Gmina Cewice jest trzecią co do wielkości gminą w powiecie lęborskim (na pięć) - o powierzchni 187,61 km². Zameldowanych jest tu 7 531 osób (wg. stanu na dzień 31.12.2015r.) – co plasuje Gminę na trzeciej pozycji wśród wszystkich gmin powiatu. Średnia gęstość zaludnienia w Gminie to 40 osób na km² - czwarta pozycja w powiecie. Dla porównania średnia gęstość zaludnienia w województwie pomorskim to 126 os./km², a w powiecie lęborskim to 94 os./km².

Tabela 9 - Liczba ludności w Gminie Cewice w latach 2011-2015 [stan na 31 XII]

Liczba ludności (stan na 31 XII)	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	7 371	7 352	7 356	7 481	7 531
- mężczyźni	3 731	3 724	3 710	3 759	3 791
- kobiety	3 640	3 628	3 646	3 722	3 740
Ludność na 1 km ²	39	39	39	40	40
Współczynnik feminizacji (kobiety na 100 mężczyzn)	98	97	98	99	99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 18 - Zmiana liczby mieszkańców Gminy Cewice w latach 2011-2015 [stan na 31 XII]

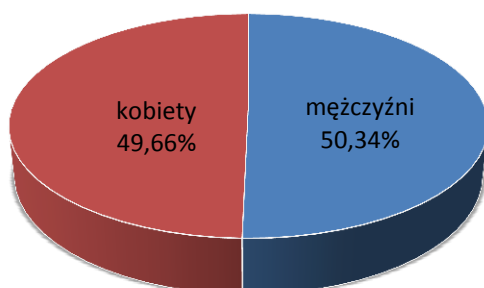

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni pięciu lat (2011-2015) ludność Gminy zwiększyła się o 160 osób. Zwiększanie się liczby mieszkańców w badanym okresie występuje praktycznie we wszystkich wiejskich gminach Powiatu Łębskiego – Gmina Cewice zanotowała najwyższy wzrost procentowy ilości mieszkańców +2,17%. Według demograficznej prognozy Głównego Urzędu Statystycznego tendencja wzrostowa liczby mieszkańców w przypadku Gminy Cewice będzie się utrzymywać - wzrost dla terenów wiejskich Powiatu Wejherowskiego w roku 2050 wyniesie 2,1% (gdzie 2013=100). Dla całego powiatu łębskiego (gminy miejskie i wiejskie) prognozowany jest spadek ilości mieszkańców (-11,1%), podobnie jak i dla całego województwa pomorskiego (1,3%).

Rysunek 19 - Procentowa struktura mieszkańców w podziale na płeć w Gminie Cewice w roku 2015 [stan na 31 XII]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W całym badanym okresie w Gminie Cewice występuje przewaga ilości mężczyzn nad kobietami. Odwrotna sytuacja występuje w powiecie łębskim (gdzie 49,29% to mężczyźni, a 50,71% kobiety), województwie pomorskim (48,72% mężczyźni, 51,28% kobiety), jak i całej Polsce (48,39% mężczyźni, 51,61% kobiety).

Tabela 10 - Ruch naturalny ludności w Gminie Cewice w latach 2011-2015

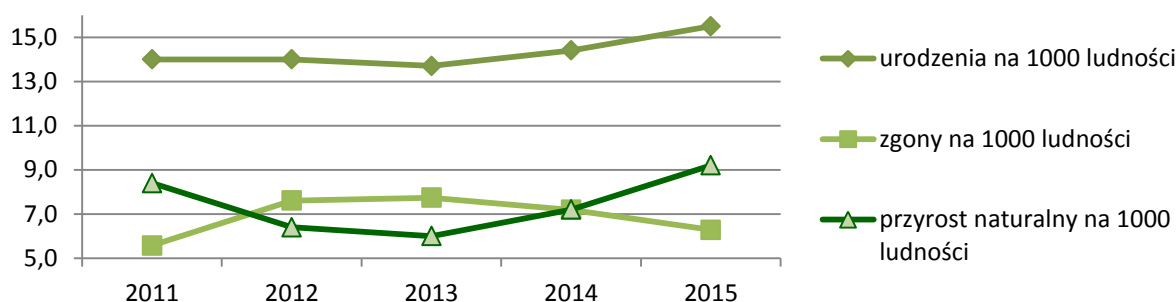
	2011	2012	2013	2014	2015
małżeństwa	47	53	42	44	37
urodzenia żywe	103	103	101	106	116
zgony	41	56	57	53	47
przyrost naturalny	62	47	44	53	69
<i>małżeństwa na 1000 ludności</i>	<i>6,4</i>	<i>7,2</i>	<i>5,7</i>	<i>6,0</i>	<i>4,9</i>
<i>urodzenia na 1000 ludności</i>	<i>14,0</i>	<i>14,0</i>	<i>13,7</i>	<i>14,4</i>	<i>15,5</i>
<i>zgony na 1000 ludności</i>	<i>5,57</i>	<i>7,61</i>	<i>7,74</i>	<i>7,19</i>	<i>6,28</i>
<i>przyrost naturalny na 1000 ludności</i>	<i>8,4</i>	<i>6,4</i>	<i>6,0</i>	<i>7,2</i>	<i>9,2</i>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyrost naturalny w Gminie Cewice na 1000 osób w roku 2015 wyniósł 9,2. W badanym okresie wzrósł o 0,8 punktu, utrzymując się na stabilnym poziomie. Wskaźnik ten przyjął bardzo dobrą wartość w porównaniu do całego kraju (-0,7), jak i województwa pomorskiego (1,5) oraz powiatu łębskiego (1,5). Według demograficznej prognozy Głównego Urzędu Statystycznego przyrost naturalny – przy ogólnej tendencji spadkowej – w roku 2050 w przypadku powiatu łębskiego przyjmie wartość ujemną (-4,5). Można jednak postawić tezę, że w gminach wiejskich powiatu utrzyma jednak wartość dodatnią.

Rysunek 20 - Przyrost naturalny (na 1000 osób) w Gminie Cewice w latach 2011-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 11 - Migracje ludności na pobyt stały w Gminie Cewice w latach 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015	
zameldowania ogółem	108	78	104	87	bd	
zameldowania	z miast	62	52	52	46	40
	ze wsi	46	25	51	41	52
	z zagranicy	0	1	1	0	bd
wymeldowania ogółem	117	149	142	97	bd	
wymeldowania	do miast	66	76	81	57	73
	na wieś	51	73	60	40	60
	za granicę	0	0	1	0	bd
saldo migracji	-9	-71	-38	-10	bd	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS [bd – brak danych]

Żadna z gmin powiatu łębskiego nie zanotowała w roku 2014 dodatniej wartości salda migracji (na 1000 osób), gmina Nowa Wieś Łębska odnotowała wynik 0,0. Gmina Cewice zanotowała najmniejszą wartość ujemną salda migracji wśród wszystkich gmin powiatu (-1,7). Pomimo ujemnego salda migracji ilość osób zamieszkałych na terenie gminy zwiększa się, lecz sytuacja może ulec zmianie w przypadku zmniejszenia się wskaźnika ruchu naturalnego (spadek urodzin, przy jednoczesnym wzroście zgonów).

Tabela 12 - Ludność według wieku w Gminie Cewice w latach 2011-2015 [stan na 31 XII]

	0-2 lata	3-6	7-12	13-15	16-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej
2011	321	434	568	317	461	638	1 272	989	973	818	580
2012	305	445	552	317	445	609	1 291	978	967	837	606
2013	308	425	562	322	428	586	1 290	997	925	870	643
2014	333	452	573	310	418	582	1 322	1 012	904	894	681
2015	341	436	611	277	419	579	1 304	1 046	876	926	716

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2011-2015 liczba mieszkańców w wieku 0-15 lat zwiększyła się o 25 osób, w wieku 16-64 lat zmniejszyła się o jedną osobę, a w wieku powyżej 65 lat zwiększyła się o 136 osób. Trend starzenia się społeczeństwa - tak jak i całą Polskę - dotyka również i Gminę Cewice. Pozytywnym aspektem jest stała, wysoka wciąż liczba urodzin.

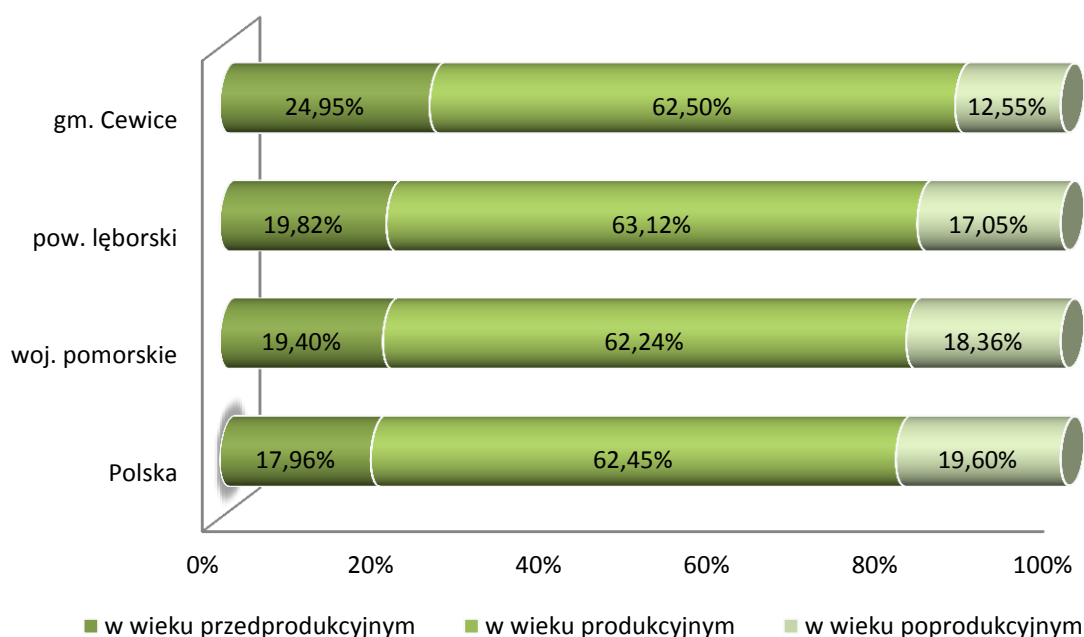
Tabela 13 - Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Cewice w latach 2011-2015 w podziale na płeć [stan na 31 XII]

		2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem		7 371	7 352	7 356	7 481	7 531
W wieku	przedprodukcyjnym razem	1 864	1 836	1 826	1 870	1 879
	w tym: mężczyźni	934	934	931	942	958
	w tym: kobiety	930	902	895	928	921
	produkcyjnym razem	4 757	4 730	4 690	4 711	4 707
	w tym: mężczyźni	2 568	2 540	2 516	2 527	2 531
	w tym: kobiety	2 189	2 190	2 174	2 184	2 176
	poprodukcyjnym razem	750	786	840	900	945
	w tym: mężczyźni	229	250	263	290	302
w tym: kobiety	521	536	577	610	643	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Gminie Cewice występuje również bardzo korzystna sytuacja związana ze strukturą ludności wg ekonomicznych grup wieku. Bardzo duży odsetek [24,95%] stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, a jedynie 12,55% to osoby w wieku poprodukcyjnym. Należy pamiętać jednak o tym, że negatywnie na ten współczynnik wpłynąć może ujemne saldo migracji związane z emigracją poza teren Gminy młodych ludzi. Na tle kraju, województwa oraz powiatu wyżej wymieniona struktura kształtuje się bardzo pozytywnie.

Rysunek 21 - Procentowy udział ludności według ekonomicznych grup wieku na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju w 2015 roku [stan na 31 XII]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik obciążenia demograficznego pokazuje relację pomiędzy liczbą osób w wieku nieprodukcyjnym i w wieku produkcyjnym. Zbyt wysokie wartości tego wskaźnika, z jednej strony korzystnie świadczące o zamożności i zdrowotności danego społeczeństwa (ludzie żyją długo), są jednak niekorzystne z punktu widzenia finansów publicznych (mała liczba osób płacących podatki równocześnie przy dużej liczbie osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, ochrony zdrowia). Współczynnik obciążenia demograficznego Gminy Cewice jest korzystny. Liczba

mieszkańców w wieku produkcyjnym jest większa od liczby osób w wieku nieprodukcyjnym. Oczekiwać można, że sytuacja taka będzie się utrzymywać jeszcze przez najbliższe lata (analizując zestawienie dotyczące liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym). Wskaźniki obciążenia demograficznego w Gminie na tle kraju, województwa oraz powiatu przyjmują korzystniejsze wartości.

Tabela 14 - Wskaźnik obciążenia demograficznego Gminy Cewice w latach 2011-2015 [stan 31 XII]

	2011	2012	2013	2014	2015
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	55,0	55,4	56,8	58,8	60,0
<i>wskaźnik dla:</i> <i>Polski</i>					<i>60,1</i>
					<i>województwa pomorskiego</i>
					<i>powiatu łęborskiego</i>
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	40,2	42,8	46,0	48,1	50,3
<i>wskaźnik dla:</i> <i>Polski</i>					<i>109,1</i>
					<i>województwa pomorskiego</i>
					<i>powiatu łęborskiego</i>
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	15,8	16,6	17,9	19,1	20,1
<i>wskaźnik dla:</i> <i>Polski</i>					<i>31,4</i>
					<i>województwa pomorskiego</i>
					<i>powiatu łęborskiego</i>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Przedsiębiorczość, rynek pracy

W Gminie w roku 2015 (stan na 31 XII) – według danych z Głównego Urzędu Statystycznego - w krajowym rejestrze urzędowym REGON zarejestrowanych było 537 podmiotów gospodarki narodowej. 96,65% to podmioty sektora prywatnego.

Branżą, w której działa najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Gminy - według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 – jest:

- F - budownictwo z 26,26% udziału.

Kolejnymi sektorami są:

- G - handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych (włączając motocykle) [16,95%],
- C - przetwórstwo przemysłowe [8,75%],
- A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo [8,36%],
- Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna [6,89%].

Jedynie dwa podmioty prowadzące działalność we wskazanych branżach są podmiotami publicznymi (sektor A i Q).

Tabela 15 - Wykaz podmiotów (według działów PKD 2007) zarejestrowanych na terenie Gminy Cewice w roku 2015 [stan na 31 XII]

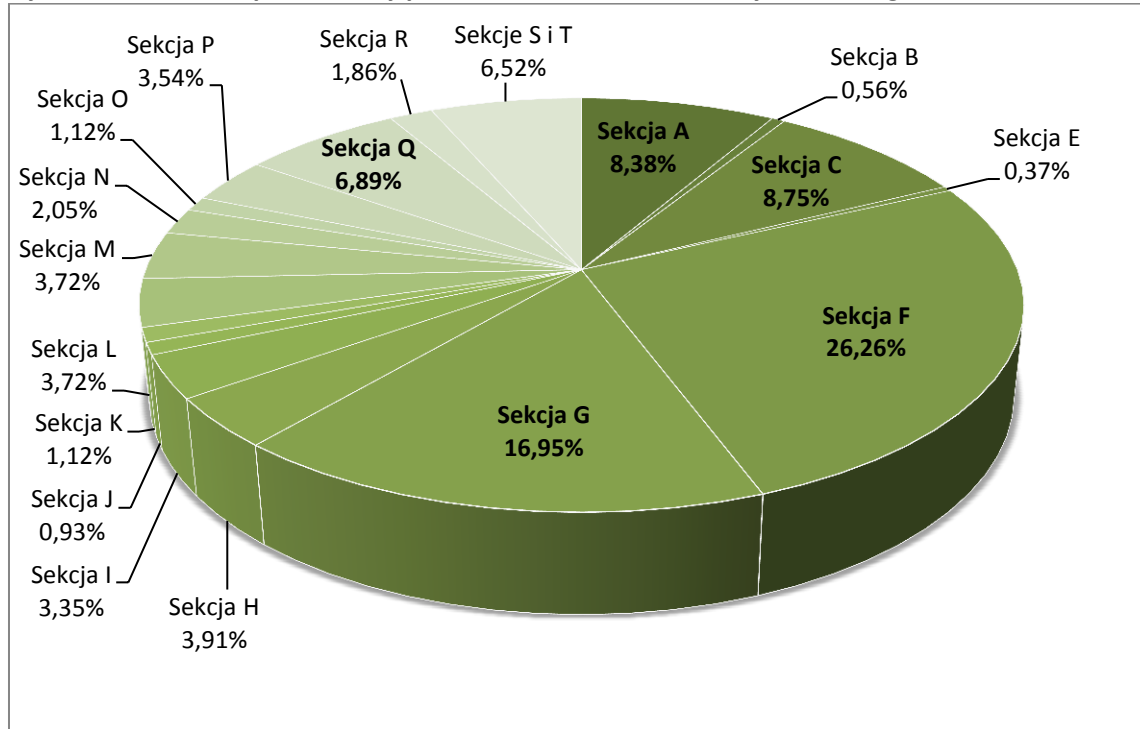
sekcja	opis	ogółem	w tym sektor publiczny
A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	45	1
B	górnictwo i wydobywanie	3	0
C	przetwórstwo przemysłowe	47	0
E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	0
F	budownictwo	141	0
G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	91	0
H	transport i gospodarka magazynowa	21	0
I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	18	0
J	informacja i komunikacja	5	0
K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6	0
L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	20	2
M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	20	0
N	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	11	0
O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6	2
P	edukacja	19	10
Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	37	1
R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	10	2
S i T	pozostała działalność usługowa [S] oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby [T]	35	0
OGÓŁEM		537	18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Rysunek 22 - Udział procentowy podmiotów na terenie Gminy Cewice wg działów PKD 2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Podmioty z najbardziej popularnych pięciu sekcji PKD mają 70,95% udział wśród wszystkich podmiotów. Najpopularniejszą formą prowadzenia działalności w Gminie – podobnie jak w całym powiecie i w kraju – jest forma jednoosobowej działalności gospodarczej osoby fizycznej (81,66% liczby podmiotów prywatnych). I to właśnie osoby fizyczne mają największy udział w podmiotach wśród najpopularniejszych branż: 95,71% dla budownictwa; 94,51% dla handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych (włączając motocykle); 72,34% dla przetwórstwa przemysłowego; 68,89% dla rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa oraz 100% dla opieki zdrowotnej i pomocy społecznej. Dalej są to: stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (4,05%) oraz spółki handlowe (3,09%).

Tabela 16 - Podmioty zarejestrowane na terenie Gminy Cewice wg form prawnych w 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Sektor prywatny	432	443	484	504	518
<i>osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą</i>	353	353	392	409	423
<i>spółki handlowe</i>	12	13	15	15	16
<i>spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego</i>	4	4	5	5	5
<i>spółdzielnie</i>	4	4	4	4	4
<i>stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne</i>	18	20	20	21	21
Sektor publiczny	17	19	19	19	18
<i>państwowe i samorządowe jedn. prawa budżetowego</i>	11	13	13	13	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Tabela 17 - Podmioty zarejestrowane na terenie Gminy Cewice według klas wielkości w latach 2011-2015

Podmioty zatrudniające:	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	449	462	503	523	537
0 – 9 osób	430	441	481	501	516
10 – 49 osób	18	19	21	21	20
50 – 249 osób	1	2	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

96,09% podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy to podmioty zatrudniające do 9 pracowników czyli mikroprzedsiębiorstwa (w tej grupie znajdują się osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą). Do 49 pracowników zatrudnia dwadzieścia zakładów pracy (czyli 3,72% podmiotów to małe przedsiębiorstwa), a do 249 pracowników jedynie jeden podmiot (0,19% to średnie przedsiębiorstwa). Na terenie Gminy nie ma dużych przedsiębiorstw. Nie działają również przedsiębiorstwa społeczne.

Gmina Cewice zajmuje ostatnie, piąte miejsce wśród wszystkich gmin Powiatu Lęborskiego pod względem ilości podmiotów zarejestrowanych przypadających na 10 tysięcy ludności. Wskazuje to na bardzo niską aktywność w zakresie przedsiębiorczości wśród mieszkańców Gminy.

Tabela 18 - Podmioty wpisane rejestru REGON na terenie gmin Powiatu Lęborskiego na 10 tys. ludności [stan na 31 XII 2015]

Pozycja	Gmina	Podmioty na 10 tys. ludności
1	Łeba [gmina miejska]	3 434
	Lębork [gmina miejska]	1 275
3	Wicko [gmina wiejska]	1 138
4	Nowa Wieś Lęborska [gmina wiejska]	934
5	Cewice [gmina wiejska]	713

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Do największych i najważniejszych firm (a równocześnie pracodawców) działających na terenie Gminy należy:

- Drożdżownia "Mix" w Maszewie Lęborskim,
- "Ubój, Rozbiór, Przetwórstwo" - Zakład Usługowo-Handlowy w Cewicach,
- Drewcom, sp. z o. o. w Cewicach,
- Firma "Krausdrew" w Cewicach,
- Firma Produkcyjno Handlowo Usługowa „Dzióbek” w Bukowinie.

Bezrobocie

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Lęborku i Urzędu Statystycznego w Gdańsku na terenie Gminy Cewice w okresie 2011-2015 zaobserwowano spadek bezrobocia (o 193 osoby). Największa liczba bezrobotnych była zarejestrowana w 2012 roku i było to 550 osób. W Gminie na koniec 2015 r. bez pracy pozostawało 342 osoby, w tym 227 kobiet. Stopień feminizacji bezrobocia wynosi na przestrzeni ostatnich pięciu lat rośnie, by na koniec 2015 r. osiągnąć wynik 66,4% (najwyższy wśród wszystkich gmin powiatu lęborskiego). Równocześnie Gmina Cewice zanotowała w roku 2015

największy spadek liczby bezrobotnych (o 26,8%) wśród wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w powiecie.

Tabela 19 - Liczba bezrobotnych w Gminie Cewice oraz Powiecie Łębarskim w latach 2011-2015

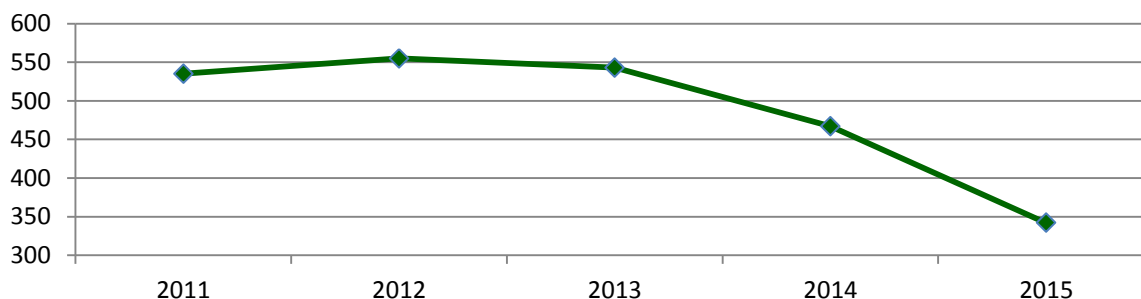
Liczba bezrobotnych [wg stanu na 31 XII]	2011	2012	2013	2014	2015
Gmina Cewice					
liczba bezrobotnych	535	555	543	467	342
w tym kobiety	308	325	320	281	227
udział procentowy[%]	57,6	58,6	58,9	60,2	66,4
Liczba bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców [%]	7,26	7,55	7,38	6,24	4,54
Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	67	126	121	99	74
Powiat Łębarski					
liczba bezrobotnych	4 295	4 737	4 634	3 657	3 112
w tym kobiety	2 493	2 654	2 550	2 109	1 840
udział procentowy[%]	58,0	56,0	55,0	57,7	59,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Łęborku

Wśród osób bezrobotnych duży odsetek stanowią osoby:

- 30,40% to bezrobotni powyżej 12 miesięcy [104 os.],
- 28,95% to osoby w wieku 25-34 lata [99 os.],
- 21,35% to osoby w wieku 35-44 lata [73 os.],
- 32,46% to osoby o wykształceniu zawodowym zasadniczym [111 os.],
- 31,87% to osoby o wykształceniu gimnazjalnym i podstawowym [109 os.],
- 28,97% to osoby o stażu zawodowym 1-5 lat [96 os.],
- 20,18% to osoby o stażu zawodowym 10-20 lat [69 os.].

Rysunek 23 - Liczba bezrobotnych w Gminie Cewice w latach 2011-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Łęborku

Problem bezrobocia w Gminie Cewice, podobnie jak i w całym powiecie łębarskim, w znacznym stopniu dotyka jej mieszkańców. Niepokojącym czynnikiem jest rosnący poziom feminizacji bezrobocia. W całym powiecie łębarskim stopa bezrobocia jest wyższa od wojewódzkiej i krajowej odpowiednio o 5,0 i 5,8 punktów procentowych.

Tabela 20 - Stopa bezrobocia na poziomie powiatu, województwa, kraju w latach 2011-2016

Stopa bezrobocia [wg stanu na 31 XII]	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Powiat Łębarski	18,8%	21,4%	21,2%	17,1%	14,8%	12,3%
Województwo Pomorskie	12,4%	13,4%	13,3%	11,3%	9,0%	9,1%
Polska	12,5%	13,4%	13,4%	11,5%	9,8%	10,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Łęborku, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku

Mieszkalnictwo

W roku 2014 na terenie Gminy Cewice znajdowało się 2 206 mieszkań. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 77,5 m², a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę to 22,7 m². Sytuacja mieszkaniowa w Gminie rozwija się w stabilnym, stale rosnącym tempie – co jest istotnym czynnikiem przy stale rosnącej liczbie mieszkańców. Na terenie Gminy działają dwie spółdzielnie mieszkaniowe (w Cewicach i Maszewie Lęborskim) oraz czternaście wspólnot mieszkaniowych.

Tabela 21 - Zasoby mieszkaniowe w Gminie Cewice w latach 2011-2015

Zasoby mieszkaniowe	2011	2012	2013	2014	2015
Budynki mieszkalne ogółem	1 024	1 043	1 053	1 073	1 082
Mieszkania – ogółem					
Mieszkania	2 140	2 163	2 174	2 195	2 206
Izby	8 524	8 649	8 715	8 836	8 891
powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	159 653	163 376	165 563	169 262	170 900
Mieszkania – wskaźniki					
przeciętna pow. użytkowa 1 mieszkania [m ²]	74,6	75,5	76,2	77,1	77,5
przeciętna pow. użytkowa mieszkania na 1 os. [m ²]	21,7	22,2	22,5	22,6	22,7
mieszkania na 1000 mieszkańców	290,3	294,2	295,5	293,4	292,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 22 - Mieszkania oddane do użytkowania w Gminie Cewice w latach 2011-2015

Mieszkania oddane do użytkowania [ogółem]	2011	2012	2013	2014	2015
Mieszkania	20	29	18	27	20
Izby	-	-	-	151	94
powierzchnia użytkowa [m ²]	2 835	4 436	3 185	4 422	2 586

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 23 - Mieszkania socjalne w zasobach Gminy Cewice w latach 2011-2015

Mieszkania socjalne	2011	2012	2013	2014	2015
Mieszkania	3	3	5	5	5
powierzchnia użytkowa [m ²]	55	55	122	122	122

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Pomoc społeczna, wsparcie wykluczonych, przeciwdziałanie przemocy

W Gminie zadania pomocy społecznej realizowane są przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Cewicach (ul. Osiedle 40-lecia PRL 35).

Zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej OPS w Cewicach udziela pomocy z powodu:

- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;

- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizmu lub narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Pomoc społeczna przyznawana jest w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych.

Ośrodek udziela także wsparcia w ramach:

- świadczeń rodzinnych (zasiłek rodzinny, zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy, świadczenie pielęgnacyjne, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, program Rodzina 500 plus),
- funduszu alimentacyjnego,
- dodatków mieszkaniowych.

W ramach realizacji swych zadań, Ośrodek Pomocy Społecznej objął w 2015 roku różnorodną formą środowiskowej pomocy 19,3% wszystkich mieszkańców na terenie Gminy Cewice (co stanowi 432 gospodarstw domowych i 1 441 osób). Dla porównania zasięg korzystania z pomocy społecznej dla całego powiatu łęborskiego i województwa pomorskiego wynosił odpowiednio: 11,2% i 7,4%.

Tabela 24 - Środowiskowa pomoc społeczna w Gminie Cewice w latach 2011-2015

Środowiskowa pomoc społeczna	2011	2012	2013	2014	2015
Ilość gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej	481	481	463	455	432
<i>w tym: poniżej kryterium dochodowego</i>	322	375	348	313	292
Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej	1 665	1 652	1 624	1 553	1 441
<i>w tym: poniżej kryterium dochodowego</i>	1 095	1 321	1 233	1 048	969
Zasięg korzystania z pomocy społecznej [w %]	22,6	22,5	22,1	21,1	19,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Na przestrzeni lat 2011-2015 zauważa się spadek liczby rodzin korzystających z świadczeń rodzinnych, jest to w głównej mierze spowodowane wzrostem dochodów rodzin oraz równoległe w pewnym stopniu zmniejszającą się liczbą dzieci.

Tabela 25 - Świadczenia rodzinne w Gminie Cewice w latach 2011-2015

Świadczenia rodzinne	2011	2012	2013	2014	2015
Korzystający ze świadczeń rodzinnych					
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	563	524	485	441	425
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	1 169	1 090	1 020	946	894
Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w roku [tys. zł]					
kwota świadczeń rodzinnych	3 148	3 240	3 150	2 977	3 239
kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami)	1 965	1 844	1 898	1 749	1 651
kwota zasiłków pielęgnacyjnych	509	560	588	612	610

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Wójt Gminy Cewice, zarządzeniem Nr 41/11 z dnia 10-06-2011 r., powołał Gminny Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie (przy OPS w Cewicach), którego zadaniem jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 i 5 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Urząd Gminy w Cewicach przyjmuje wnioski o przyznanie Karty Dużej Rodziny (system zniżek dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i firmach prywatnych). Karta oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. W roku 2015 w Gminie Cewice wydano 383 Karty Dużej Rodziny (72 wnioski rodzin wielodzietnych).

Opieka zdrowotna

W Cewicach (ul. Osiedle 40-lecia PRL 35) zlokalizowany jest Prywatny Zakład Opieki Zdrowotnej "Intermedica" mający podpisany kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia. Placówka zapewnia opiekę lekarską na poziomie poradni lekarza POZ, rehabilitacyjnej, stomatologicznej, chirurgicznej oraz ginekologiczno-położniczej. Również w tym samym miejscu (ul. Osiedle 40-lecia PRL 35) zlokalizowany jest Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Cebella-Wieczorek", prywatny gabinet stomatologiczny „Redent-Stomatologia Regina Linsztedt” oraz Apteka Fragaria. Druga z aptek w gminie znajduje się w Cewicach przy ul. Wincentego Witosa 42 (Twoja Apteka).

W Gminie Cewice w 2014 r. udzielono łącznie 32 250 porad w podstawowej opiece zdrowotnej oraz 33 340 porad lekarskich w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej przy liczbie mieszkańców 7 531 osób.

Bezpieczeństwo publiczne

Stan bezpieczeństwa publicznego jest jednym z istotnych czynników wpływających na poziom życia mieszkańców Gminy Cewice. Instytucje, zapewniające mieszkańcom bezpieczeństwo to Policja, Ochotnicze Straże Pożarne oraz Drużyna Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego w Siemirowicach.

W Cewicach (ul. Os. 40-lecia PRL) zlokalizowany jest Posterunek Policji obejmujący obszarem działania całą Gminę. Od roku 2013 posterunek zlokalizowany jest w nowej siedzibie (w dawnym ośrodku zdrowia), której koszt adaptacji sfinansowała Gmina Cewice (w porozumieniu z Komendą Wojewódzką Policji w Gdańsku). Wynikało to z faktu, iż dotychczasowa siedziba posterunku ze względu na fatalny stan techniczny nie nadawała się do dalszego użytkowania, a po zamknięciu dotychczasowego, policja będzie przyjeżdżała tylko na patrole i interwencje. Budynek posterunku składa się z gabinetu komendanta, dwóch biur dla funkcjonariuszy, pomieszczenia dla osób

zatrzymanych oraz sanitarnych i porządkowych. Obiekt jest przystosowany do obsługi osób niepełnosprawnych (przy budynku zamontowano dla nich specjalną windę). Obecną obsadę etatową posterunku stanowi czterech policjantów (kierownik, dzielnicowy oraz dwóch funkcjonariuszy patrolowo-interwencyjnych) w systemie trzymianowym. Na wyposażeniu posterunku znajduje się oznakowany samochód KIA Ceed.

Rysunek 24 - Posterunek Policji w Cewicach

Źródło: www.radiogdansk.pl

Na terenie Gminy istnieją trzy jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, zlokalizowane w Cewicach, Łebuni i Pieskach.

OSP w Cewicach w roku 2016 obchodziła siedemdziesięciolecie istnienia i jako jedyna w gminie działa w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (KSRG). Zrzesza 43 czynnych członków mężczyzn, 17 kobiet, 3 członków honorowych. W jednostce działają również dwie sekcje Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych (11 dziewcząt i 10 chłopców). Na główne wyposażenie OSP Cewice składa się:

- samochód ratowniczo-gaśniczy MAN (z 2015 r.),
- samochód ratowniczo-gaśniczy JELCZ 325 (z 1990 r.),
- sprzęt ratownictwa drogowego – zestaw hydrauliczny HOLMATRO,
- 3 motopompy M8/8,
- 2 motopompy pływające NIAGARA,
- 1 motopompa szlamowa,
- 2 agregaty prądotwórcze,
- pilarka do drewna,
- pilarka do betonu.

OSP w Łebuni zrzesza 44 członków czynnych mężczyzn oraz 5 członków honorowych. Ponadto w OSP Łebunia działają dwie sekcje Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych (10 dziewcząt i 10 chłopców). Na główne wyposażenie OSP Łebunia składa się:

- samochód ratowniczo-gaśniczy JELCZ 004 (z 1975 r.),
- samochód ratowniczo-gaśniczy STAR 244 (z 1986 r.),
- 4 motopompy,

- pilarka do drewna,
- sprzęt ratownictwa drogowego – zestaw hydrauliczny HOLMATRO.

OSP w Pieskach zrzesza 41 członków czynnych mężczyzn, 1 kobietę oraz 4 członków honorowych. Na główne wyposażenie OSP Cewice składa się:

- samochód ratowniczo-gaśniczy STAR 244 (z 1980 r.),
- samochód ratowniczo-gaśniczy STAR 244 (z 1989 r.),
- samochód ŻUK (z 1983 r.),
- 3 motopompy,
- pilarka do drewna.

Rysunek 25 - Remiza OSP Pieski

Źródło: UG Cewice

Tabela 26 - Akcje ratownicze na terenie Gminy Cewice w 2015 r.

	OSP Cewice	OSP Łebunia	OSP Pieski
Ilość akcji związane z ratowaniem życia i mienia	74	34	4
w tym:			
pożary	26	15	3
wypadki drogowe	17	6	0
wichury	14	0	0
inne	17	13	1
łącznie czas akcji	96 h 26 min.	37 h 11 min.	9 h 30 min.
łącznie ilość ratowników biorących udział w akcji	411	169	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG Cewice

Dotacje na Ochotnicze Straże Pożarne w roku 2015 pochodziły z: budżetu gminy, jednostek samorządu terytorialnego, Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, Związku OSP RP, środków własnych OSP oraz darowizn.

W ramach swej działalności Drużyna WOPR w Siemirowicach w trakcie sezonu letniego zabezpiecza kąpielisko na jeziorze w Siemirowicach, organizuje egzaminy na kartę pływacką, przeprowadza

podgórki dla uczniów na temat bezpiecznego wypoczynku nad wodą, zabezpiecza pod względem medycznym organizowane na terenie gminy imprezy, porządkuje plażę i brzegi jeziora w Siemirowicach, organizuje zawody pływackie. Drużyna WOPR prezentuje również pokazy ratownictwa wodnego.

Edukacja i oświata

Na terenie Gminy Cewice działa pięć placówek szkolnych (oraz przedszkolnych) będących jednostkami budżetowymi gminy oraz trzy placówki, których organami prowadzącymi są stowarzyszenia. Na terenie gminy działa również niepubliczny Żłobek Pozytywnych Inicjatyw w Cewicach (ul. PKWN 30).

Tabela 27 - Placówki szkolne oraz przedszkolne na terenie Gminy Cewice

Nawa placówki	W skład Zespołu / Placówki wchodzi: [organ prowadzący - Gmina]		
Szkoła Podstawowa im. Polskich Olimpijczyków w Maszewie Lęborskim [ul. Szkolna 5]	• Oddział przedszkolny	• Szkoła podstawowa	
Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi w Przerytem [Przeryte 45]	• Oddział przedszkolny	• Szkoła podstawowa	
Zespół Szkół w Cewicach [ul. W. Witosa 65]	• Przedszkole	• Szkoła podstawowa	• Gimnazjum
Szkoła Podstawowa w Łebuni [ul. Sportowa 7]	• Oddział przedszkolny	• Szkoła podstawowa	
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Siemirowicach [ul. Szkolna 15]	• Przedszkole • Oddział przedszkolny	• Szkoła podstawowa	
Nawa placówki	W skład Zespołu / Placówki wchodzi: [organ prowadzący – Stowarzyszenie „Rozwój Sołectwa Popowo” w Popowie]		
Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Popowie [Popowo 2a]		• Szkoła podstawowa	
Niepubliczne Przedszkole w Popowie [Popowo 2]	• Przedszkole		
Nawa placówki	W skład Zespołu / Placówki wchodzi: [organ prowadzący – Stowarzyszenie „Rozwój Bukowiny” w Bukowinie]		
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Bukowinie [Bukowina 5]	• Przedszkole	• Szkoła podstawowa	• Gimnazjum

Źródło: opracowanie własne

W roku 2016 na terenie Gminy Cewice do szkół podstawowych uczęszczało 624 uczniów, a do gimnazjów 275.

Tabela 28 - Szkoły oraz ilość uczniów na terenie Gminy Cewice dla dzieci i młodzieży w roku 2016 [stan na 31 III]

Typ szkoły	Szkoły	Oddziały	Uczniowie
szkoły podstawowe	7	46	624
gimnazja	2	14	275

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG Cewice

Tabela 29 - Wychowanie przedszkolne na terenie Gminy Cewice w roku 2016 [stan na 31 III]

Oddziały	Dzieci / uczniowie w placówkach	dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat	dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego
16	280	732*	1,47*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG Cewice, GUS [* - stan na 31 XII 2015 r.]

Placówki edukacyjne prócz funkcji oświatowych prowadzą działalność animacyjną i kulturową – organizują dodatkowe zajęcia promujące lokalne talenty, organizują konkursy i wystawy. Szkoły wspierają wolontariat i ruchy społeczne inicjowane przez młodzież. Uczniowie pod auspicjami placówek szkolnych wspomagają chorych i niepełnosprawnych, prowadzą zbiórki publiczne oraz działają na rzecz ochrony środowiska i bezdomnych zwierząt.

Kultura i sport

Gminne Centrum Kultury w Cewicach (GCK) powstało w 2003 roku. Jest samorządową instytucją kultury, posiadającą osobowość prawną. GCK (ul. Węgrzynowicza 16) służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb kulturalno-oświatowych i sportowych, tworzeniu nawyków korzystania z dóbr kultury i udziału w jej tworzeniu oraz kształtowaniu postaw czynnego odbiorcy kultury i kultury fizycznej. Umożliwia jak najszerszej grupie społeczeństwa udział we współtworzeniu życia kulturalnego gminy. W Maszewie Lęborskim znajduje się filia GCK.

Do zadań Gminnego Centrum Kultury należy w szczególności:

- inspirowanie i opieka nad działalnością zespołów kulturalnych;
- wypracowanie programu działalności kulturalno-wychowawczej i sportowej;
- inspirowanie i opieka nad klubami i drużynami sportowymi;
- prowadzenie pracy środowiskowej, organizowanie imprez oświatowych, artystycznych, rozrywkowych i sportowych dla mieszkańców gminy;
- utrwalanie tradycji narodowych i patriotycznych;
- utrwalanie tradycji regionalnych oraz popularyzacja osiągnięć kulturalnych regionu Ziemi Kaszubskiej i Pomorza oraz innych regionów;
- organizowanie różnorodnych form pracy z dziećmi i na rzecz dzieci;
- współdziałanie z organizacjami sportowo-turystycznymi w krzewieniu kultury fizycznej;
- nadzór nad placówkami kulturalno-oświatowymi na terenie wsi;
- organizowanie czynnego uczestnictwa mieszkańców gminy Cewice w różnorodnych formach działalności sportowej i rekreacyjnej;
- popularyzacja walorów rekreacji ruchowej.

GCK jest koordynatorem i pomysłodawcą przedsięwzięć kulturalnych i sportowych realizowanych w gminie Cewice. Organizuje imprezy rozrywkowe, sportowe i turystyczne na terenie gminy, prowadzi zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych (zajęcia sportowe: piłka siatkowa, piłka nożna, ZUMBA, tenis stołowy; zajęcia teatralne, taneczne, wokalne, plastyczne, językowe oraz warsztaty rękodzielnicze).

W Gminnym Centrum Kultury organizowane są następujące zajęcia (jeden raz w tygodniu):

- warsztaty plastyczne „Krea(k)tywne”:
grupa „MINI” (do 8 lat);
grupa „MIDI” (8-16 lat);
- warsztaty teatralne Grupa „Inferno”;
- język rosyjski dla dorosłych;
- język angielski dla 5-6 latków;
- język angielski dla uczniów I-III klasy;
- karate;
- zumba (2 razy w tygodniu).

Przy GCK działają również dwa zespoły folklorystyczne. Zespół folklorystyczny „Mareszki” w Cewicach działa od 1989 roku. Do zespołu należy 12 kobiet i mężczyzna grający na akordeonie. Repertuar stanowi przede wszystkim folklor kaszubski. Zespół bierze udział w licznych przeglądach, festiwalach, imprezach i konkursach, zdobywając wyróżnienia i nagrody. Drugą grupą funkcjonującą przy GCK w Cewicach jest zespół regionalny „Skrzaty” liczący obecnie 26 osób - są to dzieci w wieku od 3 lat do 12. Na próbach dzieci uczą się nowych piosenek (nie tylko kaszubskich), tańców i piosenek, przedstawień i anegdot kaszubskich. Grupa brała udział w wielu konkursach, w których osiągała wysokie lokaty.

Rysunek 26 - Harmonogram zajęć w GCK w Cewicach 2016/2017

Źródło: www.gck.cewice.pl/

Gminna Biblioteka Publiczna w Cewicach (os. 40-lecia PRL 2) to instytucja kultury, do której zadań należy:

- gromadzenie i opracowywanie materiałów bibliotecznych służących rozwijaniu czytelnictwa oraz zaspokajaniu potrzeb informacyjnych, edukacyjnych i samokształcenia na terenie Gminy Cewice;
- pośredniczenie w wymianie międzybibliotecznej, udostępnianie zbiorów na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz;
- pełnienie funkcji ośrodka biblioteczno-bibliograficznego;
- organizowanie form pracy z czytelnikiem, służących popularyzowaniu i upowszechnianiu dorobku kulturalnego gminy;
- realizacja innych zadań uzgodnionych z organizatorem.

Biblioteka (podobnie jak i GCK) posiada filię w Maszewie Lęborskim (ul. Drewniana 35). Biblioteka jest miejscem spotkań nie tylko czytelników młodych, ale także dorosłych, zapewnia obsługę biblioteczną mieszkańców, służy rozwojowi i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych oraz informacyjnych mieszkańców, rozwojowi wiedzy i nauki. W Bibliotece organizowane są warsztaty, wystawy, konkursy literackie oraz spotkania z ludźmi kultury i sztuki, a w okresie wakacyjnym zajęcia dla dzieci.

Tabela 30 - Biblioteka publiczna w Gminie Cewice w 2015 r.

Księgozbiór [woluminy]	Czytelnicy	Wypożyczenia	
		w tys. woluminów	na 1 czytelnika w wol.
19 985	450	7,5	16,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Na terenie Gminy Cewice znajduje się wiele obiektów sportowych wśród których znajduje się między innymi kompleks boisk zbudowanych w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012”. Organizowane są imprezy sportowe i rekreacyjne: Turniej Piłki Nożnej o Puchar Wójta Gminy Cewice, Moje Euro, Europejski Tydzień Sportu, Powiatowy Turniej Mikołajkowy Piłki Ręcznej, Bukowiński Bieg Leśny „Go North”, Turniej Piłki Siatkowej. Infrastruktura sportowa pozwala na realizację szerokiego spektrum usług w zakresie kultury fizycznej. Współpracuje Obiekty są wykorzystywane przez szkoły, stowarzyszenia kultury fizycznej oraz inne organizacje.

Tabela 31 - Wykaz obiektów sportowych na terenie Gminy Cewice

Miejsce / położenie	Rodzaj obiektu
Zespół Szkół w Cewicach	Hala sportowa, boisko, siłownia, dwie sale do gimnastyki plac zabaw (przy ul. Węgrzynowicza), siłownia zewnętrzna, boisko do koszykówki
Szkoła Podstawowa w Łebuni	Sala gimnastyczna o wymiarach 12x24m, plac zabaw, kompleks boisk „Moje Boisko – Orlik 2012” – boisko do piłki nożnej, piłki siatkowej, koszykowej, tenisa ziemnego
Szkoła Podstawowa w Maszewie Lęborskim	Boisko i korty tenisowe, stadion sportowy z bieżnią i skocznią w dal, niepełnowymiarowa sala gimnastyczna

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi w Przerzytem	Boisko wielofunkcyjne, bieżnia prosta, skocznia, sala gimnastyczna (w remizie), plac zabaw
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Siemirowicach	Sala gimnastyczna niepełnowymiarowa, dwa boiska uniwersalne, boisko piłki plażowej, dwie bieżnie proste, plac zabaw (przy Przedszkolu Publicznym)
Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Popowie	Boisko wielofunkcyjne utwardzone (siatkówka, koszykówka) oraz trawiaste (piłka nożna)
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Bukowinie	Boisko wielofunkcyjne, siłownia zewnętrzna, plac zabaw
Bukowina	Boisko trawiaste
Łebunia	Boisko trawiaste
Osowo Lęborskie	Boisko trawiaste
Siemirowice	Boisko trawiaste
Oskowo	Boisko trawiaste
Cewice	Stadion, siłownia zewnętrzna

Źródło: dane z UG Cewice

W Gminie Cewice działają kluby sportowe: Klub Sportowy „Leśnik-Cewice” (Cewice, Os. 40-Lecia PRL 13; piłka nożna), Ludowy Klub Sportowy Łebunia (Łebunia, ul. Sportowa 7; piłka nożna), Klub Sportowy „Baza 44” (Siemirowice, Osiedle Na Skarpie 25; piłka nożna, piłka siatkowa, biegi), Uczniowski Klub Sportowy „Iryda Cewice” (Cewice, ul. Witosa 65; piłka ręczna, piłka siatkowa), Międzyszkolny Klub Sportowy „Fighter” (Popowo 2; biegi, nordic walking), Uczniowski Klub Sportowy „Bryza Siemirowice” (Siemirowice, ul. Szkolna 5; mini piłka siatkowa, piłka nożna), Klub Sportowy „Koral Maszewo” (Maszewo Lęborskie, ul. Spacerowa 10; piłka nożna), Klub Karate Shotokan w Lęborku (karate), KTS-K Lew Lębork (piłka nożna dla dzieci i młodzieży).

Stowarzyszenia, organizacje pozarządowe

Na terenie Gminy Cewice działa wiele organizacji pozarządowych o charakterze sportowym, edukacyjnym, kulturalnym, pomocowym - aktywizując lokalną społeczność. Zrzeszanie się obywateli daje im możliwość czynnego uczestnictwa w życiu publicznym, wyrażania własnych poglądów, realizowania ciekawych pomysłów wynikających z indywidualnych pasji, potrzeb i tradycji. Buduje to lokalną społeczność oraz poprawia jakość życia mieszkańców. Aktywnie działają organizacje o charakterze sportowym. Propagują one rozwój różnych dziedzin sportu wśród dorosłych oraz dzieci i młodzieży (piłka nożna, piłka ręczna, piłka siatkowa, biegi, nordic walking i karate). Promują sport według zasad fair-play oraz organizują różnego rodzaju wydarzenia sportowe. Stowarzyszenia prowadzą akcje w zakresie promowania talentów, krzewienia historii lokalnej oraz dbania o kaszubską tradycję regionu (bardzo liczna liczba kół gospodyń wiejskich). Organizacje pozarządowe działają też na rzecz potrzebujących, chorych, niepełnosprawnych i wykluczonych.

Tabela 32 - Wykaz organizacji pozarządowych w Gminie Cewice

Nazwa organizacji	Adres siedziby
Ochotnicza Straż Pożarna w Łebuni *	Łebunia 25
Ochotnicza Straż Pożarna w Cewicach *	Cewice, ul. Węgrzynowicza 15
Ochotnicza Straż Pożarna w Pieskach *	Pieski 43
Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Promyk” *	Cewice, ul. Witosa 16
Klub Sportowy „Leśnik-Cewice” *	Cewice, Osiedle 40-Lecia PRL 13

Stowarzyszenie „Rozwój Bukowiny” *	Bukowina 5
Stowarzyszenie „Rozwój Sołectwa Popowo” *	Popowo 5
Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga w Cewicach *	Cewice, ul. Witosa 21
Towarzystwo Historyczne Gminy Cewice *	Cewice, ul. Węgrzynowicza 16
Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Siemirowicach *	Siemirowice, ul. Długa 18A
Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Łebuni *	Łebunia 3A
Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Bukowinie *	Bukowina 41
Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Oddział w Cewicach *	Cewice, ul. Witosa 20/1
Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich „Arkana” w Cewicach *	Cewice, ul. Węgrzynowicza 16
Stowarzyszenie „Czyste Maszewo” *	Maszewo Łęborskie, ul. Lipowa 22
Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Łebuni *	Łebunia, ul. Pomorska 24
Koło Gospodyń Wiejskich w Popowie **	Popowo 21
Związek Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy W.P. w Słupsku **	Siemirowice, Osiedle Na Skarpie 25
Stowarzyszenie Przyjaciół Sportów Olimpijskich, Obronnych i Ekstremalnych „Baza 44” **	Siemirowice, Osiedle Na Skarpie 25
Ludowy Klub Sportowy „Tytan” **	Bukowina 18
Uczniowski Klub Sportowy „Iryda Cewice” **	Cewice, ul. Witosa 65
Ludowy Klub Sportowy „Bryza” **	Siemirowice, ul. Szkolna 15
Międzyszkolny Klub Sportowy „Fighter” **	Bukowina 5
Stowarzyszenie Kibiców Leśnika Cewice **	Cewice, Osiedle 40-Lecia PRL 13
Klub Sportowy „Koral” **	Maszewo Łęborskie, ul. Sportowa 10
Stowarzyszenie Przyjaciół Sportu Klub Sportowy „Nowa – Osowo Łęborskie” **	Osowo Łęborskie 1/1
Klub Starożytnej Kultury Fizycznej Legiox **	Cewice, ul. Witosa 47
Polski Związek Wędkarski w Słupsku, Koło W-G Siemirowice **	Siemirowice, Osiedle Na Skarpie 15A/9
Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gmin Wiejskich Powiatu Łęborskiego „Helios” **	Cewice, Osiedle Młodych 35
Słupskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Drużyna w Siemirowicach **	Siemirowice, Osiedle Na Skarpie 17B/10
Rodzinny Ogród Działkowy im. XX-lecia Lotnictwa Morskiego w Siemirowicach ***	Siemirowice, Osiedle Na Skarpie 11/18
Fundacja Pomocy i Kształcenia „Kuźnia” ***	Siemirowice, ul. Długa 18A
* - organizacje wpisane do KRS; ** - organizacje nie wpisane do KRS; *** - organizacje o charakterze ponadlokalnym	

Źródło: Dane z UG Cewice

Wśród najaktywniejszych organizacji na terenie gminy należy wymienić: Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Promyk” (działania na rzecz osób niepełnosprawnych, cykliczne imprezy takie jak bal karnawałowy dla dzieci, zabawa choinkowa czy wyjazdy do ośrodków rehabilitacyjnych), Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie oddział w Cewicach (organizuje coroczne imprezy takie jak: Przegląd Zespołów i Kapel Garażowych, konkurs dla dzieci szkół podstawowych „Poczuj Kaszubskiego Ducha”), Drużyna WOPR Siemirowice (organizacja letniego wypoczynku dla dzieci i młodzieży nad jeziorem w Siemirowicach), Stowarzyszenie Rozwój Sołectwa Popowo (Biesiada Kaszubska).

Raport Społeczny - Badanie ankietowe wśród mieszkańców gminy Cewice

W celu zebrania opinii mieszkańców na temat działań strategicznych gminy przeprowadzono badania ankietowe dotyczące poziomu jakości i zadowolenia życia.

Ankiety dostępne były w wersji papierowej w Urzędzie Gminy oraz w wersji elektronicznej na stronie www jednostki.

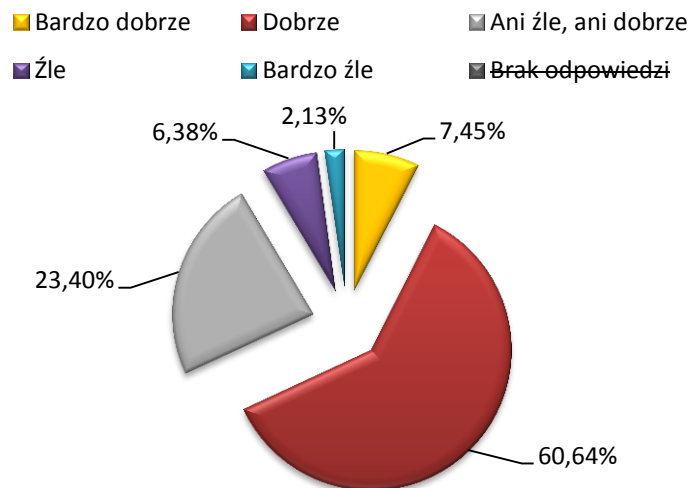
Do dnia 20 października 2016 zebrano **96 ankiet**

Ankieta składała się z 20 pytań – 19 zamkniętych i jednego określającego mocne i słabe strony

gminy. Na końcu ankiety umieszczono metryczkę.

Respondenci nie zawsze udzielali odpowiedzi na wszystkie pytania zawarte w ankiecie (częściej dotyczyło to pytania otwartego oraz metryczki). Podane w tabelach i na wykresach wartości procentowe odzwierciedlają opinię osób, które zaznaczyły odpowiedzi w poszczególnych częściach ankiety.

Pytanie 1: Jak się żyje i mieszka w Gminie Cewice?

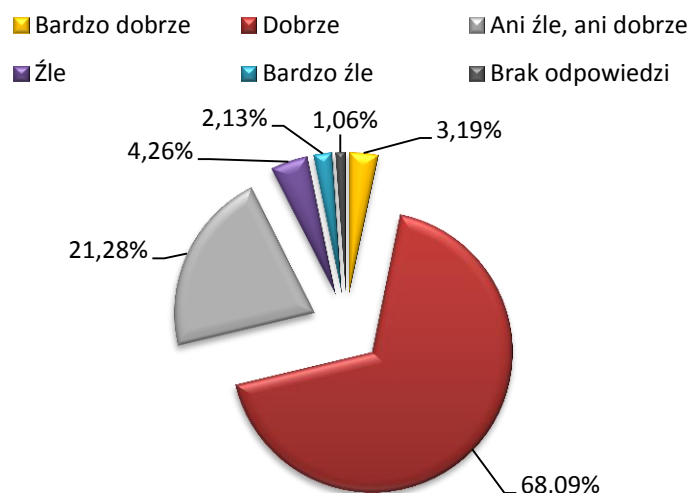
Źródło: opracowanie własne

POZIOM ŻYCIA MIESZKAŃCÓW – DOBRY I BARDZO DOBRY

Zdecydowana większość respondentów dobrze ocenia jakość życia w gminie. 60,64% określa je jako dobre, 7,45% jako bardzo dobre. Tylko 6,38% badanych uważa, że żyje się im źle, a 2,13% bardzo źle. 23,4% respondentom żyje się przeciętnie.

Pytanie 2: Jak oceniasz stan środowiska naturalnego w Gminie?

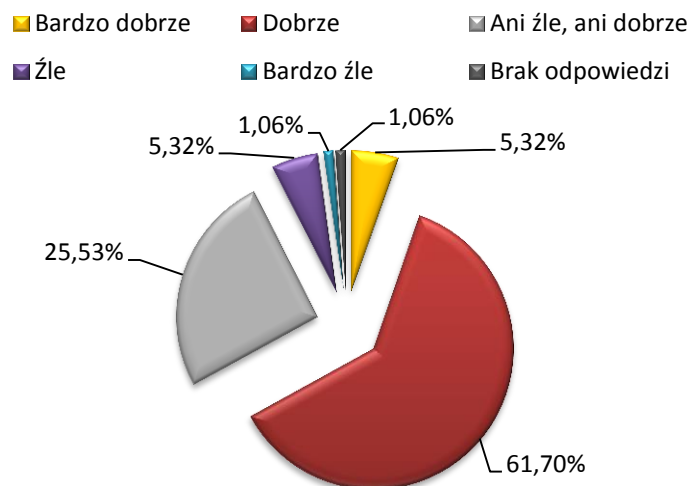

Źródło: opracowanie własne

STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO - DOBRY

Ankietowani oceniają w znacznej większości pozytywnie stan środowiska naturalnego w gminie: 68,09% dobrze, 3,19% bardzo dobrze. Jedynie 4,26% respondentów wskazała, że jest źle. Odpowiedź bardzo źle udzieliło 2,13%. 21,28% respondentów ocenia stan środowiska jako przeciętny. 1,06% osób nie udzieliło odpowiedzi.

Pytanie 3: Jak oceniasz poziom czystości Gminy?

Źródło: opracowanie własne

CZYSTOŚĆ GMINY - DOBRA

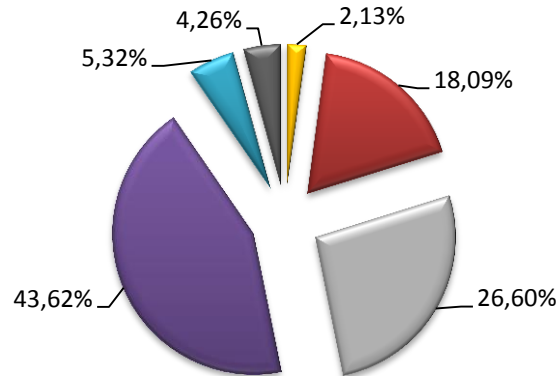
61,7% ankietowanych dobrze ocenia poziom czystości gminy, 5,32% twierdzi, że jest bardzo dobrze. Natomiast 5,32% respondentów ocenia czystość gminy źle a 1,06% bardzo źle. 25,53% ankietowanych ocenia czystość przeciętnie. 1,06% badanych nie udzieliła odpowiedzi na pytanie.

Pytanie 4: Jak oceniasz organizację transportu zbiorowego/komunikacji publicznej?

■ Bardzo dobrze   ■ Dobrze   ■ Ani źle, ani dobrze
■ Źle   ■ Bardzo źle   ■ Brak odpowiedzi

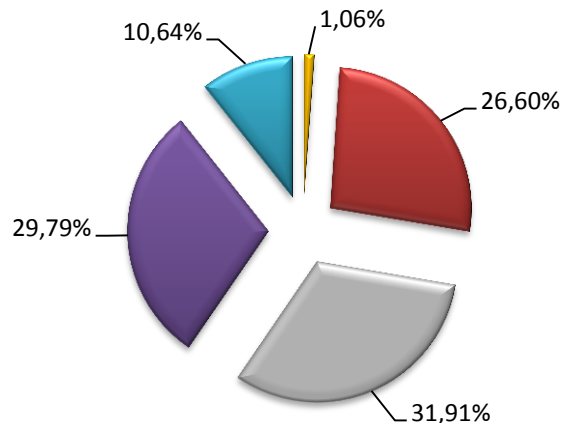
Źródło: opracowanie własne

ORGANIZACJA TRANSPORTU PUBLICZNEGO – ZŁA

43,62% badanych ocenia organizację transportu zbiorowego negatywnie, 5,32% bardzo źle, 26,6% respondentów uważa, że organizacja transportu publicznego na terenie gminy jest przeciętna (ani dobra, ani zła). Tylko 18,09% ankietowanych twierdzi, że jest dobrze, a 2,13% określa organizację transportu publicznego jako bardzo dobrą. 4,26% badanych nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

Pytanie 5: Jak oceniasz jakość dróg Gminy?

■ Bardzo dobrze   ■ Dobrze   ■ Ani źle, ani dobrze
■ Źle   ■ Bardzo źle   ■ Brak odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

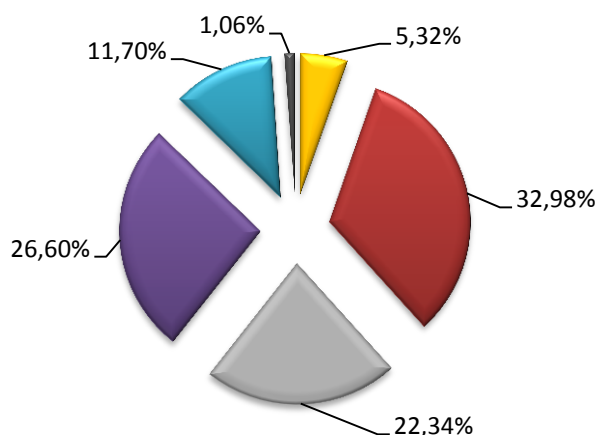
JAKOŚĆ DRÓG – PRZECIĘTNA/ZŁA

Ankietowani negatywnie ocenili jakość dróg w gminie: 29,79% źle, a 10,64% bardzo źle. 31,91% określa drogi jako przeciętne. 26,6% respondentów ocenia jakość dróg dobrze. Odpowiedź bardzo dobrze wskazało jedynie 1,06% badanych.

Pytanie 6: Jak oceniasz jakość traktów pieszych/chodników?

- Bardzo dobrze
- Dobrze
- Ani źle, ani dobrze
- Źle
- Bardzo źle
- Brak odpowiedzi

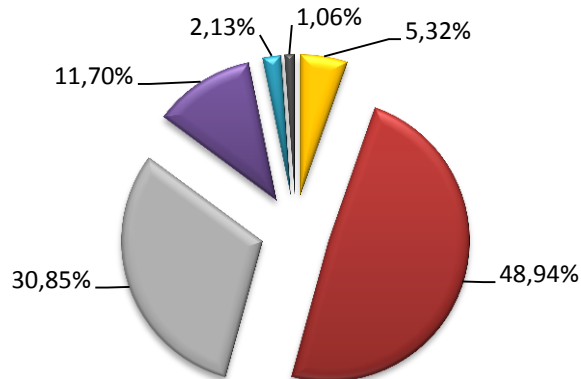
Źródło: opracowanie własne

JAKOŚĆ TRAKTÓW PIESZYCH – BRAK JEDNOZNACZNEJ OCENY

Ocena traktów uzależniona była od miejsca zamieszkania respondentów. Mieszkańcy peryferyjnych miejscowości ocenili chodniki źle (26,6% źle, 11,7% bardzo źle), natomiast osoby mieszkające w dużych wsiach twierdziły, że stan traktów jest dobry (32,98% dobrze, 5,32% bardzo dobrze). 32,34 % respondentów twierdziło, że jest przeciętnie, a 1,06% nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

Pytanie 7: Jak oceniasz poziom bezpieczeństwa w Gminie?

- Bardzo dobrze
- Dobrze
- Ani źle, ani dobrze
- Źle
- Bardzo źle
- Brak odpowiedzi

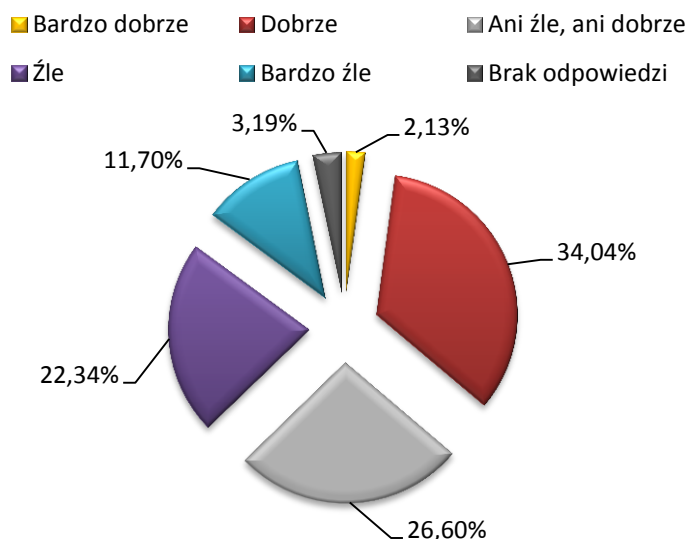
Źródło: opracowanie własne

BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCÓW - DOBRE

Blisko połowa z ankietowanych ocenia pozytywnie poziom bezpieczeństwa na terenie gminy: z czego 48,94% dobrze, a 5,32% bardzo dobrze. 30,85% respondentów ocenia bezpieczeństwo przeciętnie. 11,7% ocenia źle, a 2,13% bardzo źle. 1,05% badanych nie odpowiedziało na pytanie.

Pytanie 8: Jak oceniasz poziom oferowanych usług medycznych refundowanych przez NFZ na terenie Gminy - ośrodki zdrowia, pogotowie, specjalści

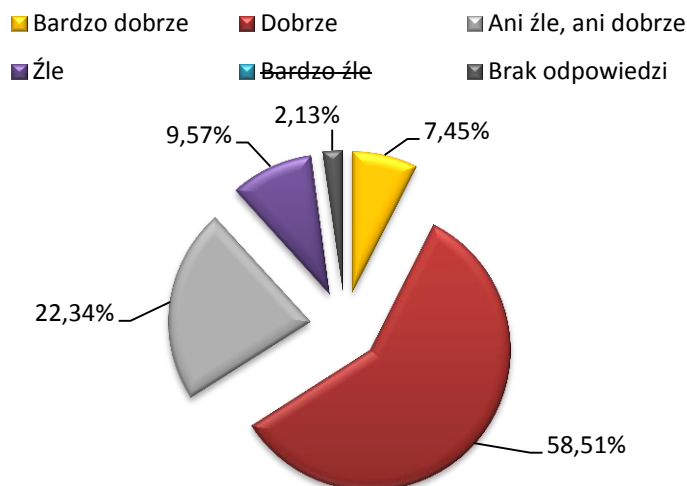

Źródło: opracowanie własne

POZIOM USŁUG MEDYCZNYCH – PRZECIĘTNIE/ŹŁE

26,6% badanych oceniło przeciętnie poziom usług medycznych, 22,34% źle, a 11,7% bardzo źle. Według 34,04% ankietowanych poziom usług medycznych świadczonych na terenie gminy jest dobry. Tylko 2,13% uważa, że jest bardzo dobrze. 3,19% badanych nie odpowiedziało na pytanie.

Pytanie 9: Jak oceniasz poziom szkolnictwa i usług edukacyjnych w Gminie?

Źródło: opracowanie własne

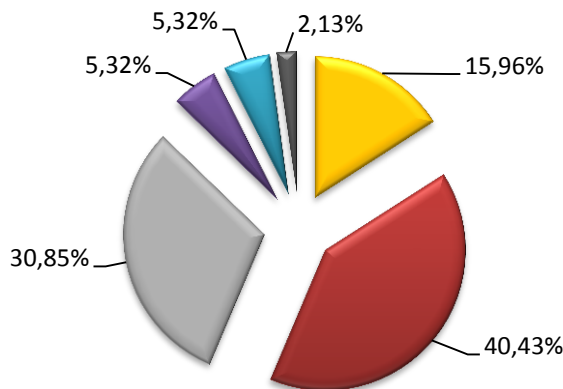
POZIOM SZKOLNICTWA – DOBRY I BARDZO DOBRY

Większość badanych w korzystnym świetle ocenia poziom szkolnictwa i usług edukacyjnych w gminie: 58,51% dobrze, a 7,45% bardzo dobrze. Tylko 9,57% ankietowanych ocenia jako zły. Odpowiedź „bardzo źle” nie padła. 22,34% ocenia poziom szkolnictwa przeciętnie. 2,13% nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

Pytanie 10: Jak oceniasz funkcjonowanie instytucji kulturalnych działających na terenie Gminy – ośrodki kultury, świetlice, biblioteki?

■ Bardzo dobrze   ■ Dobrze   ■ Ani źle, ani dobrze
■ Źle   ■ Bardzo źle   ■ Brak odpowiedzi

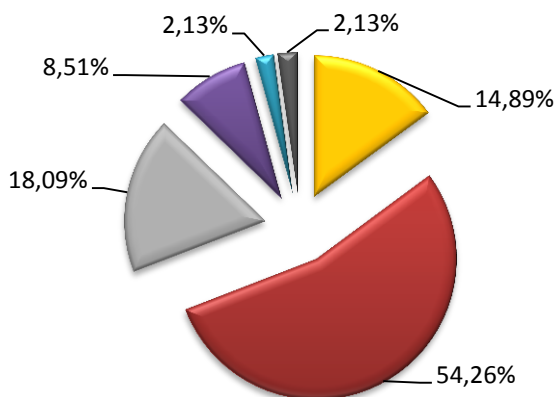
Źródło: opracowanie własne

FUNKCJONOWANIE INSTYTUCJI KULTURALNO- OŚWIATOWYCH – DOBRE/ BARDZO DOBRE

Ponad połowa badanych ocenia dobrze funkcjonowanie instytucji kulturalnych na terenie gminy- 40,43% dobrze, a 15,96% bardzo dobrze. 30,85% z pośród respondentów twierdzi, że jest przeciętnie. Negatywnie funkcjonowanie placówek oceniło 10% respondentów – 5,32% źle, a 5,32% bardzo źle. 2,13% nie udzieliło odpowiedzi.

Pytanie 11: Jak oceniasz funkcjonowanie obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy?

■ Bardzo dobrze   ■ Dobrze   ■ Ani źle, ani dobrze
■ Źle   ■ Bardzo źle   ■ Brak odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

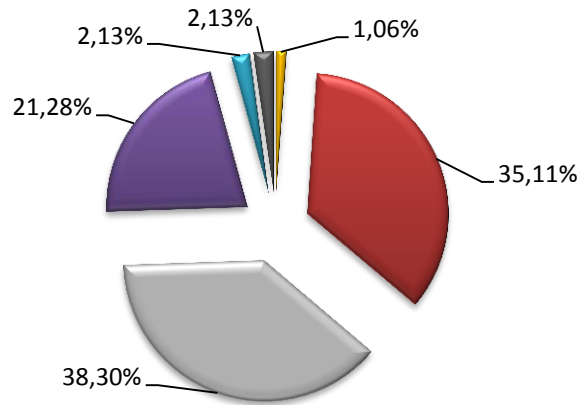
FUNKCJONOWANIE OBIEKTÓW REKREACYJNO-SPORTOWYCH – DOBRE I BARDZO DOBRE

Większość mieszkańców ocenia w korzystnym świetle funkcjonowanie obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie gminy: 54,26% dobrze, a 14,89% bardzo dobrze. Tylko 8,51% ankietowanych ocenia źle, a 2,13% bardzo źle. 18,09% ocenia przeciętnie. 2,13% badanych nie odpowiedziało na pytanie

Pytanie 12: Jak oceniasz aktywność społeczną mieszkańców? Oceń ich działalność w organizacjach pozarządowych, klubach gospodyń wiejskich, klubach sportowych, straży pożarnej?

■ Bardzo dobrze   ■ Dobrze   ■ Ani źle, ani dobrze
■ Źle   ■ Bardzo źle   ■ Brak odpowiedzi

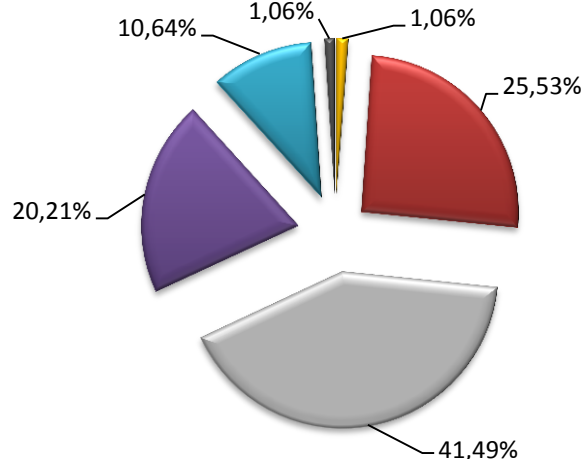
Źródło: opracowanie własne

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA MIESZKAŃCÓW – PRZECIĘTNA

35,11% ankietowanych ocenia dobrze aktywność społeczną mieszkańców, a bardzo dobrze tylko 1,06%. Negatywne opinie wyraziło mniej niż 30% badanych: 21,28% źle, a 2,13% bardzo źle. 38,3% ocenia aktywność obywatelską przeciętnie. 2,13% badanych nie udzieliło odpowiedzi.

Pytanie 13: Jak oceniasz możliwość wypoczynku i rekreacji w Gminie?

■ Bardzo dobrze   ■ Dobrze   ■ Ani źle, ani dobrze
■ Źle   ■ Bardzo źle   ■ Brak odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

MOŻLIWOŚĆ WYPOCZYNKU I REKREACJI NA TERENIE GMINY – PRZECIĘTNA

1/3 ankietowanych ocenia negatywnie możliwość wypoczynku i rekreacji w Gminie: z czego 20,21% źle, a 10,64% bardzo źle. 25,53% respondentów twierdzi, że jest dobrze. Tylko 1,06% bardzo dobrze. Aż 41,49% mieszkańców gminy ocenia przeciętnie. 1,06% nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

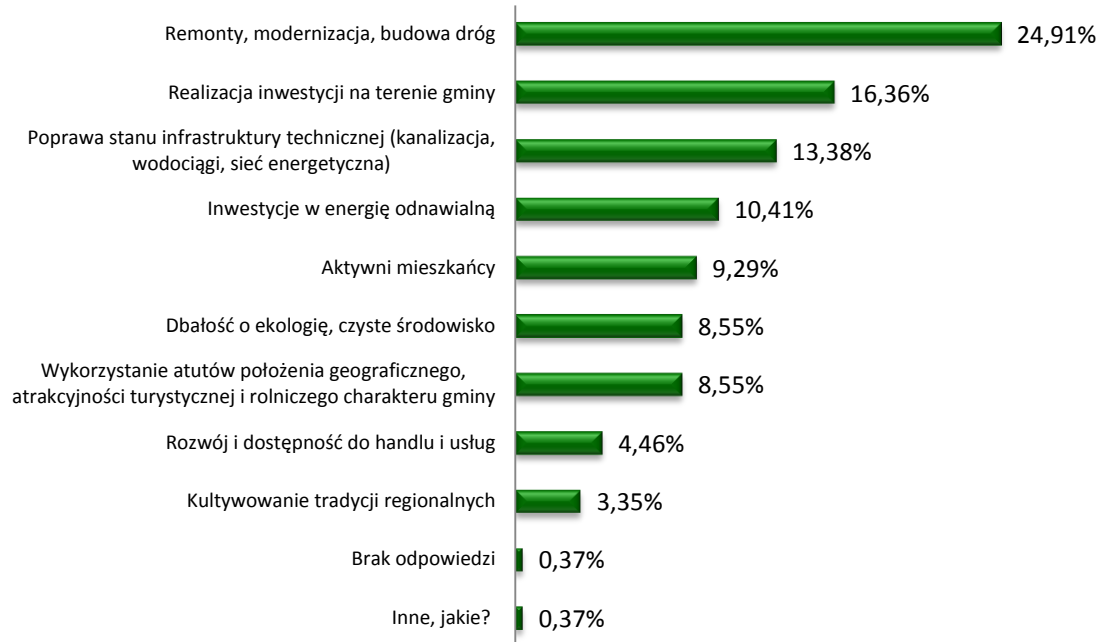
Pytanie 14: Wymień trzy dobre i trzy złe strony życia w Gminie Cewice

Dobre strony [ilość powtórzeń]	Złe strony [ilość powtórzeń]
<p>Investycje w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną – obiekty, boiska, siłownie, place zabaw, ścieżki rowerowe, deptak [18]</p>	<p>Zły stan dróg i chodników i oświetlenia [21]</p> <p>Słaba komunikacja publiczna, zła organizacja transportu szczególnie w małych miejscowościach. Słaba organizacja dojazdu dzieci do szkół i na zajęcia dodatkowe [21]</p>
<p>Atrakcyjne położenie geograficzne, styk trzech powiatów, bliskość dużych miast [13]</p>	<p>Niski poziom usług medycznych, brak specjalistów, bardzo długi czas oczekiwania na zabiegi [17]</p> <p>Brak miejsc pracy/ bezrobocie [15]</p>
<p>Dobrzy i życzliwi ludzie</p> <p>Rozwój sieci wodnokanalizacyjnej, dróg i infrastruktury technicznej dzięki wykorzystaniu środków zewnętrznych [12]</p>	<p>Brak dobrych relacji i współpracy mieszkańców z instytucjami publicznymi – UG, OPS, Gimnazjum, Policja, niski nadzór nad inwestycjami, słabe wykorzystanie środków unijnych przez instytucje publiczne [13]</p> <p>Słaba infrastruktura turystyczna – brak ścieżek turystycznych i rowerowych, brak oznakowania szlaków, wyznaczonych tras, słabo wyposażone place zabaw [10]</p>
<p>Dobra baza edukacyjno- kulturalna –placówki edukacyjne- szkoły, przedszkola, ośrodek kultury, świetlice, biblioteka [11]</p>	<p>Słaba oferta imprez kulturalnych i zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży [szczególnie brak w zakresie nauki języków obcych i zajęć muzyczno-tanecznych] [8]</p>
<p>Liczne i różnorodne imprezy kulturalno-animacyjne [10]</p>	<p>Brak dbałość o czystość podwórek i zagród gospodarskich, smród i fetor[5]</p>
<p>Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców[10]</p>	<p>Brak inwestorów, mało przedsiębiorców [4]</p> <p>Emigracja zarobkowa, szczególnie ludzi młodych [3]</p>
<p>Czystość gminy i jej coraz większa estetyzacja [10]</p>	<p>Słaba dostępność do usług i handlu, mało punktów usługowych [3]</p>
<p>Cisza, spokój, daleko od zgiełku miejskiego, nieduże skupisko ludzi, klimat spokojnego życia [9]</p>	<p>Brak świetlic w mniejszych miejscowościach gminy lub słaba ich działalność animacyjna we wsiach gdzie znajdują się świetlice [3]</p> <p>Mieszkańcy nie angażują się w życie społeczne i działalność obywatelską [3]</p>
<p>Możliwość zaspokojenia wszystkich potrzeb społecznych – opieka zdrowotna, edukacja, usługi [8]</p>	<p>Gmina nie jest miejscem wypoczynku i rekreacji. Brak zainteresowania mieszkańców swoją własną gminą [3]</p>
<p>Aktywność społeczna mieszkańców - liczne kluby sportowe, koła gospodyń wiejskich [3]</p>	<p>Bierna i roszczeniowa postawa niektórych mieszkańców, dziedziczenie biedy, uzależnienie od pomocy społecznej [3]</p> <p>Brak o bezpieczeństwo pieszych poruszających się po drogach i poboczach – brak progów zwalniających, zatok i wiat [3]</p>
<p>Wysoki poziom szkolnictwa w gminie [2]</p>	<p>Brak kanalizacji w mniejszych miejscowościach [3]</p>
<p>Zaangażowanie włodarzy w życie obywateli [2]</p>	<p>Niskie zainteresowanie turystów walorami i atrakcjami gminy[2]</p> <p>Alkoholizm i wandalizm -szczególnie wśród osób młodych [2]</p>
<p>Dobra komunikacja w relacji władza-obywatel/ wykorzystanie bramek sms [2]</p>	<p>Wykluczenie cyfrowe – brak szerokopasmowego Internetu w mniejszych miejscowościach gminy [1]</p> <p>Brak stacji paliw [1]</p> <p>Brak gazyfikacji [1]</p> <p>Brak dobrego lokalu / restauracji / klubu [1]</p> <p>Brak zajęć aktywizacyjnych dla osób niepełnosprawnych [1]</p>

Źródło: opracowanie własne

Pytanie 15: Jakie działania w Gminie Cewice mogą wspomóc jej rozwój?

Źródło: opracowanie własne

[Inne: budowa chodników i ścieżek rowerowych, komunikacja dla mieszkańców]

Pytanie 16: Jakie cechy Gminy Cewice przeszkadzają w jej rozwoju?

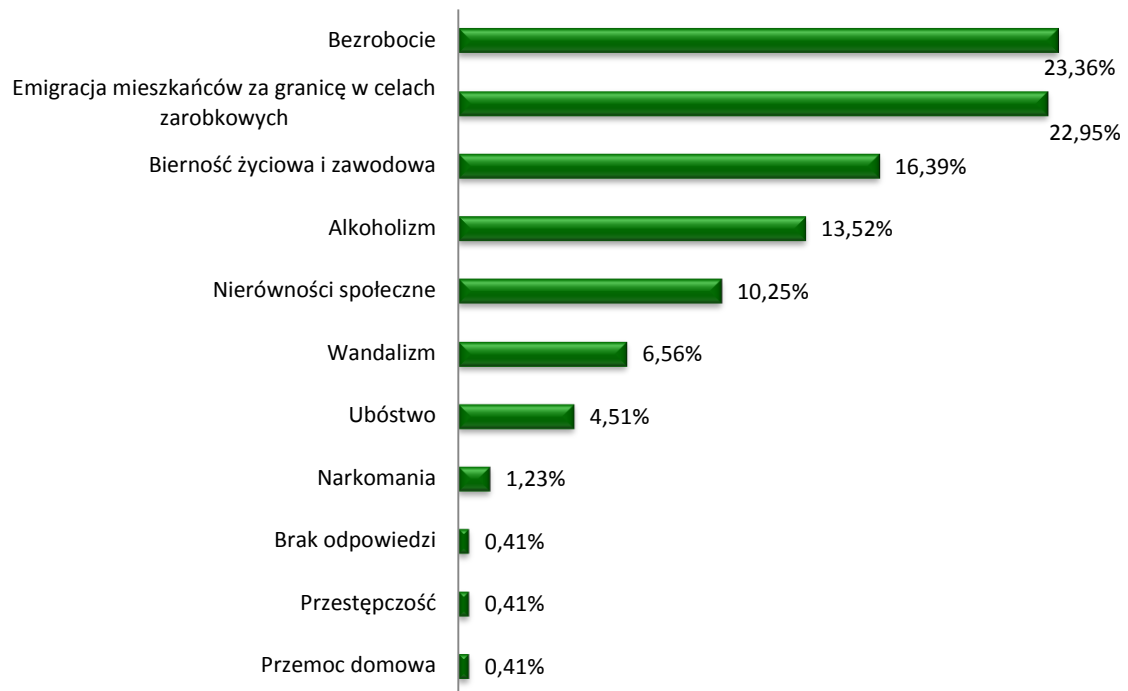

Źródło: opracowanie własne

[Inne: brak bazy noclegowej; mała ilość zakładów pracy]

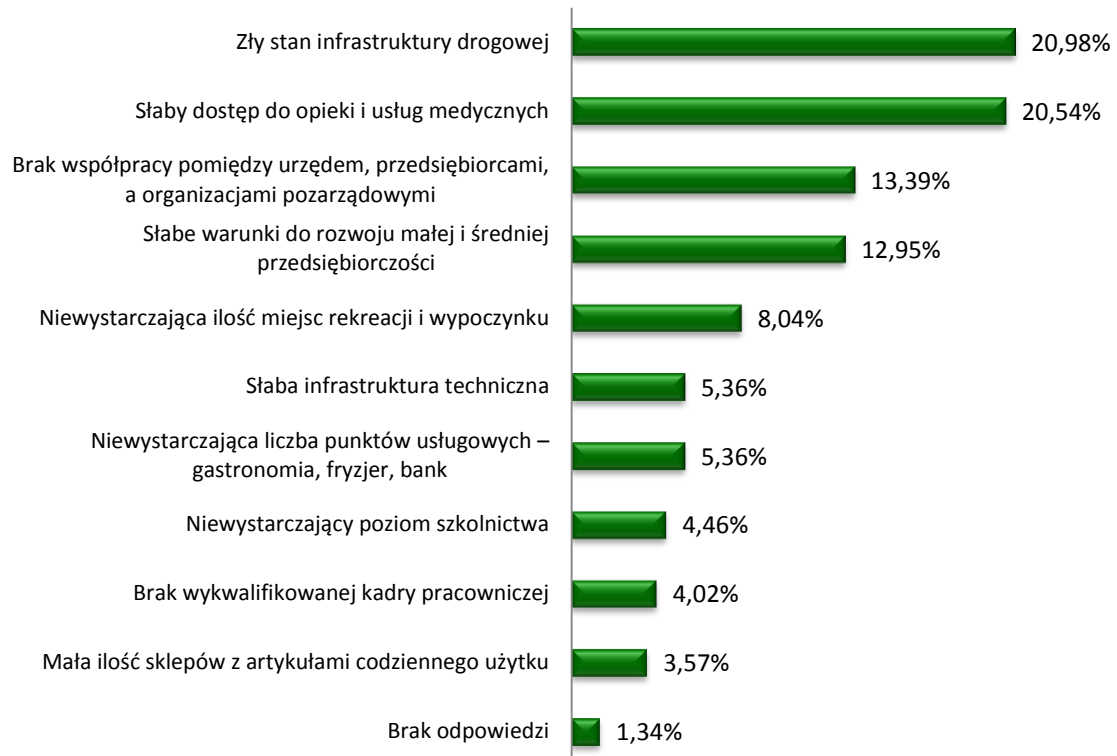

Pytanie 17: Jakie są największe problemy społeczne Gminy?

Źródło: opracowanie własne

Pytanie 18: Jakie są największe problemy gospodarczo-strukturalne Gminy?

Źródło: opracowanie własne

Pytanie 19: Jakie działania na rzecz społeczności wiejskiej/gminnej uważasz za ważne i potrzebne?

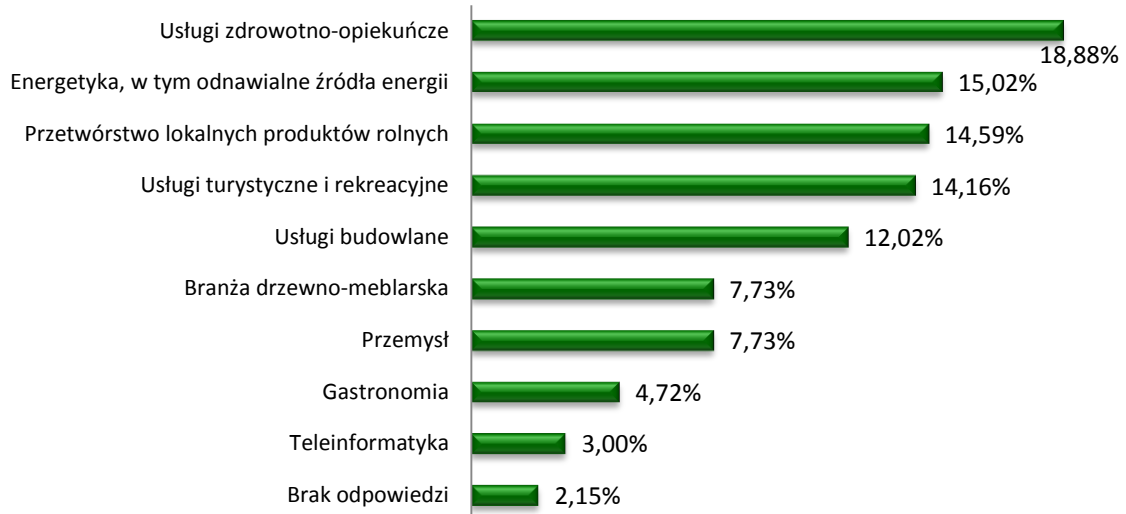

Źródło: opracowanie własne

[Inne: dodatkowe zajęcia dla dzieci: językowe, muzyczne, taneczne]

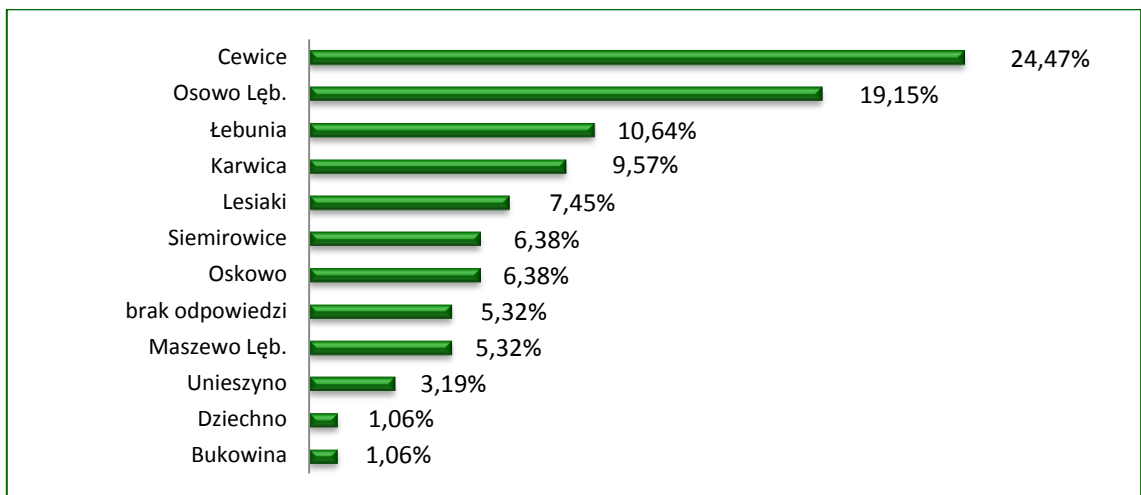
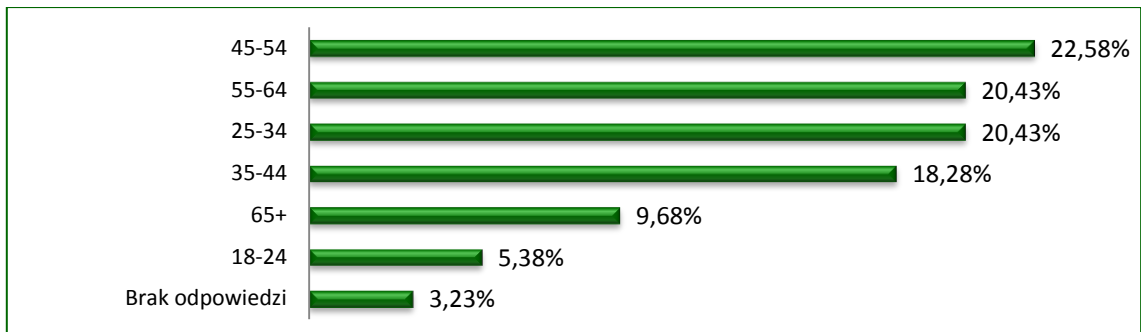
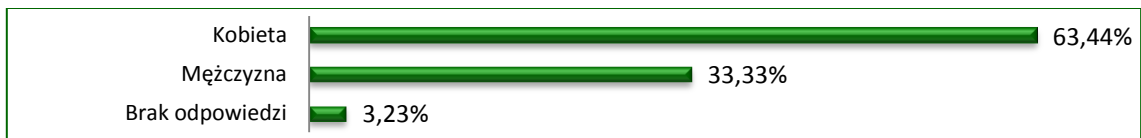

Pytanie 20: Jakie dziedziny działalności gospodarczej mogą Twoim zdaniem dobrze rozwijać się w Twojej miejscowości i gminie?

Źródło: opracowanie własne

METRYCZKA

Analiza SWOT

Analiza SWOT (z ang. strengths, weaknesses, opportunities, threats) jest narzędziem analitycznym, wykorzystywanym w procesie planowania strategicznego. Polega na zidentyfikowaniu mocnych i słabych stron analizowanego obszaru oraz przeciwstawienie im możliwych przyszłych szans i zagrożeń.

Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

Źródło: Opracowanie własne

Przed analizą SWOT dokonano bieżącej oceny miejsca życia, pracy i aktywności.

Metodą burzy mózgów uczestnicy warsztatu oceniali rzeczywisty obraz gminy odpowiadając na pytania:

Jak wygląda gmina Cewice dzisiaj?

- Atrakcyjne lokowanie gminy na styku 3 powiatów Lębork, Bytów, Kartusy- potencjalny rozwój sektora usług i mieszkalnictwa. Tereny gminne mogą być atrakcyjne dla potencjałów inwestorów.
- Urokliwe tereny zielone, dobrze zagospodarowane jeziora - możliwość rozwoju agrobiznesu i turystyki weekendowej.
- Obecność i duży potencjał młodych ludzi/ młodych mieszkańców.
- Czyste środowisko, brak lokowania inwazyjnego i szkodliwego przemysłu, inwestowanie w OZE.
- Gmina posiada ciekawe miejsca historyczne i przyrodnicze, które mogą stać się jej „wizytówką”.
- Pielęgnowanie tradycji kaszubskich i regionalizmów.
- Liczne partnerstwa lokalne i regionalne (OM GGS / NORDA / LGD).
- Systematyczne inwestowanie w infrastrukturę techniczną np. sieć wodno-kanalizacyjną.
- Dobra baza kulturalno-oświatowa (szkoły, świetlice, przedszkola, żłobek, kościoły, Gminne Centrum Kultury, Klub Garnizonowy) i sprawna organizacja podstawowych działań społecznych.
- Zauważalna działalność kół zainteresowań, klubów seniorów i emerytów oraz organizacji Rodzin Wojskowych na terenie gminy.
- Gmina posiada potencjał w zakresie realizacji inwestycji finansowanych ze środków zewnętrznych – wykwalifikowani pracownicy, doświadczenie, określone potrzeby.
- Oaza spokoju – miejsce niepośpiesznego życia i spokojnego relaksu.
- Mała atrakcyjność turystyczna – brak infrastruktury turystycznej, punktów usługowych, gastronomii, wypożyczalni sprzętu.
- Kiepska jakość dróg i infrastruktury drogowej – brak chodników, oświetlenia, ścieżek rowerowych.

- Wykluczenie komunikacyjne mniejszych miejscowości, mała ilość połączeń komunikacyjnych między wioskami.
- Znikoma promocja walorów przyrodniczych i turystycznych gminy.
- Duży udział mieszkańców o wąskiej, przestarzałej specjalizacji zawodowej – głównie byli pracownicy PGR-ów bez chęci przekwalifikowania się. Niechęć ludzi do aktywności zawodowej, wieloletnie korzystanie ze wsparcia pomocy społecznej, bierność, postawa roszczeniowa.

Jak wyglądać będzie gmina w roku 2025 ?

- Poprawa infrastruktury technicznej – kanalizacja, sieć wodociągowa, gazowa, inwestycje ekologiczne.
- Rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej, kulturalnej we wsiach sołectkich. Obserwować się będzie optymalnie wykorzystane lokalnych placówek oświatowych dla rozwoju kulturalnego i animacji mieszkańców.
- Unowocześni się placówki kulturalno-oświatowe. Powstaną sale komputerowe, sale gimnastyczne, oferować się będzie ciekawe zajęcia sportowe i zajęcia dodatkowe.
- Funkcjonować będą partnerstwa publiczno- prywatne i sektorowe.
- Widoczny będzie wysoki poziom estetyzacji - uporządkowana mała architektura, pięknie zagospodarowane miejscowości na terenie całej gminy.
- Mieszkańcy dużych miast będą chętnie zamieszkiwać na terenie zielonej, spokojnej Gminy.
- Obserwować się będzie rozwój indywidualnego budownictwa mieszkaniowego oraz budownictwa komunalnego i socjalnego.
- Gminne Centrum Kultury będzie miejscem otwartym dla wszystkich chcących rozwijać swoje talenty. Działać będą świetlice wiejskie oraz obiekty sportowe i place zabaw.
- Nastąpi integracja społeczności lokalnej poprzez imprezy kulturalne i działania animacyjne.
- W gminie promowane będą lokalne tradycje – kulinarne, kulturalne, artystyczne.
- Nastąpi zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne plaż wraz z infrastrukturą użytkową.
- Obserwować będzie się aktywność mieszkańców poprzez zrzeszenie się w organizacjach i ruchach obywatelskich.
- Widoczna będzie stała, dobra komunikacja pomiędzy instytucjami publicznymi w gminie oraz w relacjach władza-obywatel.

- Promowana będzie turystyka aktywna na terenie gminy. Powstanie nowa infrastruktura turystyczna – szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe, piesze, edukacyjne, szlaki historyczne i ornitologiczne.
- Obserwować się będzie stały rozwój dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Dbać się będzie o zabytki i pomniki przyrody.
- Poprawi się stan dróg i chodników oraz funkcjonować będą dogodne połączenia komunikacyjne.
- Gmina będzie przyjazna środowisku naturalnemu poprzez inwestowanie w odnawialne źródła energii, edukację ekologiczną oraz racjonalne gospodarowanie zasobami poprzez segregację śmieci, termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz zastosowanie ekologicznego oświetlenia ulicznego.
- Promować będzie się przedsiębiorczość, rozwój sektor usług, co zmniejszy bezrobocie.
- Działalność placówek oświatowych oraz wysoki poziom edukacji umożliwi kształcenia i rozwoju indywidualnych talentów.

Analiza SWOT przeprowadzona podczas spotkania z zespołem strategicznym, pozwoliła na syntetyczne ujęcie pozytywnych i negatywnych cech gminy oraz wyeksponowała możliwe czynniki zewnętrzne, które mogą wywrzeć duży wpływ na rozwój tego obszaru. Dodatkowo analiza zawiera wnioski z przeprowadzonych konsultacji ze społecznością lokalną oraz badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Atrakcyjne położenie geograficzne i komunikacyjne. • Duży udział młodych ludzi w strukturze społecznej, duża dzietność. • Czyste środowisko naturalne. • Sprawnie działające instytucje publiczne - szkoły, ośrodki kultury, ośrodki pomocy społecznej. • Promowanie sportu i rekreacji. Łatwy dostęp do infrastruktury sportowej. • Potencjał turystyczny – szlaki pieszo-rowerowe, bogactwo przyrodnicze, obiekty historyczne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczny stan dróg lokalnych, deficyt chodników i ścieżek rowerowych. • Słabo rozwinięty transport publiczny. Wykluczenie komunikacyjne mniejszych miejscowości w gminie. • Małe zaangażowanie mieszkańców gminy w lokalne inicjatywy. Marazm społeczny, brak liderów, postawa roszczeniowa. • Zbyt mało infrastruktury turystycznej – brak całorocznej oferty gastronomicznej, brak oznakowania szlaków i obiektów, ścieżki rowerowe.

<ul style="list-style-type: none"> • Specyfika życia w spokojnej, życzliwej społeczności. • Liczne inwestycje w infrastrukturę techniczną (kanalizacja, oczyszczalnia ścieków, drogi) i społeczną (świetlice wiejskie, place zabaw, sale gimnastyczne). • Pielęgnowanie kaszubszczyzny i lokalnych tradycji. • Sprawnie działający urząd i inne instytucje publiczne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Słaba promocja gminy jako miejsca lokowania inwestycji i usług. • Słabo rozwinięty sektor MŚP, zbyt mało inwestorów w gminie. • niesprecyzowane kierunki rozwoju ładu przestrzennego gminy. • Znikoma znajomość dziedzictwa kulturowego, tradycji i historii regionu wśród mieszkańców gminy. • Niewykorzystany potencjał lokalnych twórców i wiedza rodowitych mieszkańców.
<h2 style="color: green; margin: 0;">SZANSE</h2>	<h2 style="color: green; margin: 0;">ZAGROŻENIA</h2>
<ul style="list-style-type: none"> • Udział Gminy w zrzeczeniach regionalnych co umożliwia współpracę pomiędzy różnymi partnerami społecznymi i publicznymi oraz możliwość aplikowania w różnych konkursach. Realizacja projektów mających wpływ na rozwój całego regionu. • Nowa, korzystna perspektywa finansowania w latach 2014-2020 z możliwością pozyskiwania funduszy w roku 2021 i 2022. • Coraz bardziej aktywni mieszkańcy, promocja ruchu obywatelskiego, zrzeszanie się w organizacje pozarządowe. • Rozwój odnawialnych źródeł energii i inwestycji proekologicznych (mieszkalnictwo, turystyka, MŚP). Edukacja ekologiczna społeczeństwa. • Promocja i inwestowanie w agroturystykę, turystykę wiejską oraz infrastrukturę turystyczną. • Promocja turystyki aktywnej w całym regionie województwa pomorskiego. • Dbanie o profilaktykę zdrowotną i zdrowy styl życia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Globalne trendy - emigracja młodego pokolenia, starzenie się społeczeństwa. • Niewystarczające środki przekazywane z budżetu państwa na zadania dodatkowo zlecone Gminie na podstawie aktów prawnych. Częsta zmiana warunków finansowania zadań publicznych. • Niestabilność przepisów prawa, które spowalniają działania inwestycyjne i rozwojowe. • Pogłębiające się zjawisko wykluczenia społecznego – bezrobocie, rozwarstwienie społeczne, niska aktywność obywatelska, niski poziom integracji osób osiedlających się. • Zaniedbania w sferze opieki i profilaktyki zdrowotnej w społeczeństwie. Niechęć do badań profilaktycznych i dbania o zdrowy styl życia. • Ograniczone zaufanie do działań międzysektorowych. • Zbyt duże kierowanie środków finansowych na poczet pomocy społecznej, zamiast w inwestycje i rozwój.

<ul style="list-style-type: none"> • Wdrożenie nowych form wsparcia dla MŚP oraz przedsiębiorczości społecznej – ułatwienia legislacyjne, aktywizacja zawodowa, wsparcie i doradztwo, dotacje i kredyty. • Rosnąca liczba mieszkańców terenów zurbanizowanych – gmina jako alternatywne miejsce zamieszkania.	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrastające tempo rozwoju gmin ościennych - rosnąca konkurencja w dziedzinie podaży terenów inwestycyjnych, a także turystyki i rekreacji. • Powolna modernizacja dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych.
--	---

Wizja Gminy

Wizja rozwoju Gminy to pożądaný obraz przyszłości jednostki, jej sytuacji gospodarczej i społecznej za kilka lat. Stanowi pewien stan docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota samorządowa (władze lokalne i partnerzy społeczno-gospodarczy) wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych przewag oraz szans pojawiających się w otoczeniu.

Obraz określony zapisami wizji, przewiduje stworzenie warunków do trwałego, zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego gminy Cewice

Wizja stanowi odpowiedź na oczekiwania i aspiracje mieszkańców, a jednocześnie ma na celu ukształtowanie wizerunku jednostki, który chce ona osiągnąć na koniec założonego horyzontu czasowego tj. w roku 2025. Możliwe jest to jedynie poprzez aktywną partycypację społeczną (współdecydowanie) lokalnej społeczności z przedstawicielami władz samorządowych oraz partnerami gospodarczymi.

Przed określeniem wizji Gminy w roku 2025 zespół strategiczny wskazał na najważniejsze wartości i dobra dla jej mieszkańców. Najcenniejszymi okazały się **RODZINA, BEZPIECZEŃSTWO I PRACA**. Istotne dla mieszkańców było też **WIARYGODNA WŁADZA** oraz **STABILIZACJA**.

Wnioski płynące z dotychczasowej analizy słabych i silnych stron oraz potencjalnych szans i zagrożeń, a także wielopoziomowa konsultacja zarówno z zespołem strategicznym, jak i mieszkańcami pozwoliły na opracowanie jednolitego i spójnego zapisu, której nadano następujące brzmienie:

Gmina Cewice w 2025 roku to miejsce rozwijające się w sposób zrównoważony, atrakcyjnie położone w stosunku do centrów gospodarczych i kulturowych dużych miast powiatowych, dobrze skomunikowana, z licznymi lokalnymi atutami przyrodniczymi, kulturowymi i historycznymi - gdzie zintegrowane rodziny spędzają bezpiecznie i aktywnie czas, a stabilna sytuacja polityczna i ekonomiczna zezwala na realizację planów i samorozwój jej mieszkańców.

Przy realizacji wizji rozwoju gminy przyjęto następujące założenia:

Gmina Cewice posiada predyspozycje i możliwości do rozwoju różnych form małej i średniej przedsiębiorczości, kultury, sportu, rekreacji, wypoczynku, mieszkalnictwa, usług socjalnych i zdrowotnych. Jest gminą z szerokim dostępem do oferty edukacyjnej na wszystkich jej poziomach z uwagi na bliskość Lęborka, Bytowa i Kartuz. Podniesienie konkurencyjności gminy jako obszaru szczególnie atrakcyjnego do zamieszkania o wysokim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego jest możliwe poprzez wzmocnienie istniejącej oferty inwestycyjnej gminy oraz uzupełnienie jej o nowe formy aktywności w obszarze turystyki, rekreacji i wypoczynku. Prowadzenie monitoringu rodzących się zjawisk społecznych i istniejących problemów społecznych stworzy warunki dla prawidłowego podejmowania decyzji strategicznych dla rozwoju gminy i zaspokojenia potrzeb jej mieszkańców.

Należy zadbać, aby rozwój społeczno-gospodarczy gminy Cewice nie przebiegał z naruszeniem interesów jej mieszkańców ani kosztem utraty komfortu życia osób, dla których gmina stała się miejscem stałego pobytu i życia rodzinnego.

Należy doprowadzić do zrównoważonego rozwoju wszystkich obszarów gminy w oparciu o rozwój i powszechną dostępność mieszkańców gminy do infrastruktury technicznej, kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej oraz gminnych zasobów społecznych.

Funkcje i uwarunkowania zewnętrzne, jakie niesie za sobą rola najbliższych stanowiących centra gospodarcze miast m.in. Lęborka i Bytowa wymuszają synergii gminy Cewice w wielu obszarach rozwoju społeczno-gospodarczego swojego bliższego i dalszego otoczenia.

Misja Gminy

Zespół strategiczny pracujący nad opracowaniem dokumentu stwierdził, że najlepszym sposobem urzeczywistnienia wizji gminy nie będzie opisywanie misji, ale konsekwentna realizacja celów operacyjnych i strategicznych zaplanowanych na lata 2016-2022. Misją gminy jest więc optymalne wdrożenie kierunków działań oraz osiągnięcie wskaźników opisanych w strategii rozwoju.

Obszary i cele strategiczne

Na podstawie analizy obecnego stanu rozwoju gminy, określono trzy główne, ściśle od siebie zależne oraz połączone ze sobą obszary, na których powinien koncentrować się wysiłek strategiczny:

Źródło: Opracowanie własne

Dla każdego z głównych obszarów rozwoju opracowany został cel strategiczny, który uszczegółowiony jest dostosowanymi do zagadnienia celami operacyjnymi. Dla ich urzeczywistnienia wyodrębniono natomiast kierunki działań – przykładowe interwencje do realizacji. Należy je jednak odbierać jako pewną propozycję, otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, opisującą ogólne ramy koncentracji aktywności finansowej, programowej oraz organizacyjnej całej wspólnoty gminy w perspektywie długofalowej.

Obszar społeczny

OBSZAR SPOŁECZNY *Cel strategiczny:*

BUDOWANIE KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI MIESZKAŃCÓW GMINY

Cele operacyjne:

1. Integracja mieszkańców gminy. Promowanie lokalnych liderów i inicjatyw społecznych.
2. Rozwój usług społecznych i profilaktycznych.
3. Zwiększenie kompetencji zawodowych i podwyższenie poziomu edukacji mieszkańców.

Tabela 33 - Cele operacyjne i kierunki działań w obszarze społecznym

Cele operacyjne	Kierunki działań
Integracja mieszkańców gminy. Promowanie lokalnych liderów i inicjatyw społecznych.	Wzrost poziomu tożsamości i wspólnoty lokalnej Upowszechnianie wolontariatu.
	Rozszerzenie współpracy i promowanie aktywności organizacji pozarządowych.
	Działania na rzecz integracji społeczności lokalnej poprzez tworzenie i realizację gminnych programów kulturalno-aktywizacyjnych.

Rozwój usług społecznych i profilaktycznych	Promocja, kształtowanie i pobudzanie świadomości mieszkańców w zakresie zdrowego stylu życia i odżywiania.
	Propagowanie i wspieranie inicjatyw wykorzystujących infrastrukturę sportową, atrakcje przyrodnicze i turystyczne regionu w celu wypracowania postaw prozdrowotnych wśród mieszkańców gminy.
	Animacja i zapewnienie wsparcia seniorom i osobom niepełnosprawnym.
Zwiększenie kompetencji zawodowych i podwyższenie poziomu edukacji mieszkańców	Efektywne działania edukacyjne i pozalekcyjne na poziomie podstawowym i gimnazjalnym.
	Organizacja zajęć edukacyjnych oraz kształcenia ustawicznego dla osób dorosłych. Podnoszenie i zmiana kwalifikacji zawodowych mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 34 - Projekty w sferze społecznej dla Gminy Cewice na lata 2016-2022

Integracja mieszkańców gminy. Promowanie lokalnych liderów i inicjatyw społecznych.	
Kierunek działań społecznych	Proponowane zadania/projekty
<p>Wzrost poziomu tożsamości lokalnej.</p> <p>Upowszechnianie wolontariatu.</p>	<p>Powołanie grupy tematycznej promującej historię i tradycje lokalne gminy.</p> <p>Organizacja konkursów, warsztatów, spotkań dotyczących lokalnej historii i tradycji.</p> <p>Promowanie i nauka regionalizmów poprzez teatr amatorski, chór, warsztaty rękodzieła, zajęcia kulinarne.</p> <p>Działalność animacyjna GCK oparta o tradycje kaszubskie i regionalne.</p> <p>Utworzenie Gminnego Centrum Wolontariatu.</p> <p>Powołanie Lokalnej Szkoły Liderów/ Koła Młodych Animatorów.</p> <p>Organizowanie cyklicznej imprezy promowanej przez organizacje pozarządowe i sołectwa w celu promocji działalności społecznej i pracy na rzecz innych.</p>
Rozszerzenie współpracy i promowanie aktywności organizacji pozarządowych.	<p>Wspieranie lokalnych stowarzyszeń, klubów, kół gospodyń wiejskich poprzez zlecenie im zadań publicznych w ramach działalności statutowej.</p> <p>Utworzenia w GCK i świetlicach wiejskich przestrzeni gdzie organizacje mogą swobodnie się spotkać, realizować zadania statutowe.</p> <p>Organizacja szkoleń i kursów z zakresu tworzenia, zarządzania i finansowania organizacji pozarządowych w porozumieniu z Urzędem Marszałkowskim, Siecią Organizacji Pozarządowych SPLOT.</p>

<p>Działania na rzecz integracji społeczności lokalnej poprzez tworzenie i realizację gminnych programów kulturalno-aktywizacyjnych.</p>	<p>Tworzenie przestrzeni do integracji mieszkańców poprzez utworzenie forum dyskusyjnego.</p> <p>Zwiększenie oferty i wydłużenie czasu funkcjonowania obiektów animacji i kultury – GCK, Biblioteka, świetlice wiejskie.</p> <p>Doposażenie, modernizacja i remonty GCK, Biblioteki i świetlic wiejskich.</p> <p>Opracowanie programów działalności animacyjnej świetlic wiejskich pod auspicjami GCK.</p> <p>Opracowanie rocznego kalendarza imprez GCK. Określenie imprez o charakterze lokalnym i ponadlokalnym.</p> <p>Informatyzacja oraz usprawnienie funkcjonowania administracji w ramach projektu e-urząd-wypracowanie do pełnej obsługi petenta i komunikacji jej na drodze elektronicznej.</p>
Rozwój usług społecznych i profilaktycznych	
Kierunek działań	Proponowane zadania/projekty
<p>Promocja, kształtowanie i pobudzanie świadomości mieszkańców w zakresie zdrowego stylu życia i odżywiania.</p>	<p>Edukacja zdrowotna mieszkańców gminy poprzez zajęcia dla młodzieży oraz konkursy i warsztaty dla dorosłych.</p> <p>Organizowanie Gminnych Pikników Zdrowia - imprez promujących zdrowe odżywianie, uprawy ekologiczne i aktywność.</p> <p>Organizacja „Białych niedziel” i zwiększenie działań profilaktycznych - organizacja wizyt mammobusa, kardiobusa na terenie gminy.</p> <p>Wzmocnienie i rozbudowa zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień- stała współpraca jednostek publicznych i organizacji pozarządowych w zakresie wsparcia osób uzależnionych i ich rodzin.</p>
<p>Propagowanie i wspieranie inicjatyw wykorzystujących infrastrukturę sportową, atrakcje przyrodnicze i turystyczne regionu w celu wypracowania postaw prozdrowotnych wśród mieszkańców gminy.</p>	<p>Organizacja Gminnych Rajdów Rowerowych, Biegów i Maratonów Gminnych.</p> <p>Organizacja spotkań i prelekcji w szkołach nt. zdrowia, zdrowego stylu życia z udziałem lekarzy, dietetyków, sportowców.</p>
<p>Animacja i zapewnienie wsparcia seniorom i osobom niepełnosprawnym.</p>	<p>Utworzenie Rady Senioralnej i stworzenie programu aktywizacji osób starszych.</p> <p>Utworzenie kawiarenki – miejsce spotkań dla seniorów, np. na bazie świetlic wiejskich.</p> <p>Organizacja zajęć animacyjno- aktywizacyjnych dla osób niepełnosprawnych – gimnastyka korekcyjna, zajęcia logopedyczne i terapeutyczne</p> <p>Standaryzacja i dostosowanie usług instytucji pomocy społecznej do istniejących potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych – świadczenia socjalne, opieka stacjonarna, działania opiekuńcze.</p>

Zwiększenie kompetencji zawodowych i podwyższenie poziomu edukacji mieszkańców	
Kierunek działań	Proponowane zadania/projekty
Efektywne działania edukacyjne i pozalekcyjne na poziomie podstawowym i gimnazjalnym.	Organizacja zajęć wyrównawczych. Organizacja konkursów szkolnych oraz grup tematycznych promujących matematykę, języki obce, przedsiębiorczość. Dofinansowanie zajęć edukacyjnych organizowanych w placówkach środkami zewnętrznymi w tym we współpracy z NGO. Organizacja zajęć samopomocowych uczniów.
Organizacja zajęć edukacyjnych oraz kształcenia ustawicznego dla osób dorosłych. Podnoszenie i zmiana kwalifikacji zawodowych mieszkańców.	Organizacja warsztatów, „kół” tematycznych w celu rozwijania zainteresowań i hobby np. krawiectwo, hafciarstwo, mechanika samochodowa, pszczelarstwo, florystyka. Organizacja praktyk, staży, kursów zawodowych w porozumieniu z lokalnymi przedsiębiorcami. Edukacja i wsparcie dotyczące zakładania spółdzielni socjalnych. Informowanie o projektach europejskich i możliwości pozyskiwania dotacji bezzwrotnych i zwrotnych. Informowanie o targach pracy i ofertach pracy na lokalnym rynku we współpracy z instytucjami zajmującymi się osobami bezrobotnymi PUP, GOPS.

Źródło: opracowanie własne

Obszar gospodarczy

OBSZAR GOSPODARCZY *Cel strategiczny:*
ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI ORAZ TWORZENIE WARUNKÓW DO INWESTOWANIA W GMINIE

Cele operacyjne:

1. Promocja Gminy jako atrakcyjnego obszaru lokowania inwestycji.
2. Wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i kulturowego do rozwoju sektora rekreacji i turystyki.
3. Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja lokalnego rynku pracy.

Tabela 35 - Cele operacyjne i kierunki działań w obszarze gospodarczym

Cele operacyjne	Kierunki działań
Promocja Gminy jako atrakcyjnego obszaru lokowania inwestycji.	Określenie i przystosowanie terenów pod inwestycje oraz zwiększenie ich atrakcyjności dla potencjalnych inwestorów.
	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii wspomagającej działalność gospodarczą i rolniczą.
	Modernizacja i dostosowanie budynków przemysłowych i gospodarczych do aktualnych potrzeb i kierunków rozwoju gospodarki.

Wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i kulturowego do rozwoju sektora rekreacji i turystyki.	Przygotowanie i promowanie gotowej oferty rekreacyjno- turystycznej ze szczególnym uwzględnieniem turystyki weekendowej.
	Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej w miejscach szczególnie atrakcyjnych gminy.
	Promocja lokalnych produktów i przedsiębiorców.
Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja lokalnego rynku pracy.	Doradztwo dla osób zakładających i prowadzących działalność gospodarczą.
	Kształcenie ustawiczne, umożliwiające przekwalifikowanie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.
	Ułatwienie wejścia na rynek pracy osób niepełnosprawnych, biernych zawodowo poprzez wykorzystanie mechanizmów spółdzielczości socjalnej.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 36 - Projekty w sferze gospodarczej dla Gminy Cewice na lata 2016-2022

Promocja Gminy jako atrakcyjnego obszaru lokowania inwestycji.	
Kierunek działań	Proponowane zadania/projekty
Określenie i przystosowanie terenów pod inwestycje oraz zwiększenie ich atrakcyjności dla potencjalnych inwestorów.	<p>Uzbrojenie terenów inwestycyjnych.</p> <p>Uregulowanie sytuacji prawnej działek przeznaczonych pod inwestycje.</p> <p>Organizacja infrastruktury około inwestycyjnej –dojazdy, utwardzone drogi, znaki informacyjne, miejsca postojowe, parkingi.</p> <p>Stworzenie pakietu preferencyjnego dla przedsiębiorców i inwestorów (zwolnienie od podatku, nieruchomości).</p> <p>Promocja terenów inwestycyjnych Gminy w prasie, mediach i Internecie – opracowanie wielojęzycznych materiałów informacyjnych.</p> <p>Przygotowanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe, letniskowe, usługowe i przemysłowe.</p>
Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii wspomagającej działalność gospodarczą i rolniczą.	<p>Prowadzenie kursów i szkoleń dla rolników oraz przedsiębiorców w zakresie nowych technologii środowiskowych i możliwości ich wykorzystania w obu sektorach przy udziale funduszy europejskich.</p> <p>Udział w konferencjach i spotkaniach dotyczących wykorzystania OZE w branżach produkcyjnych i rolnych.</p>
Modernizacja i dostosowanie budynków przemysłowych i gospodarczych do aktualnych potrzeb i kierunków rozwoju gospodarki.	<p>Termomodernizacja i remonty budynków przemysłowych i gospodarczych.</p> <p>Organizacja infrastruktury około przemysłowej – dojazdy, utwardzone drogi, znaki informacyjne, miejsca postojowe, parkingi.</p>

Wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i kulturowego do rozwoju sektora rekreacji i turystyki	
Kierunek działań	Proponowane zadania/projekty
Przygotowanie i promowanie gotowej oferty rekreacyjno-turystycznej gminy.	<p>Promocja na stronie www urzędu usług i przedsiębiorców w sferze turystyki i turystyki weekendowej – jedna baza noclegowa, gastronomiczna, wypożyczalnia sprzętu, atrakcje, przewodnicy, historycy, animatorzy.</p> <p>Udział w targach turystycznych, konferencjach branżowych i eventach regionalnych – festiwale smaku, jarmarki reg.</p> <p>Stworzenie systemu oznakowania miejsc historycznych, szlaków turystycznych, pieszych i rowerowych.</p> <p>Budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej – ścieżki rowerowe, zdrowia, edukacyjne i historyczne.</p> <p>Kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy w środkach masowego przekazu o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym.</p>
Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej w miejscach szczególnie atrakcyjnych gminy.	<p>Rozbudowa bazy noclegowej – działania na rzecz zwiększenia liczby miejsc noclegowych w gminie.</p> <p>Utworzenie bazy gastronomicznej – powstanie lokali gastronomicznych – restauracji, kawiarni.</p> <p>Oznakowanie miejsc noclegowych i gastronomicznych – identyfikatory, tab. informacyjne, kierunkowskazy.</p> <p>Animowanie usług małej gastronomii promującej lokalne smaki i produkty.</p> <p>Budowa i oznakowanie szlaków pieszych i rowerowych, ścieżek i tras turystycznych.</p> <p>Budowa wiat, przystanków, tablic informacyjnych, toalet, miejsc postojowych.</p> <p>Budowa i wytyczenie ścieżek przyrodniczych.</p> <p>Oznakowanie miejsc o szczególnym znaczeniu przyrodniczym (pomniki przyrody, użytki ekologiczne).</p> <p>Promocja atrakcji turystycznej (mapy, foldery, net).</p>
Promocja lokalnych produktów i przedsiębiorców.	<p>Opracowanie Strategii/Planu Promocji Gminy Cewice, która określi główne produkty markowe gminy oraz rozwiązania marketingowe i reklamowe.</p> <p>Organizacja cyklicznej imprezy promującej lokalne wyroby (produkty, potrawy, usługi) w trakcie imprezy „Cewickie lasy – relaks i leśne rarytasy”.</p> <p>Koncerty muzyczne, inscenizacje obrzędowe służące promocji i dystrybucji produktów regionalnych oraz lokalnych usług.</p> <p>Marketing turystyczny – promocja gminy w przewodnikach, stronach www promujących turystykę, broszurach informacyjnych, mapach.</p>
Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja lokalnego rynku pracy.	
Kierunek działań	Proponowane zadania/ projekty
Doradztwo dla osób zakładających i prowadzących działalność gospodarczą.	<p>Utworzenie punktu konsultacyjnego dla MŚP informującego o szkoleniach, dotacjach, pożyczkach oraz targach.</p> <p>Wykorzystanie nowych technologii w kontaktach Urząd – Przedsiębiorcy (www, sms).</p> <p>Szkolenia i doradztwo, kursy zawodowe i warsztaty.</p> <p>Ułatwienia administracyjne dla MŚP zatrudniających pracowników.</p> <p>Wykorzystanie środków zewnętrznych do inwestowania w infrastrukturę techniczną wspomagających sektor usług MŚP – utwardzanie dróg dojazdowych, oznakowania, tablice</p>

	informacyjne. Promocja dobrych praktyk, postaw przedsiębiorczych z regionu, województwa oraz kraju
Kształcenie ustawiczne, umożliwiające przekwalifikowanie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.	Programy szkolne podnoszące kwalifikacje zawodowe - nauka przedsiębiorczości, koła zainteresowań. Kursy, szkolenia, praktyki i staże dla osób poszukujących zatrudnienia. Współpraca i wymiana informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami pracującymi z osobami zagrożonymi bezrobociem(GOPS, PUP, NGO). Program wzmocnienia mobilności osób bezrobotnych na lokalnym rynku pracy – doradztwo zawodowe, wsparcie psychologiczne
Ułatwienie wejścia na rynek pracy osób niepełnosprawnych, biernych zawodowo poprzez wykorzystanie mechanizmów spółdzielczości socjalnej.	Współpraca z Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej przez lokalne NGO. Kampania informacyjna i wsparcie w uzyskaniu dofinansowania PFRON dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne.

Źródło: opracowanie własne

Obszar przestrzeń

OBSZAR PRZESTRZEŃ *Cel strategiczny:*

ŁAD PRZESTRZENNY PODSTAWĄ ROZWOJU GMINY

Cele operacyjne:

1. Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej, sportowej, technicznej i drogowej w gminie.
2. Funkcjonalne i estetyczne zagospodarowanie przestrzeni publicznych.
3. Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii i gospodarki niskoemisyjnej.

Tabela 37 - Cele operacyjne i kierunki działań w obszarze przestrzeń

Cele operacyjne	Kierunki działań
Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej, sportowej, technicznej i drogowej w gminie.	Prawidłowa gospodarka wodno-kanalizacyjna.
	Poprawa nawierzchni dróg, chodników i ścieżek rowerowych na terenie gminy.
	Modernizacja i rozbudowa energooszczędnego oświetlenia.
Funkcjonalne i estetyczne zagospodarowanie przestrzeni publicznych.	Rozbudowa i modernizacja istniejących placówek edukacyjnych, świetlic, placów zabaw.
	Dbanie o małą architekturę i ład przestrzenny gminy.
	Atrakcyjna struktura urbanistyczna obszaru.
	Dobra infrastruktura komunalna i wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców.

Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii i gospodarki niskoemisyjnej.	Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej.
	Rozwój odnawialnych źródeł energii poprzez wykorzystanie energii wiatrowej, słonecznej i wodnej.
	Promocja dbałości o stan środowiska, w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju i edukacja ekologiczna.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 38 - Projekty w sferze przestrzeni dla Gminy Cewice na lata 2016-2022

Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej, sportowej, technicznej i drogowej w gminie.	
Kierunek zadań	Proponowane zadania/ projekty
Prawidłowa gospodarka wodno-kanalizacyjna	Budowa i modernizacja oraz poprawa wydajności systemu kanalizacyjnego Gminy (kanalizacja i oczyszczalnia ścieków).
Poprawa nawierzchni dróg, chodników i ścieżek rowerowych na terenie gminy	Realizacja zaplanowanych inwestycji drogowych. Remonty i modernizacja gminnej infrastruktury drogowej. Budowa nowej infrastruktury okołodrogowej – ścieżki rowerowe i chodniki. Podnoszenie bezpieczeństwa dróg – oznakowanie, progi spowalniające. Utworzenie parkingów i miejsc postojowych w punktach o szczególnych walorach turystycznych.
Modernizacja i rozbudowa energooszczędneho oświetlenia	Wymiana mało ekologicznego oświetlenia ulicznego na oświetlenie LED. Zastosowanie oświetlenia LED w budynkach użyteczności publicznej i instytucjach publicznych.
Rozbudowa i modernizacja placówek edukacyjnych, świetlic, placów zabaw	Budowa i modernizacja istniejących świetlic wiejskich. Budowa oraz modernizacja placów zabaw i siłowni zewnętrznych. Budowa i modernizacja placówek edukacyjnych, stołówek, sal gimnastycznych, hal sportowych. Przeciwdziałanie degradacji obiektów budowlanych, w tym komunalnych, o wartościach architektonicznych, znaczeniu historycznym i społecznym poprzez realizację projektów rewitalizacji, przebudowy i remontów tych obiektów. Inicjowanie i wspieranie działań mających na celu renowację obiektów zabytkowych.
Funkcjonalne i estetyczne zagospodarowanie przestrzeni publicznych.	
Kierunek zadań	Proponowane zadania/ projekty
Dbanie o małą architekturę i ład przestrzenny gminy.	Aktualizacja polityki przestrzennej gminy poprzez wskazanie w Studium Uwarunkowań terenów strategicznych dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie z zatwierdzonymi harmonogramami prac planistycznych. Zagospodarowanie wsi – ławki, kosze na śmieci, zieleńce, rabaty, krzewy w każdym sołectwie. Organizacja konkursu na najładniejszą posesję.
Atrakcyjna struktura urbanistyczna obszaru.	Dbanie o kondycję substancji mieszkaniowej (remonty, renowacje). Przygotowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową.

	Aktywowanie działań w zakresie rewitalizacji istniejącej substancji mieszkaniowej na potrzeby mieszkańców socjalnych. Przygotowywanie urbanistycznych planów rozwojowych w porozumieniu z mieszkańcami poprzez konsultacje społeczne
Dobra infrastruktura komunalna i wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców.	Dobre połączenia sieciowe (telefonia, GSM, Internet) Właściwe zagospodarowanie odpadów stałych (segregacja śmieci). Usprawnienie transportu publicznego, zwiększenie liczby autobusów i połączeń komunikacyjnych między miejscowościami w gminie. Działania prewencyjne, oznakowanie dróg, skrzyżowań, znaków ograniczających prędkość. Przebudowa i rozbudowa infrastruktury publicznej służącej bezpieczeństwu mieszkańcom gminy i odwiedzającym ją turystom – modernizacja przystanków autobusowych, organizacja spójności komunalnej.
Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii i gospodarki niskoemisyjnej.	
Kierunek zadań	Proponowane zadania/ projekty
Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej.	Rozwój fotowoltaiki, energii wiatrowej i wodnej poprzez rozpoznanie lokalnych możliwości, pozyskanie dofinansowania na inwestycje. Wspieranie inteligentnego zarządzania energią – modernizacja obiektów publicznych w celu zastosowania nowoczesnych rozwiązań). Obniżenie poziomów emisji zanieczyszczenia powietrza przez modernizację systemów ogrzewania oraz edukację w tym zakresie.
Rozwój odnawialnych źródeł energii poprzez wykorzystanie energii wiatrowej, słonecznej i wodnej.	Zastosowanie OZE (lampy solarne, hybrydowe) w oświetleniu ulicznym, drogowym i budynkach użyteczności publicznej.
Promocja dbałości o stan środowiska w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju.	Edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy poprzez zajęcia dla młodzieży oraz konkursy i warsztaty dla dorosłych.

Źródło: opracowanie własne

Wskaźniki operacyjne i strategiczne

Zapisy Strategii zostały opracowane w warunkach społecznych, ekonomicznych i politycznych, które są stanami dynamicznymi. Ewaluacja na poziomie strategicznym obejmować będzie systematyczne obserwowanie zmian wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy, procesów zachodzących w otoczeniu oraz aktualizowaniu celów i priorytetów.

Monitorowanie wdrażania dokumentu na poziomie strategicznym przedstawia poniższa schemat:

Ponadto, by zapewnić kontrolę nad stopniem realizacji poszczególnych celów niniejszej strategii opracowano listę rekomendowanych wskaźników operacyjnych – z podaniem źródła ich uzyskania. Mierniki te są używane przede wszystkim podczas monitoringu realizacji oraz aktualizacji dokumentu.

Za proces wdrażania realizacji Strategii odpowiedzialny będzie zespół ds. realizacji strategii złożony z pracowników Urzędu Gminy oraz pozostałych członków zespołu strategicznego. Do zadań zespołu należeć będzie:

- dokonywanie analizy spójności zrealizowanych działań z celami strategicznymi,
- określanie rzeczywistego stopnia realizacji poszczególnych celów operacyjnych,
- zbieranie danych na koniec każdego roku kalendarzowego i przygotowywania rocznych sprawozdań z wdrożenia dokumentu strategicznego.

Lista mierników stanowi jedynie propozycję, która podczas prowadzenia procesów monitorowania i przeglądu strategicznego może być modyfikowana i uzupełniana.

Tabela 39 - Mierniki realizacji celów w obszarze społecznym

Cel Strategiczny	Miernik realizacji	Źródło
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">BUDOWANIE KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI MIESZKAŃCÓW GMINY</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba powstałych lokalnych inicjatyw społecznych • liczba działających wolontariuszy • liczba projektów wspierających integrację społeczną 	<p><i>dane wewnętrzne Gminy, organizacji pozarządowych oraz szkół</i></p>
	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zrealizowanych projektów z zakresu profilaktyki zdrowotnej • liczba „białych niedziel” 	<p><i>GUS, dane wewnętrzne Gminy, dane z ośrodków zdrowia</i></p>
	<ul style="list-style-type: none"> • liczba dodatkowych godzin wyrównawczych i pozalekcyjnych przypadających na klasę • wyniki egzaminów gimnazjalnych • ilość osób korzystających z zajęć edukacyjnych oraz kształcenia ustawicznego 	<p><i>GUS, dane wewnętrzne Gminy szkół i organizacji pozarządowych</i></p>
	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych rocznie na terenie gminy • liczba osób uczestniczących w imprezach kulturalnych organizowanych na terenie gminy • ilość programów animacyjnych realizowanych rocznie • liczba uczestników programów animacyjnych • ilość nowo powstałych kół zainteresowań do roku 2022 	<p><i>GUS, dane wewnętrzne Gminy, dane z GCK</i></p>

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 40 - Mierniki realizacji celów w obszarze gospodarczym

Cel Strategiczny	Miernik realizacji	Źródło
ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI ORAZ TWORZENIE WARUNKÓW DO INWESTOWANIA W GMINIE	<ul style="list-style-type: none"> ilość nowo powstałych działalności gospodarczych rocznie liczba osób korzystających z doradztwa w zakresie zakładania oraz prowadzenia działalności gospodarczej rocznie liczba osób przekwalifikowanych zawodowo 	<i>PUP, GUS, dane wewnętrzne Gminy, przedsiębiorcy</i>
	<ul style="list-style-type: none"> ilość uzbrojonych terenów inwestycyjnych z uregulowanym stanem prawnym do 2022 roku ilość nowych inwestorów ilość inwestycji wykorzystujących OZE w ramach działalności gospodarczej i rolniczej liczba zmodernizowanych budynków przemysłowych i gospodarczych 	<i>dane wewnętrzne Gminy</i>
	<ul style="list-style-type: none"> liczba wydarzeń rekreacyjno-turystycznych organizowanych rocznie na terenie gminy ilość funkcjonujących gospodarstw agroturystycznych /turystycznych do 2022 roku 	<i>dane wewnętrzne Gminy</i>

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 41 - Mierniki realizacji celów w obszarze przestrzeń

Cel Strategiczny	Miernik realizacji	Źródło
ŁAD PRZESTRZENNY PODSTAWĄ ROZWOJU GMINY	<ul style="list-style-type: none"> długość zmodernizowanych dróg km/rocznie ilość zmodernizowanych ścieżek rowerowych szt./rocznie całkowity koszt inwestycji na drogi publiczne w gminie [zł] ilość zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej ilość zmodernizowanych lamp energooszczędnych 	<i>GUS, dane wewnętrzne Gminy</i>
	<ul style="list-style-type: none"> liczba nowych instalacji wykorzystujących OZE 	<i>GUS, dane wewnętrzne Gminy</i>

Źródło: Opracowanie własne

Zgodność celów strategicznych z krajowymi i wojewódzkimi dokumentami o charakterze strategicznym

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.

Strategia jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju.

Głównym jej celem jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Kierunki interwencji podporządkowane są schematowi trzech obszarów strategicznych, z którymi korelują założenia Strategii Rozwoju Gminy Cewice 2016-2022.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.	Strategia Rozwoju Gminy Cewice na lata 2016-2022		
	Budowanie kapitału społecznego i zwiększenie aktywności mieszkańców gminy	Rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków do inwestowania w gminie	Ład przestrzenny podstawą rozwoju gminy
Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki		☑	☑
Równoważenie potencjałów rozwojowych regionu	☑	☑	☑
Efektywność i sprawność państwa	☑		☑

Strategia Rozwoju Kraju 2020.

Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym. Dokument wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne, w które wpisują się cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Cewice 2016-2022.

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo	Strategia Rozwoju Gminy Cewice na lata 2016-2022		
	Budowanie kapitału społecznego i zwiększenie aktywności mieszkańców gminy	Rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków do inwestowania w gminie	Ład przestrzenny podstawą rozwoju gminy
Sprawne i efektywne państwo	☑	☑	☑
Konkurencyjna gospodarka	☑	☑	☑
Spójność społeczna i terytorialna	☑	☑	

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest jedną z dziewięciu strategii zintegrowanych i stanowi odpowiedź na konieczność podniesienia jakości życia w Polsce w perspektywie roku 2020.

Jest jednocześnie punktem wyjścia do rozbudowy i podnoszenia jakości kapitału ludzkiego w Polsce poprzez zastosowanie właściwych rozwiązań, dostosowanych do potrzeb osób na każdym etapie życia.

Głównym celem realizacji Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. W dokumencie wyznaczono pięć celów szczegółowych, z którymi są spójne cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Cewice 2016-2022

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Strategia Rozwoju Gminy Cewice na lata 2016-2022		
	Budowanie kapitału społecznego i zwiększenie aktywności mieszkańców gminy	Rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków do inwestowania w gminie	Ład przestrzenny podstawą rozwoju gminy
Cel szczegółowy 1 Wzrost zatrudnienia	☑	☑	☑
Cel szczegółowy 2 Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych	☑		☑
Cel szczegółowy 3 Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	☑		☑
Cel szczegółowy 4 Poprawa zdrowia obywateli efektywność systemu opieki zdrowotnej	☑		
Cel szczegółowy 5 Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli	☑	☑	

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie stanowi kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. Celem strategicznym polityki regionalnej, wskazanym w Strategii, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Ponadto w dokumencie ustalone zostały trzy cele, z którymi zgodne są cele strategiczne niniejszego dokumentu planistycznego.

Strategia Rozwoju Gminy Cewice na lata 2016-2022			
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020	Budowanie kapitału społecznego i zwiększenie aktywności mieszkańców gminy	Rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków do inwestowania w gminie	Ład przestrzenny podstawą rozwoju gminy
Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów „konkurencyjność”	☒	☒	☒
Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych „spójność”	☒		☒
Cel szczegółowy 3 Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	☒	☒	

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego jest podstawowym i najważniejszym narzędziem prowadzonej przez samorząd województwa polityki regionalnej i wyznacza główne cele oraz kierunki dalszego rozwoju regionu. Strategia wskazuje 3 cele strategiczne, mające charakter ogólny i określające pożądane stany docelowe w ujęciu problemowym. Zgodność celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Cewice 2016-2022 roku z celami Strategii Pomorskie 2020 prezentuje poniższa tabela.

Strategia Rozwoju Gminy Cewice na lata 2016-2022			
Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020	Budowanie kapitału społecznego i zwiększenie aktywności mieszkańców gminy	Rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków do inwestowania w gminie	Ład przestrzenny podstawą rozwoju gminy
Nowoczesna gospodarka		☒	☒
Aktywni mieszkańcy	☒	☒	
Atrakcyjna przestrzeń			☒

Ponadto cele strategiczne niniejszej Strategii są spójne z Regionalnymi Programami Strategicznymi stanowiącymi uszczegółowienie Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 w następującym stopniu:

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020	Strategia Rozwoju Gminy Cewice na lata 2016-2022		
	Budowanie kapitału społecznego i zwiększenie aktywności mieszkańców gminy	Rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków do inwestowania w gminie	Ład przestrzenny podstawą rozwoju gminy
Mobilne Pomorze	☒		☒
Ekoefektywne Pomorze		☒	☒
Zdrowie dla Pomorzan	☒		
Aktywni Pomorzanie	☒	☒	
Pomorski Port Kreatywności		☒	
Pomorska Podróż			☒

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 jest jednym z narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020. Tematyczny zakres oraz logika interwencji RPO WP są zdeterminowane zapisami sześciu Regionalnych Programów Strategicznych stanowiącymi uszczegółowienie Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego.

Zgodność priorytetów RPO WP z celami strategicznymi Strategii Rozwoju Gminy Cewice do 2022 roku została przedstawiona w postaci tabeli.

Regionalne Programy Operacyjne dla Woj. Pom. na lata 2014-2020	Strategia Rozwoju Gminy Cewice na lata 2016-2022		
	Budowanie kapitału społecznego i zwiększenie aktywności mieszkańców gminy	Rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków do inwestowania w gminie	Ład przestrzenny podstawą rozwoju gminy
Komercjalizacja wiedzy		☒	☒
Przedsiębiorstwa		☒	
Edukacja	☒		
Kształcenie zawodowe	☒	☒	
Zatrudnienie	☒	☒	☒
Integracja	☒		
Zdrowie	☒		☒
Konwersja	☒		☒
Mobilność	☒	☒	
Energia		☒	☒
Środowisko		☒	☒

Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 ma za zadanie zweryfikowanie obranych od 2006 r. kierunków w regionalnej polityce społecznej i zaplanowanie działań prowadzących do budowania nowego wymiaru integracji społecznej, koniecznego w kontekście zmian demograficznych, gospodarczych oraz społeczno-kulturowych.

Strategia jest opracowaniem kompleksowym, obejmującym w szczególności programy: przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 jest integralną częścią Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 i stanowi tym samym dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym w obszarze aktywni mieszkańcy.

Cele strategiczne przyjęte w Strategii Rozwoju Gminy Cewice do 2022 roku są spójne z celem strategicznym nr 5 „Poprawa jakości życia mieszkańców i wzrost partycypacji społecznej” niniejszej Strategii Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020

Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020 zawiera 4 cele perspektywiczne, 12 średniookresowych, 1 priorytetowy oraz 60 kierunków działań. Każdemu z celów towarzyszy krótka charakterystyka stanu i problemów środowiska oraz wybranych uwarunkowań wynikających z przepisów prawa. Strategia Rozwoju Gminy Cewice jest spójna z Programem Ochrony Środowiska poprzez cel strategiczny nr 3 „Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego wraz z poprawą stanu infrastruktury technicznej”.

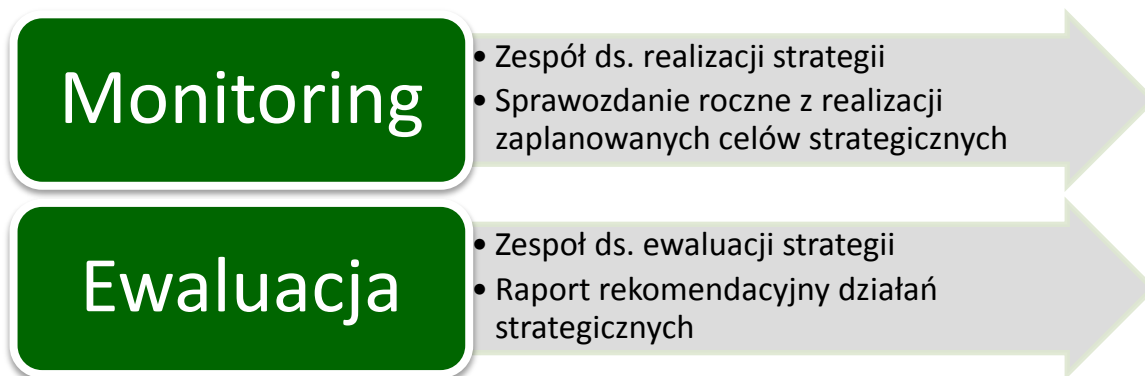

System wdrożenia monitoringu i ewaluacji

System wdrożenia monitoringu i ewaluacji Strategii jest niezbędny, aby zagwarantować, że postanowienia przyjęte w Strategii Rozwoju Gminy Cewice na lata 2016-2022:

- będą konsekwentnie realizowane,
- zapewni się warunki instytucjonalne i organizacyjne do ich wdrażania,
- nastąpi weryfikacja zapisów dokumentu w odniesieniu do zmieniających się warunków otoczenia społeczno-gospodarczego.

Na potrzeby realizacji Strategii oraz realizacji poszczególnych działań w nich opisanych zaproponowano procedury związane z wdrożeniem, monitoringiem i ewaluacją oraz ewentualną procedurą dokonywania korekt zapisów w dokumencie planistycznym.

Monitoring

Zespół powołany zostanie zarządzeniem Wójta Gminy.

Znajdą się w nim członkowie zespołu strategicznego opracowującego dokument strategiczny oraz pracownicy wybranych referatów Urzędu Gminy. Do jego zadań należeć będzie nadzorowanie procesu wdrażania Strategii oraz czuwanie nad realizacją jej celów na płaszczyźnie organizacyjnej.

Zespół współpracować będzie z podmiotami odpowiedzialnymi za wdrażanie poszczególnych działań wynikających z celów strategicznych dokumentu oraz zaangażowany będzie w procesy pozyskiwania funduszy zewnętrznych na realizację zadań oraz organizację cyklicznych spotkań instytucji i partnerów z terenu Gminy. Postęp realizacji kierunków rozwoju zawartych w dokumencie określany będzie poprzez monitorowanie wskaźników operacyjnych poszczególnych działań określonych w Strategii.

Zespół **do 30 stycznia** każdego roku sporządzać będzie roczne sprawozdanie z wdrożenia dokumentu strategicznego za rok poprzedni. Wartości wskaźników zostaną przekazane przez instytucje bezpośrednio odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań wynikających z dokumentu planistycznego.

Minimalny zakres sprawozdania obejmie opis podjętych i realizowanych inicjatyw/projektów oraz plany i przewidywania co do działań zaplanowanych w danym roku.

Sprawozdanie stanowić będzie podstawę debaty na poziomie merytorycznym przez Radę Gminy i inne instytucje publiczne

Ewaluacja

Poziom ten obejmuje decyzyjny element wdrażania i monitorowania działań zapisanych w dokumencie Strategii oraz ich ocenę i aktualizację. Utworzony zostanie zespół ds. ewaluacji Strategii, w którego pracach udział brać będzie **Rada Gminy** oraz przedstawiciele wybranych instytucji lokalnych koordynujących realizację zadań zapisanych w Strategii.

Zespół ds. ewaluacji strategii **spotykać się będzie co dwa lata**. Pierwsze spotkanie odbędzie się w 2018 roku, w trakcie spotkania nastąpi ocena realizacji celów strategii na podstawie sprawozdania przygotowanego przez zespół ds. realizacji strategii.

Zespół opracuje **Raport Rekomendacyjny** działań strategicznych, który zawierać będzie zadania priorytetowe oraz przedstawiać będzie propozycje ewentualnych zmian Strategii na rok następny.

Wnioski opracowane przez Zespół przekazywane będą Wójtowi Gminy, który podejmować będzie decyzję o ich uwzględnieniu bez konieczności podejmowania uchwały o aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy lub o konieczności podjęcia takiej uchwały, jeżeli zaproponowane zmiany będą tego wymagać.

Ocena realizacji celów i rekomendacje zmian w odniesieniu do konkretnych zadań powinny uwzględniać priorytetyzację zadań najpilniejszych i najbardziej potrzebnych pod względem rozwojowym.

Spis rysunków

Rysunek 1 - Etapy powstawania dokumentu strategicznego.....	5
Rysunek 2 - Struktura dokumentu.....	6
Rysunek 3 - Karty pracy zespołu strategicznego	8
Rysunek 4 – Mezonegion Pojezierze Kaszubskie na tle powiatów województwa pomorskiego.....	10
Rysunek 5 - Położenie Gminy Cewice na tle Powiatu Lęborskiego oraz Województwa Pomorskiego .	11
Rysunek 6 - Mapa Gminy Cewice	12
Rysunek 7 - Formy użytkowania gruntów Gminy Cewice w ujęciu procentowym	13
Rysunek 8 - Samoloty PZL M28R Bryza 1R na lotnisku w Siemirowicach.....	14
Rysunek 9 - Strona tytułowa biuletynu "Cewice", numer wrzesień 2016 r.	15
Rysunek 10 - Infrastruktura drogowa na terenie Gminy Cewice	16
Rysunek 11 - Kościół w Bukowinie	21
Rysunek 12 - Gospoda pocztowa w Oskowie (rys. Daniel Chodowiecki)	22
Rysunek 13 - Pałac w Łebuni	23
Rysunek 14 - Obszary chronione na terenie Gminy Cewice.....	28
Rysunek 15 – Rezerwat Karwickie Źródlika.....	29
Rysunek 16 – Dąb Świętoplek	31
Rysunek 17 - Koń Trojański w Oskowie	34
Rysunek 18 - Zmiana liczby mieszkańców Gminy Cewice w latach 2011-2015 [stan na 31 XII]	35
Rysunek 19 - Procentowa struktura mieszkańców w podziale na płeć w Gminie Cewice w roku 2015 [stan na 31 XII]	36
Rysunek 20 - Przyrost naturalny (na 1000 osób) w Gminie Cewice w latach 2011-2015	37
Rysunek 21 - Procentowy udział ludności według ekonomicznych grup wieku na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju w 2015 roku [stan na 31 XII].....	38
Rysunek 22 - Udział procentowy podmiotów na terenie Gminy Cewice wg działów PKD 2007.....	41
Rysunek 23 - Liczba bezrobotnych w Gminie Cewice w latach 2011-2015	43
Rysunek 24 - Posterunek Policji w Cewicach.....	47
Rysunek 25 - Remiza OSP Pieski	48
Rysunek 26 - Harmonogram zajęć w GCK w Cewicach 2016/2017	51

Spis tabel

Tabela 1 - Wykaz ilościowy mieszkańców Gminy Cewice z podziałem na sołectwa [stan na 31 XII 2015 r.].....	11
Tabela 2 - Powierzchnia geodezyjna Gminy Cewice według kierunków wykorzystania [w ha].....	12
Tabela 3 - Struktura gospodarstw rolnych na terenie Gminy Cewice	13
Tabela 4 - Infrastruktura wodociągowa w Gminie Cewice [stan na 31 XII 2015 r.]	17
Tabela 5 - Infrastruktura kanalizacyjna w Gminie Cewice [stan na 31 XII 2015 r.]	18
Tabela 6 - Rodzaje odpadów komunalnych na terenie Gminy Cewice w 2015 r.	18
Tabela 7 – Historia miejscowości w Gminie Cewice i obiekty zabytkowe.....	24
Tabela 8 - Szlaki rowerowe na terenie Gminy Cewice	32
Tabela 9 - Liczba ludności w Gminie Cewice w latach 2011-2015 [stan na 31 XII]	35
Tabela 10 - Ruch naturalny ludności w Gminie Cewice w latach 2011-2015	36

Tabela 11 - Migracje ludności na pobyt stały w Gminie Cewice w latach 2011-2015	37
Tabela 12 - Ludność według wieku w Gminie Cewice w latach 2011-2015 [stan na 31 XII]	37
Tabela 13 - Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Cewice w latach 2011-2015 w podziale na płeć [stan na 31 XII].....	38
Tabela 14 - Wskaźnik obciążenia demograficznego Gminy Cewice w latach 2011-2015 [stan 31 XII]	39
Tabela 15 - Wykaz podmiotów (według działów PKD 2007) zarejestrowanych na terenie Gminy Cewice w roku 2015 [stan na 31 XII].....	40
Tabela 16 - Podmioty zarejestrowane na terenie Gminy Cewice wg form prawnych w 2011-2015	41
Tabela 17 - Podmioty zarejestrowane na terenie Gminy Cewice według klas wielkości w latach 2011-2015	42
Tabela 18 - Podmioty wpisane rejestru REGON na terenie gmin Powiatu Łębskiego na 10 tys. ludności [stan na 31 XII 2015].....	42
Tabela 19 - Liczba bezrobotnych w Gminie Cewice oraz Powiecie Łębskim w latach 2011-2015.....	43
Tabela 20 - Stopa bezrobocia na poziomie powiatu, województwa, kraju w latach 2011-2016	43
Tabela 21 - Zasoby mieszkaniowe w Gminie Cewice w latach 2011-2015.....	44
Tabela 22 - Mieszkania oddane do użytkowania w Gminie Cewice w latach 2011-2015	44
Tabela 23 - Mieszkania socjalne w zasobach Gminy Cewice w latach 2011-2015.....	44
Tabela 24 - Środowiskowa pomoc społeczna w Gminie Cewice w latach 2011-2015	45
Tabela 25 - Świadczenia rodzinne w Gminie Cewice w latach 2011-2015.....	45
Tabela 26 - Akcje ratownicze na terenie Gminy Cewice w 2015 r.	48
Tabela 27 - Placówki szkolne oraz przedszkolne na terenie Gminy Cewice.....	49
Tabela 28 - Szkoły oraz ilość uczniów na terenie Gminy Cewice dla dzieci i młodzieży w roku 2016 [stan na 31 III]	50
Tabela 29 - Wychowanie przedszkolne na terenie Gminy Cewice w roku 2016 [stan na 31 III].....	50
Tabela 30 - Biblioteka publiczna w Gminie Cewice w 2015 r.	52
Tabela 31 - Wykaz obiektów sportowych na terenie Gminy Cewice	52
Tabela 32 - Wykaz organizacji pozarządowych w Gminie Cewice	53
Tabela 33 - Cele operacyjne i kierunki działań w obszarze społecznym	74
Tabela 34 - Projekty w sferze społecznej dla Gminy Cewice na lata 2016-2022.....	75
Tabela 35 - Cele operacyjne i kierunki działań w obszarze gospodarczym	77
Tabela 36 - Projekty w sferze gospodarczej dla Gminy Cewice na lata 2016-2022	78
Tabela 37 - Cele operacyjne i kierunki działań w obszarze przestrzeni	80
Tabela 38 - Projekty w sferze przestrzeni dla Gminy Cewice na lata 2016-2022.....	81
Tabela 39 - Mierniki realizacji celów w obszarze społecznym	84
Tabela 40 - Mierniki realizacji celów w obszarze gospodarczym	85
Tabela 41 - Mierniki realizacji celów w obszarze przestrzeni.....	85

Spis źródeł

- *Urząd Gminy Cewice (www.cewice.pl)*
- *Biuletyn Informacji Publicznej Gminy Cewice (bip.cewice.pl)*
- *Gminne Centrum Kultury w Cewicach(www.gck.cewice.pl)*
- *Gminna Biblioteka Publiczna w Cewicach (www.bibliotekacewice.pl)*

- *Ośrodek Pomocy Społecznej w Cewicach (www.ops.cewice.pl)*
- *Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych*
- *Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej*
- *Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Obszary Natura 2000 (www.natura2000.gdos.gov.pl)*
- *Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Geoserwis (www.geoserwis.gdos.gov.pl)*
- *Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku*
- *Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych*
- *Nadleśnictwo Cewice*
- *Powiatowy Urząd Pracy w Lęborku*
- *Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku*
- *Zarząd Dróg Powiatowych w Lęborku*
- *Narodowy Fundusz Zdrowia, Zintegrowany System Pacjenta*
- *„Portrety wsi Gminy Cewice. Historia i współczesność”; Witold Broda, Justyna Woźniak; Cewice 2015*
- *„Kaszuby – przewodnik turystyczny”, Jarosław Ellwart, wyd. Region, Gdynia 2009*
- *Bogactwo kulturowe i przyrodnicze wsi pomorskiej, Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku, Gdańsk 2007*